

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

SÉANCE PLÉNIÈRE

PLENUMVERGADERING

jeudi

20-10-2005

Après-midi

donderdag

20-10-2005

Namiddag

cdH	centre démocrate Humaniste
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	Front National
MR	Mouvement réformateur
N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti socialiste
sp.a-spirit	Socialistische Partij Anders – Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht
Vlaams Belang	Vlaams Belang
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 51 0000/000	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 51 0000/000	Parlementair stuk van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)	CRIV	voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions ; les annexes se trouvent dans une brochure séparée (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken; de bijlagen zijn in een aparte brochure opgenomen (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN	séance plénière	PLEN	Plenum
COM	réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be	www.deKamer.be
e-mail : publications@laChambre.be	e-mail : publicaties@deKamer.be

SOMMAIRE

Excusés	1
QUESTIONS	1
Questions jointes de	1
- M. Melchior Wathelet à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "les tentatives d'intimidation dans le cadre d'affaires judiciaires" (n° P1004)	1
- M. Alain Courtois à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "les tentatives d'intimidation dans le cadre d'affaires judiciaires" (n° P1005)	1
<i>Orateurs:</i> Melchior Wathelet , président du groupe cdH, Alain Courtois , Laurette Onkelinx , vice-première ministre et ministre de la Justice	
Question de M. Philippe Monfils à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence" (n° P1006)	4
<i>Orateurs:</i> Philippe Monfils , Laurette Onkelinx , vice-première ministre et ministre de la Justice	
Question de M. Jean-Jacques Viseur au vice-premier ministre et ministre des Finances sur "l'application du Fonds Mazout aux collectivités (écoles)" (n° P1007)	7
<i>Orateurs:</i> Jean-Jacques Viseur , Didier Reynders , vice-premier ministre et ministre des Finances	
Questions jointes de	8
- Mme Marleen Govaerts au vice-premier ministre et ministre des Finances sur "la pénurie d'attestations de soins" (n° P1008)	9
- Mme Hilde Dierickx au vice-premier ministre et ministre des Finances sur "la pénurie d'attestations de soins" (n° P1009)	9
<i>Orateurs:</i> Marleen Govaerts , Hilde Dierickx , Didier Reynders , vice-premier ministre et ministre des Finances, Paul Tant	
Question de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "le précompte mobilier sur les sicav de capitalisation" (n° P1010)	11
<i>Orateurs:</i> Pieter De Crem , président du groupe CD&V, Didier Reynders , vice-premier ministre et ministre des Finances, Tony Van Parys	
Questions jointes de	14
- M. Koen Bultinck à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "la communication de données sur les subventions agricoles" (n° P1014)	14
- Mme Nathalie Muylle à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "la répartition	14

INHOUD

Berichten van verhindering	1
VRAGEN	1
Samengevoegde vragen van	1
- de heer Melchior Wathelet aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de pogingen tot intimidatie in rechtszaken" (nr. P1004)	1
- de heer Alain Courtois aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de pogingen tot intimidatie in rechtszaken" (nr. P1005)	1
<i>Sprekers:</i> Melchior Wathelet , voorzitter van de cdH-fractie, Alain Courtois , Laurette Onkelinx , vice-eerste minister en minister van Justitie	
Vraag van de heer Philippe Monfils aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "het Fonds tot hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden" (nr. P1006)	4
<i>Sprekers:</i> Philippe Monfils , Laurette Onkelinx , vice-eerste minister en minister van Justitie	
Vraag van de heer Jean-Jacques Viseur aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "de toepassing van het Stookoliefonds op gemeenschapsvoorzieningen (scholen)" (nr. P1007)	7
<i>Sprekers:</i> Jean-Jacques Viseur , Didier Reynders , vice-eerste minister en minister van Financiën	
Samengevoegde vragen van	8
- mevrouw Marleen Govaerts aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "het tekort aan getuigschriften verstrekte hulp" (nr. P1008)	8
- mevrouw Hilde Dierickx aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "het tekort aan getuigschriften verstrekte hulp" (nr. P1009)	8
<i>Sprekers:</i> Marleen Govaerts , Hilde Dierickx , Didier Reynders , vice-eerste minister en minister van Financiën, Paul Tant	
Vraag van de heer Pieter De Crem aan de eerste minister over "de roerende voorheffing op kapitalisatiebeveks" (nr. P1010)	11
<i>Sprekers:</i> Pieter De Crem , voorzitter van de CD&V-fractie, Didier Reynders , vice-eerste minister en minister van Financiën, Tony Van Parys	
Samengevoegde vragen van	14
- de heer Koen Bultinck aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de mededeling van gegevens over landbouwsubsidies" (nr. P1014)	14
- mevrouw Nathalie Muylle aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de verdeling van	14

des subventions agricoles" (n° P1019)

Orateurs: **Pieter De Crem**, président du groupe CD&V, **Koen Bultinck**, **Paul Tant**, **Nathalie Muylle**, **Sabine Laruelle**, ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture

Question de Mme Nathalie Muylle à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "les négociations sur les subventions agricoles au sein de l'OMC" (n° P1015)

Orateurs: **Nathalie Muylle**, **Sabine Laruelle**, ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture, **Paul Tant**

Questions jointes de
- M. Gerolf Annemans au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1016)

- M. Hans Bonte au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1017)

- Mme Annemie Turtelboom au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1018)

Orateurs: **Gerolf Annemans**, président du groupe Vlaams Belang, **Hans Bonte**, **Annemie Turtelboom**, **Peter Vanvelthoven**, ministre de l'Emploi

Question de Mme Colette Burgeon au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "l'interruption volontaire de grossesse" (n° P1011)

Orateurs: **Colette Burgeon**, **Peter Vanvelthoven**, ministre de l'Emploi

Question de M. David Geerts au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les chèques sport et culture" (n° P1012)

Orateurs: **David Geerts**, **Peter Vanvelthoven**, ministre de l'Emploi

Question de Mme Talbia Belhouari au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les difficultés spécifiques des musulmans face aux problèmes de santé" (n° P1013)

Orateurs: **Talbia Belhouari**, **Peter Vanvelthoven**, ministre de l'Emploi

Question de M. Jean-Marc Nollet au premier ministre sur "la nécessité de rouvrir les discussions sur le contrat de solidarité entre générations" (n° P1003)

Orateurs: **Jean-Marc Nollet**, **Guy Verhofstadt**, premier ministre

COMMUNICATIONS 31

Constitution du Sénat 31

Constitution du Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale 31

Modifications au sein du gouvernement 31

Chambre - Modifications 31

Agenda 32

de landbouwsubsidies" (nr. P1019)

Sprekers: **Pieter De Crem**, voorzitter van de CD&V-fractie, **Koen Bultinck**, **Paul Tant**, **Nathalie Muylle**, **Sabine Laruelle**, minister van Middenstand en Landbouw

Vraag van mevrouw Nathalie Muylle aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de onderhandelingen over landbouwsubsidies in de WTO" (nr. P1015)

Sprekers: **Nathalie Muylle**, **Sabine Laruelle**, minister van Middenstand en Landbouw, **Paul Tant**

Samengevoegde vragen van 20

- de heer Gerolf Annemans aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1016)

- de heer Hans Bonte aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1017)

- mevrouw Annemie Turtelboom aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1018)

Sprekers: **Gerolf Annemans**, voorzitter van de Vlaams Belang-fractie, **Hans Bonte**, **Annemie Turtelboom**, **Peter Vanvelthoven**, minister van Werk

Vraag van mevrouw Colette Burgeon aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de vrijwillige zwangerschapsafbreking" (nr. P1011)

Sprekers: **Colette Burgeon**, **Peter Vanvelthoven**, minister van Werk

Vraag van de heer David Geerts aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de cultuur- en sportcheques" (nr. P1012)

Sprekers: **David Geerts**, **Peter Vanvelthoven**, minister van Werk

Vraag van mevrouw Talbia Belhouari aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de specifieke moeilijkheden die moslims bij gezondheidsproblemen ondervinden" (nr. P1013)

Sprekers: **Talbia Belhouari**, **Peter Vanvelthoven**, minister van Werk

Vraag van de heer Jean-Marc Nollet aan de eerste minister over "de noodzaak om nieuwe onderhandelingen over het Generatiepact te openen" (nr. P1003)

Sprekers: **Jean-Marc Nollet**, **Guy Verhofstadt**, eerste minister

MEDEDELINGEN 31

Constitutie van de Senaat 31

Constitutie van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 31

Wijzigingen binnen de regering 31

Kamer - Wijzigingen 31

Agenda 32

Rappel au Règlement <i>Orateur: Pieter De Crem</i> , président du groupe CD&V	32	Beroep op het Reglement <i>Spreker: Pieter De Crem</i> , voorzitter van de CD&V-fractie	32
PROJETS ET PROPOSITIONS	34	ONTWERPEN EN VOORSTELLEN	34
Proposition de loi modifiant des dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci (597/1-33)	34	Wetsvoorstel tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan (597/1-33)	35
- Proposition de loi modifiant l'article 319, §§ 3 et 4, du Code civil en vue d'éliminer son caractère discriminatoire relevé par la Cour d'arbitrage (209/1-4)	34	- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 319, § 3 en § 4, van het Burgerlijk Wetboek, teneinde het door het Arbitragehof vastgestelde discriminerende karakter ervan weg te werken (209/1-4)	35
- Proposition de loi abrogeant l'article 335, § 3, alinéa 2, du Code civil (338/1-3)	34	- Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 335, § 3, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek (338/1-3)	35
- Proposition de loi modifiant l'article 332 du Code civil en vue de prolonger le délai dans lequel la paternité peut être contestée par le mari (495/1-2)	34	- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 332 van het Burgerlijk Wetboek om de termijn waarbinnen de echtgenoot het vaderschap kan betwisten, te verlengen (495/1-2)	35
- Proposition de loi modifiant, en vue de supprimer une discrimination relevée par la Cour d'arbitrage, l'article 321 du Code civil (701/1-3)	34	- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 321 van het Burgerlijk Wetboek, teneinde een door het Arbitragehof aangestipte vorm van discriminatie weg te werken (701/1-3)	35
- Proposition de loi modifiant l'article 313 du Code civil (707/1-2)	34	- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 313 van het Burgerlijk Wetboek (707/1-2)	35
- Proposition de loi modifiant l'article 337, § 1er, du Code civil relatif à l'action intentée par un enfant en réclamation d'une pension pour l'entretien, l'éducation et la formation adéquate, en vue de supprimer une discrimination relevée par la Cour d'arbitrage (1353/1-2)	34	- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 337, § 1, van het Burgerlijk Wetboek betreffende de door een kind ingestelde vordering tot uitkering voor levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding, om een door het Arbitragehof aangestipte discriminatie op te heffen (1353/1-2)	35
<i>Discussion générale</i>	35	<i>Algemene bespreking</i>	35
<i>Orateurs: Liesbeth Van der Auwera</i> , rapporteur, <i>Melchior Wathelet</i> , président du groupe cdH, <i>Martine Taelman</i> , <i>Valérie Déom</i> , <i>Bert Schoofs</i> , <i>Marie-Christine Marghem</i> , <i>Guy Swennen</i>		<i>Sprekers: Liesbeth Van der Auwera</i> , rapporteur, <i>Melchior Wathelet</i> , voorzitter van de cdH-fractie, <i>Martine Taelman</i> , <i>Valérie Déom</i> , <i>Bert Schoofs</i> , <i>Marie-Christine Marghem</i> , <i>Guy Swennen</i>	
<i>Discussion des articles</i>	55	<i>Bespreking van de artikelen</i>	55
Projet de loi complétant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie par des dispositions concernant le rôle du pharmacien et l'utilisation et la disponibilité des substances euthanasiantes (1832/1-2)	56	Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie met bepalingen over de rol van de apotheker en het gebruik en de beschikbaarheid van euthanatica (1832/1-2)	56
<i>Discussion générale</i>	56	<i>Algemene bespreking</i>	56
<i>Discussion des articles</i>	67	<i>Bespreking van de artikelen</i>	67
<i>Orateurs: Benoît Drèze</i> , <i>Sabine Laruelle</i> , ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture, <i>Yolande Avontroodt</i> , <i>Philippe Monfils</i> , <i>Luc Goutry</i> , <i>Maya Detiège</i> , <i>Koen Bultinck</i>		<i>Sprekers: Benoît Drèze</i> , <i>Sabine Laruelle</i> , minister van Middenstand en Landbouw, <i>Yolande Avontroodt</i> , <i>Philippe Monfils</i> , <i>Luc Goutry</i> , <i>Maya Detiège</i> , <i>Koen Bultinck</i>	

Ce compte rendu n'a pas d'annexe

Dit verslag heeft geen bijlage

SEANCE PLENIERE**PLENUMVERGADERING**

du

van

JEUDI 20 OCTOBRE 2005

DONDERDAG 20 OKTOBER 2005

Après-midi

Namiddag

La séance est ouverte à 14.18 heures par M. Herman De Croo, président.
De vergadering wordt geopend om 14.18 uur door de heer Herman De Croo, voorzitter.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Laurette Onkelinx, Didier Reynders, Peter Vanvelthoven.

Le **président**: La séance est ouverte.
De vergadering is geopend.

Excusés**Berichten van verhindering**

Nahima Lanjri, pour raisons de santé / wegens ziekte;
Stef Goris, Johan Vande Lanotte, à l'étranger / buitenslands.

Questions**Vragen**

Il y a quelque chose qui poursuit les micros de cette Chambre. Wij hebben opnieuw herstellingen gedaan maar er is ergens een vals contact. Dat gebeurt soms ook in de politiek. Il y a un faux contact au niveau des micros.

Ik heb hier een aantal vragen. De eerste minister vraagt mij of de vraag van de heer Pieter De Crem door de voogdijminister van de staatssecretaris, minister Reynders, beantwoord zou worden. La question vise une réponse moins satisfaisante de M. Jamar. U bent de voogdijminister, dus wellicht doet u er goed aan zelf te antwoorden.

Ik zal echter beginnen met de vragen aan de minister van Justitie.

01 Questions jointes de

- M. Melchior Wathelet à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "les tentatives d'intimidation dans le cadre d'affaires judiciaires" (n° P1004)
- M. Alain Courtois à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "les tentatives d'intimidation dans le cadre d'affaires judiciaires" (n° P1005)

01 Samengevoegde vragen van

- de heer Melchior Wathelet aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de pogingen tot intimidatie in rechtszaken" (nr. P1004)
- de heer Alain Courtois aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "de pogingen tot intimidatie in rechtszaken" (nr. P1005)

01.01 Melchior Wathelet (cdH): Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, comme beaucoup, j'ai lu dans la presse ces derniers jours que la juge d'instruction en charge du dossier connu

01.01 Melchior Wathelet (cdH): Volgens de kranten zou er bij de onderzoeksrechter aan wie de

sous le nom de "La Carolorégienne" avait subi un cambriolage.

En outre, selon diverses sources – non précisées, c'est vrai –, il semblerait que la juge d'instruction fasse l'objet d'intimidations et de différentes pressions. Ces rumeurs sont corroborées par le cambriolage de son domicile. Le procureur du Roi vient d'ailleurs de confirmer, par le biais d'un communiqué de presse, qu'un cambriolage a bien eu lieu chez elle et que seuls des dossiers ont été subtilisés.

On apprend également que de faux policiers effectuaient des rondes dans son quartier en vue d'obtenir des informations sur sa vie privée, sur ses horaires et sur ses fréquentations.

Madame la ministre, ma question est claire.

Etant donné ces éléments troubles tendant à faire penser que cette juge d'instruction fait l'objet d'intimidations, quelles mesures comptez-vous prendre pour que cette instruction soit menée de la manière la plus saine possible et pour que la juge d'instruction ait toutes les assurances de pouvoir travailler en toute indépendance? Il s'agit en effet de notre intérêt à tous.

01.02 Alain Courtois (MR): Madame la ministre, je reviens sur ce qui a été rapporté par la presse ce matin dans le cadre de l'instruction de l'affaire dite "La Carolorégienne". Mon honorable collègue, M. Wathelet, y a fait allusion en parlant des manœuvres d'intimidation. Je voudrais, quant à moi, revenir sur le problème en général car cela fait suite aux incendies de deux cabinets de magistrats instructeurs dans l'annexe du palais de justice de Bruxelles. Cela fait donc trois magistrats instructeurs qui sont victimes, en peu de temps, soit de cambriolages, soit d'actions délibérées pour éliminer des pièces, et, au demeurant, qui sont victimes de menaces au niveau de leur sécurité personnelle.

Madame la ministre, que comptez-vous faire pour remédier à cette situation à la fois quant au statut et à la sécurité des magistrats mais aussi du personnel judiciaire qui, de temps en temps, se fait agresser?

Qu'en est-il de la sécurité des pièces? On sait que les pièces de procédure, certainement dans le cadre d'une instruction, méritent une attention particulière parce qu'elles peuvent être sources de nullité de procédure.

S'il ne devait pas y avoir de mesures prises immédiatement, comptez-vous entamer une réflexion sur une procédure nouvelle dans le but de protéger les personnes et les pièces?

01.03 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur le président, chers collègues, dès le début de la matinée, des contacts ont été pris avec les deux procureurs du Roi: le procureur du Roi de Charleroi, où officie Mme la juge d'instruction Baekelandt, et le procureur du Roi de Namur, où elle est domiciliée. Ils m'ont effectivement confirmé qu'il y avait bien eu un vol au domicile privé de Mme la juge d'instruction durant le week-end, vol sans trace d'effraction puisque les fenêtres de l'étage étaient ouvertes.

fraudezaak bij "La Carolorégienne" is toegewezen, een inbraak zijn gepleegd. De juwelen en waardevolle voorwerpen werden onberoerd gelaten. Enkel dossiers werden ontvreemd. Naar het schijnt zouden in haar wijk sinds enige tijd personen die zich uitgaven voor politieagenten hebben rondgelopen om informatie te verzamelen.

Zal u erop toezien dat de rechter in alle onafhankelijkheid kan optreden zodat het onderzoek sereen verloopt?

01.02 Alain Courtois (MR): Naast de aangelegenheid waar de heer Wathelet het zo-even over had, wil ik terugkomen op de brand in het bijgebouw van het Brusselse justitiepaleis, in de kabinetten van twee onderzoeks-magistraten. Drie magistraten zijn dus het slachtoffer geworden van bedreigingen waardoor hun eigen veiligheid of die van de dossierstukken in gevaar kwam.

Welke maatregelen zal u nemen om de veiligheid van personen – magistraten en gerechtelijk personeel – maar ook van de stukken te waarborgen? Bent u van plan daarover een ruimere denkoefening te starten?

01.03 Minister Laurette Onkelinx: Sinds vanmorgen zijn we in contact met de procureurs des Konings van Charleroi en Namen. Er werd bevestigd dat een diefstal plaatsvond in de privé-woning van mevrouw de onderzoeksrechter. Er zouden twee koffertjes verdwenen zijn,

J'ai demandé s'il y avait un lien entre le vol et l'affaire de La Carolorégienne. Ils m'ont confirmé que, dans le vol, deux valisettes avaient été emportées : l'une contenant des documents personnels de la juge d'instruction, l'autre contenant des documents qui ont trait au dossier de La Carolorégienne.

Y a-t-il un lien? Le procureur du Roi refuse de le confirmer. Plusieurs hypothèses sont possibles. Une information judiciaire est entamée; l'enquête est donc en cours et pourra le confirmer ou l'infirmer.

Y a-t-il une conséquence sur l'instruction du dossier de La Carolorégienne? Non, c'est très clair. Le procureur du Roi de Charleroi m'a confirmé que toutes les pièces qui avaient été dérobées se retrouveront en copie dans le dossier de La Carolorégienne. Cela ne va ni ralentir le processus d'instruction, ni l'entraver.

Y a-t-il eu des tentatives d'intimidation par des faux policiers oeuvrant autour du domicile privé de la juge d'instruction? Le procureur du Roi de Namur me dit que, pour le moment, il n'a reçu aucune information allant dans ce sens.

Enfin, j'ai demandé expressément si Mme la juge d'instruction sollicitait des mesures particulières de protection et j'ai insisté pour, éventuellement, lui permettre d'être protégée. Mme la juge d'instruction ne se sent ni menacée, ni suivie, et ne souhaite pas, pour le moment, des mesures particulières de protection. Cependant, en accord avec M. le procureur du Roi, nous allons lancer des mesures particulières de surveillance de son domicile.

01.04 Melchior Wathelet (cdH): Merci, madame la ministre, pour cette réponse. En effet, je pense qu'il est sain pour tout le monde que cette instruction puisse se passer dans les meilleures conditions possibles. J'apprécie que vous ayez déjà pris contact avec les deux procureurs du Roi et que l'ensemble des mesures seront prises en vue d'assurer la sécurité de la juge d'instruction et le caractère indépendant que nécessite une instruction, surtout celle-ci.

01.05 Alain Courtois (MR): Madame la ministre, je me réjouis évidemment de ce que vous dites à propos du cas particulier de La Carolorégienne. Je ne doutais pas qu'il y avait des copies des pièces et qu'évidemment, l'objectivité veut que cette instruction soit menée à terme. Cependant, j'ai évoqué une autre problématique, plus générale, relative à la menace qui pèse, aujourd'hui, sur un ensemble de magistrats et de personnel judiciaire, dans leurs actes et leur façon de travailler. Le MR sera certainement prêt à participer à une réflexion concernant la protection des pièces et des magistrats.

Le président: La ministre souhaite répondre complémentirement.

01.06 Laurette Onkelinx, ministre: Je pense que vous avez tout à fait raison. Entre les deux dossiers, il y a effectivement de grandes différences. Dans ce cas-ci, il s'agit d'un vol sans effraction au domicile privé d'un magistrat d'instruction; quant au second vol, il a eu lieu dans les locaux professionnels à Bruxelles avec un incendie – semble-t-il – criminel.

Il n'y a donc pas de lien entre les deux. Pour le reste, bien entendu qu'il faut des mesures de sécurité particulières. C'est d'ailleurs ce que

een met persoonlijke documenten en een met stukken met betrekking tot de zaak van La Carolorégienne. Er is een onderzoek aan de gang.

Die diefstal zal geen gevolgen hebben voor het dossier van La Carolorégienne: de procureur des Konings van Charleroi liet me immers weten dat het dossier een kopie van alle gestolen documenten zal bevatten.

De procureur des Konings van Namen heeft geen inlichtingen ontvangen op grond waarvan bevestigd kan worden dat er zich nepagenten ophielden in de buurt van de privé-woning van de onderzoeksrechter. We hebben evenwel beslist haar woning te laten beschermen en bewaken, ook al vraagt zij zelf geen bijzondere beschermingsmaatregelen en voelt zij zich niet bedreigd.

01.04 Melchior Wathelet (cdH): Ik ben blij dat er maatregelen getroffen worden om de onafhankelijkheid van de onderzoeksrechter te vrijwaren.

01.05 Alain Courtois (MR): Graag vernam ik of er meer algemeen nagedacht zal worden over de bescherming van stukken en personen, magistraten en gerechtspersoneel.

01.06 Minister Laurette Onkelinx: Die dossiers zijn erg verschillend, aangezien het in Brussel om kantoren gaat, terwijl de diefstal hier in de woning van de onderzoeksrechter heeft plaatsgevonden. Maar u vraagt geheel terecht of er geen bijzondere veiligheidsmaatregelen moeten

nous avons prévu pour le futur bâtiment Portalis. En règle générale et pas seulement à Bruxelles, nous devons beaucoup mieux protéger les locaux professionnels. On sait qu'ils renferment des dossiers très importants et que l'envie de voler des pièces est très forte. La Justice et la Régie des Bâtiments ont entamé une réflexion sur la meilleure manière de sécuriser les locaux professionnels.

worden genomen. Bij de bouw van het toekomstige Portalis-gebouw zal daar rekening mee worden gehouden.

De verleiding om stukken te ontvreemden is buitengewoon groot. Het departement Justitie en de Regie der Gebouwen beraden zich hierover.

01.07 Alain Courtois (MR): Je n'ai rien à ajouter. Cela fait partie du combat, toujours le même, pour que le troisième pouvoir soit respecté dans l'État.

01.07 Alain Courtois (MR): Deze vragen kaderen in de voortdurende strijd voor meer respect voor de rechterlijke macht.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

02 Question de M. Philippe Monfils à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur "le Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence" (n° P1006)

02 Vraag van de heer Philippe Monfils aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over "het Fonds tot hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden" (nr. P1006)

02.01 Philippe Monfils (MR): Monsieur le président, madame la ministre, "La Libre Belgique" de ce matin nous annonce que la taxation forfaitaire dont doit s'acquitter toute personne condamnée au pénal passera de 55 à 137,5 euros. Vous me rétorquerez que l'affaire était déjà depuis longtemps en cours. J'ai consulté les documents du budget ajusté de 2005 afin d'y prendre connaissance de votre réponse. Vous y disiez que cette taxation allait passer à 25 euros. Vous vous êtes bien gardée à ce moment de préciser que le montant serait multiplié par 5,5 comme les amendes, alors que, dans ce cas précis, il ne s'agit pas d'une amende, mais d'une taxation forfaitaire. Nous sommes surpris. A l'époque, 25 euros ne constituaient pas un montant dramatique. Avec le système de la multiplication par 5,5, nous atteignons un montant de 137,5 euros, ce qui est tout autre chose!

02.01 Philippe Monfils (MR): Volgens "La Libre Belgique" zou de forfaitaire aanslag die strafrechtelijk veroordeelde personen verschuldigd zijn, van 55 naar 137,5 euro zijn gestegen. U had aangekondigd dat die aanslag tot 25 euro zou worden opgetrokken, maar u voegde er niet aan toe dat dat bedrag naar het voorbeeld van de boetes met 5,5 zou worden vermenigvuldigd. Het gaat hier echter niet om een boete maar om een forfaitaire aanslag!

Voici mes remarques et mes questions.

1. Vous parlez de solidarité. Non, les automobilistes seront les premières victimes de cette mesure! Chacun sait que 80% des affaires passent par le tribunal de police (excès de vitesse et autres). On en arrive ainsi à un système dans lequel, par exemple, rouler à une vitesse de 80 km/heure au lieu de 60 km/heure sera condamné par le juge et aboutira à la même taxation forfaitaire que celle appliquée à celui qui agresse violemment une personne ou qui commet de graves faits de mœurs. Il y a absence totale de proportionnalité dans cette volonté de taxation.

In dit geval kan u zich volgens mij niet op het solidariteitsbeginsel beroepen vermits de autobestuurders er het slachtoffer van zijn. Tachtig procent van die zaken worden immers door de politierechtbank behandeld en betreffen overdreven snelheid en andere overtredingen. Volgens dit systeem zou men iemand die 80 km/u rijdt daar waar maar 60 km/u is toegestaan, dezelfde forfaitaire aanslag opleggen als een geweldpleger of een dader van ernstige zedenfeiten. Dat staat uiteraard totaal buiten proportie.

2. On triple évidemment le montant en passant de 55 euros à 137,5 euros. Où cela s'arrêtera-t-il? Pourquoi ces mesures? Pour alimenter le Fonds tout simplement! J'ai également consulté ce dernier, madame la ministre. Bon an mal an, il représente environ 12 millions d'euros. J'ignore s'il connaît des difficultés à l'heure actuelle, étant donné la création du forum des victimes, mais il n'empêche qu'on ne peut pas dire qu'il y ait une augmentation colossale des dépenses du Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence. De plus,

Men heeft het bedrag bijna verdrievoudigd door het van 55 tot

est-ce une manière de toujours couvrir un fonds, qui a été créé et qui est bien indispensable, uniquement en visant toujours les mêmes personnes, à savoir les automobilistes? Par ailleurs, on en arrive presque à une double sanction. En effet, vous avez diminué les amendes relatives à la sécurité routière. Chacun s'en félicite. Grâce à cette nouvelle mesure, vous les augmentez pour les porter à un niveau que nous connaissons bien.

3. J'ai entendu parler de rétroactivité en ce qui concerne l'application de cette taxation. En matière pénale, vous connaissez la réaction de la Cour d'arbitrage en la matière. Lorsque votre collègue, M. Landuyt, a voulu procéder à l'application de cette taxation: elle a annulé la mesure! J'espère que vous n'allez quand même pas coller cette taxation de 137,5 euros à ceux qui ont été pris en flagrant délit antérieurement, mais ne sont pas encore condamnés par un tribunal. Il s'agirait dans ce cas de rétroactivité, si pas "juridiquement injuste", du moins totalement immorale!

137,5 euro op te trekken. Waarom? Om het fonds te spijzen? Het is al goed voor bijna twaalf miljoen euro per jaar en men kan toch niet volhouden dat de uitgaven enorm gestegen zijn! Bovendien neemt men steeds dezelfde burgers, namelijk de autobestuurders, in het vizier! Men straft bijna twee keer: u heeft de verkeersboetes verlaagd maar met die nieuwe maatregel verhoogt u ze opnieuw!

Tot slot heb ik vernomen dat die forfaitaire aanslag retroactief zou worden toegepast. U weet hoe het Arbitragehof in strafzaken heeft gereageerd toen de heer Landuyt die aanslag heeft willen uitvoeren: het heeft de maatregel vernietigd! Ik hoop dat u die aanslag van 137,5 euro niet zal opleggen aan de personen die eerder op heterdaad werden betrapt maar nog niet werden veroordeeld. In dat geval is gebruik van de terugwerkende kracht moreel verwerpelijk.

02.02 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur Monfils, je ne suis absolument pas d'accord avec vous; cela arrive!

D'abord, la constitution du Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence a été saluée par ce parlement. Ce fonds est nécessaire. Il est alimenté par une contribution de toutes celles et ceux qui sont condamnés pénalement, et pas seulement les automobilistes.

Le public qui peut bénéficier de ce fonds a été élargi. A la demande du parlement, les plafonds d'aide ont été augmentés; j'en suis heureuse puisque c'est une politique favorable aux victimes.

Il est vrai que les réserves du Fonds seront épuisées d'ici à septembre 2006; il était nécessaire d'intervenir au bénéfice des victimes. On passe donc de 10 euros, avec les centimes additionnels, à 25 euros fois les centimes additionnels.

Il faut choisir : on ne peut à la fois revenir sans cesse, organiser des colloques, faire des demandes en faveur des victimes et, dès qu'une mesure favorable est prise, commencer à critiquer le ministre responsable. Pour ma part, j'assume pleinement cette intervention nouvelle au profit des victimes.

02.02 Minister Laurette Onkelinx: Ik ben het helemaal niet eens met u! Het parlement heeft de oprichting van het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden toegejuicht. Het Fonds wordt gespijsd door al wie strafrechtelijk wordt veroordeeld, en dus niet alleen door de autobestuurders. Vermits de reserves van het Fonds tegen eind september 2006 uitgeput zullen zijn, moest er dus worden ingegrepen: de bijdrage werd van 10 naar 25 euro (te vermenigvuldigen met de opcentiemen) opgetrokken. Tegelijkertijd blijven actie voeren voor de slachtoffers en de bevoegde minister bekritisieren telkens als die een maatregel neemt, houdt geen steek. Ik neem de volle verantwoordelijkheid op mij voor die maatregel ten gunste van de slachtoffers.

02.03 Philippe Monfils (MR): Madame la ministre, il est effectivement facile de se réserver le beau rôle – vous m'excuserez –

02.03 Philippe Monfils (MR): Het is al te makkelijk om de held uit te

en usant un peu de démagogie. Mais je n'ai pas nié l'intérêt du Fonds, d'autant plus que je suis moi-même à l'origine d'une proposition de loi qui permet d'indemniser également les victimes d'actes de courage et de dévouement.

Cependant, il y a une limite. D'abord, nous ne savons pas s'il faut vraiment autant d'argent pour remplir ce fonds. J'ai étudié votre budget: jusqu'en 2008, comme indiqué par vous-même, les dépenses resteront à peu près stables, c'est-à-dire 12 millions d'euros.

Ensuite, faut-il vraiment toujours taper sur les mêmes gens? Nous nous posons simplement la question: faut-il encore taper sur les automobilistes, une fois de plus, et sans la moindre proportionnalité? C'est la condamnation au tribunal. Autrement dit, je suis persuadé que 90% des automobilistes condamnés pour certaines infractions au Code de la route n'ont jamais ni tué ni blessé personne, et ne le feront jamais. Pourtant, ceux-là paient autant que le délinquant grave qui écope de quatre ans de prison.

Ce n'est pas sérieux. Vous refusez la proportionnalité.

De plus, vous ne répondez pas sur le caractère rétroactif. En fait, je suis forcé de constater qu'après Mme Durant, après M. Landuyt, vous prenez la file dans la longue catégorie des créateurs du sketch "Arnaque aux automobilistes".

hangen door het belang van het Fonds vanuit een demagogisch oogpunt te benaderen. Ik heb zelf het initiatief genomen voor een wetsvoorstel dat ertoe strekt de slachtoffers van daden van moed en zelfopoffering schadeloos te stellen. Maar er zijn grenzen! We weten niet of er wel zoveel geld nodig is om dat fonds te spijzen.

Moet men trouwens altijd bij dezelfde mensen gaan aankloppen? Eens te meer moeten de autobestuurders het gelag betalen, zonder dat er ook maar de minste proportionaliteit wordt ingebouwd. Ongeveer 90 procent van de autobestuurders die wegens bepaalde overtredingen van de Verkeerswet zijn veroordeeld, hebben nooit iemand gedood of verwond. Zij betalen echter evenveel als een ernstige delinquent die een gevangenisstraf van vier jaar krijgt. U weigert enige proportionaliteit in te voeren. Bovendien geeft u geen antwoord op mijn vraag over de terugwerkende kracht.

02.04 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur le président, il n'y avait évidemment pas de caractère rétroactif. Ce sera d'application dix jours après sa publication au Moniteur pour toutes les condamnations prononcées après cela.

02.04 Minister **Laurette Onkelinx**: Er is geen terugwerkende kracht. De regeling gaat in tien dagen na de bekendmaking in het Staatsblad en geldt voor alle veroordelingen die daarna worden uitgesproken.

02.05 Philippe Monfils (MR): Pour des faits commis antérieurement, en général, on applique toujours ce qu'on appelle la loi la plus favorable en matière pénale, article 2, alinéa 2 du Code pénal. C'est ce débat qu'on a eu longuement avec M. Landuyt.

02.05 Philippe Monfils (MR): In strafzaken past men voor eerder gepleegde feiten steeds de gunstigste wet toe. U miskent de geest van die bepaling. Het gaat wel degelijk om een retroactieve werking, wat ik moet veroordelen.

Vous n'appliquez pas l'esprit de cette disposition et c'est donc bien un caractère rétroactif; je ne puis évidemment que le critiquer et le condamner.

02.06 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur Monfils, vous êtes submergé par votre amour des voitures!

02.07 Philippe Monfils (MR): Et vous, vous êtes submergée par la haine des automobilistes!

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

03 Question de M. Jean-Jacques Viseur au vice-premier ministre et ministre des Finances sur

"l'application du Fonds Mazout aux collectivités (écoles)" (n° P1007)

03 Vraag van de heer Jean-Jacques Viseur aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "de toepassing van het Stookoliefonds op gemeenschapsvoorzieningen (scholen)" (nr. P1007)

03.01 **Jean-Jacques Viseur** (cdH): Monsieur le président, monsieur le ministre, le choc de la hausse des prix du mazout touche non seulement les particuliers, mais aussi les collectivités.

En ce qui concerne les particuliers, j'ai eu l'heureuse surprise en faisant remplir ma cuve de mazout, la semaine dernière, de voir que le gouvernement me faisait un cadeau de plus de 300 euros, ce que j'apprécie personnellement.

Toutefois, au-delà de ma "petite" personne, il faut tenir compte de la situation à laquelle doivent faire face les institutions qui ont l'obligation de maintenir une chaleur suffisante. Nous ne sommes plus au Moyen Age où il fallait que les élèves apportent le matériau utile pour chauffer leur école. Je sais que l'on a proposé que chaque écolier se présente en classe avec un bidon de mazout. Mais ce n'est, selon moi, pas la bonne solution. Outre le poids du cartable, cette éventualité présente une réelle difficulté. Les collectivités en général et plus particulièrement les écoles sont donc confrontées à un réel problème.

Je sais qu'il a été décidé de renvoyer la question vers un comité de concertation réunissant l'Etat fédéral, les Régions et les Communautés.

Monsieur le ministre, mes questions sont les suivantes.

1. Où en est l'état des discussions au sein de ce comité de concertation?
2. Quelles sont les pistes de solution envisagées?
3. Quand pensez-vous qu'une solution pourra être trouvée en espérant que nos malheureux bambins ne devront pas apporter leur bidon de pétrole ou assister aux cours avec leur manteau et leur écharpe?

Au 15ème siècle, les étudiants de l'université qui m'est chère portaient des toges en laine car il fallait lutter contre le froid pendant les cours. Mais dois-je vous rappeler que nous sommes aujourd'hui au 21ème siècle?

03.02 **Didier Reynders**, ministre: Monsieur le président, je voudrais tout d'abord me réjouir d'une chose: cela fait presque trois semaines que, dans cette assemblée, on ne me pose plus de questions concernant les particuliers. C'est révélateur: il est évident que, quand tout va bien, il n'y a plus de questions, ce qui est logique.

Mais après avoir entendu M. Viseur, je voudrais attirer l'attention sur le fait que les réductions sur factures dont bénéficient les particuliers s'appliquent partout. Je suis heureux que la réduction dont a bénéficié M. Viseur soit d'environ 300 euros. Pour ma part, j'avais proposé que la réduction soit limitée. Mais toujours est-il que votre réduction, monsieur Viseur, s'élève à 300 euros.

Par ailleurs, je tiens à rappeler que toutes les avances ont été versées aux distributeurs. Autrement dit, plus de 55 millions d'euros

03.01 **Jean-Jacques Viseur** (cdH): Niet alleen de burgers maar ook de gemeenschapsvoorzieningen hebben te lijden onder de sterke stijging van de energieprijzen. Als particulier was ik aangenaam verrast toen de regering me een bedrag van 300 euro cadeau deed om mijn stookolieketel te laten vullen.

Instellingen die verplicht zijn om hun lokalen voldoende warm te houden, mogen echter niet over het hoofd worden gezien. We leven niet langer in de middeleeuwen, toen de leerlingen zelf de nodige grondstoffen moesten meebrengen om hun school te verwarmen.

Ik weet dat werd beslist om de vraag door te spelen aan een overlegcomité waarin de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen zitting hebben. Hoeveel staan de besprekingen in dat comité? Welke denkpistes worden gevolgd? Wanneer kan volgens u een oplossing worden gevonden?

03.02 **Minister Didier Reynders**: Ik ben blij dat ik al drie weken geen vragen meer krijg over de situatie van de particulieren, wat betekent dat bij hen alles vlot verloopt.

De korting op de facturen die aan de particulieren werd toegestaan, wordt overal toegepast. Alle voorschotten werden aan de verdelers gestort: 800 leveranciers van stookolie hebben samen 55 miljoen euro ontvangen.

sont arrivés sans problème sur les comptes de 800 distributeurs de mazout environ.

Il est bon que gouvernement attire de temps en temps l'attention sur ce qui va bien, sinon personne ne le fera à sa place.

Autant le préciser car il a fallu du temps pour essayer de convaincre cette assemblée que la mesure s'appliquerait convenablement. C'est le cas depuis trois semaines. Les réductions interviennent et les distributeurs sont payés. Il n'y a donc plus de débat.

En ce qui concerne les collectivités, le fédéral prend d'abord en charge ce qui revient à l'échelon fédéral. Je pense à certaines structures collectives, notamment dans le domaine de la santé, qui relèvent directement du système de sécurité sociale de l'assurance maladie-invalidité et donc du débat budgétaire que nous avons eu à développer.

Pour ce qui concerne les Communautés et les Régions – surtout les Communautés car les écoles mais aussi d'autres structures d'accueil de l'enfance, par exemple, relèvent de leurs compétences –, j'ai proposé au Conseil des ministres, début septembre, d'ouvrir une concertation. J'ai donc posé moi-même le dossier sur la table du comité de concertation. Les premières réunions ont eu lieu. Nous demandons maintenant aux différentes Communautés de nous faire parvenir l'évaluation des besoins en la matière – quels sont les coûts que pourrait générer l'augmentation du prix des produits énergétiques? – avant d'évaluer, ensemble, les efforts à réaliser. Vous admettez en effet que chaque niveau de pouvoir doit réagir dans le domaine de ses compétences.

J'espère que nous recevrons rapidement les données des Communautés et que nous pourrions, dès lors, trouver une solution en accord avec elles.

03.03 Jean-Jacques Viseur (cdH): Monsieur le ministre, en ce qui concerne les particuliers, j'ai relevé moi-même le cadeau que j'ai reçu. Néanmoins, j'ai retenu de mes études qu'il fallait craindre certains cadeaux. "Timeo danaos et dona ferentes" – monsieur le président, vous apprécierez la citation – est un vers latin que nous avons tous appris.

En ce qui concerne les collectivités, il est urgent que les données soient rassemblées et que les efforts soient équitablement répartis. Je me permettrai donc de revenir, avant l'hiver – et pas en attendant le printemps –, sur la question en espérant que des solutions seront intervenues d'ici là.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Samengevoegde vragen van

- mevrouw Marleen Govaerts aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "het tekort aan getuigschriften verstrekte hulp" (nr. P1008)

- mevrouw Hilde Dierickx aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over "het tekort aan getuigschriften verstrekte hulp" (nr. P1009)

04 Questions jointes de

- Mme Marleen Govaerts au vice-premier ministre et ministre des Finances sur "la pénurie

De federale overheid financiert de werking van bepaalde gemeenschapsstructuren, met name in de gezondheidszorg, die rechtstreeks onder het sociale-zekerheidsstelsel van de ziekte- en invaliditeitsverzekering vallen en bijgevolg tijdens de begrotingsbespreking aan bod komen.

De scholen en andere kinderopvangstructuren vallen onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen en de Gewesten. Daarom heb ik op de ministerraad voorgesteld om met hen overleg te plegen. De eerste vergaderingen hebben al plaatsgevonden. We vragen dat de diverse Gemeenschappen thans hun behoeften op papier zetten zodat we samen kunnen onderzoeken welke maatregelen we moeten treffen.

03.03 Jean-Jacques Viseur (cdH): Om de goede werking van de gemeenschapsvoorzieningen te waarborgen moeten we snel over de gegevens beschikken en moeten de inspanningen billijk worden gespreid. Ik zal dus vóór de winter nog op die kwestie terugkomen.

d'attestations de soins" (n° P1008)

- Mme Hilde Dierickx au vice-premier ministre et ministre des Finances sur "la pénurie d'attestations de soins" (n° P1009)

04.01 Marleen Govaerts (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, reeds voor de tweede maal dit jaar dreigt een tekort aan getuigschriften voor verstrekte hulp voor geneesheren. Een eerste keer was dit het geval tussen februari en mei 2005. Er waren veel problemen en er werd een speciale telefooncentrale opgericht om de mensen uit de nood te helpen. Desondanks hebben heel velen problemen ondervonden om de terugbetaling te kunnen ontvangen.

Op 27 april heb ik hierover staatssecretaris Jamar ondervraagd. Hij antwoordde dat het een oud probleem was dat regelmatig opnieuw de kop opsteekt. Naar verluidt zijn de drukmachines voor die getuigschriften reeds meer dan tien jaar verouderd. Er werd evenwel niet geïnvesteerd in nieuwe drukmachines. Volgens Jamar was de reden hiervoor dat in de toekomst wellicht alles via internet zal gebeuren en de getuigschriften zullen worden afgeschaft. Zo ver zijn we nog niet. Ondertussen zullen de getuigschriften voor 2006 niet op tijd klaar geraken en zullen, bijgevolg, de mensen moeten wachten op de terugbetaling.

Mijnheer de minister, ik kom tot mijn concrete vragen.

Is het correct dat de drukmachines die verouderd zijn de oorzaak van de vertraging zijn? Zullen de machines vervangen worden? Zult u in overleg met minister Demotte een internetsysteem uitwerken? Hoelang zal het duren vooraleer dit operationeel zal zijn? Is het in afwachting mogelijk dat het RIZIV zelf de getuigschriften drukt omdat de FOD Financiën er niet in slaagt de documenten tijdig ter beschikking te stellen?

04.02 Hilde Dierickx (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, er heerst opnieuw ongerustheid bij het medisch korps. Meestal vraag ik minister Demotte een oplossing te zoeken. In dit geval betreft het evenwel een administratief en fiscaal probleem. De getuigschriften voor verstrekte hulp, de zogenaamde RIZIV-mutualiteitsbriefjes zullen niet op tijd geleverd kunnen worden.

Vele jaren werden de bestelbonnen in juli/augustus naar de artsen, kinesisten, tandartsen en verplegers verstuurd en moesten deze de order tegen december plaatsen. Dit jaar hebben we tot op heden nog geen bestelbonn ontvangen. Laat staan dat we een bestelling kunnen doen. We zijn erg ongerust of we tegen 1 januari 2006 over nieuwe getuigschriften zullen kunnen beschikken. Begin 2005 deed zich reeds hetzelfde probleem voor.

Zoals u weet, kende men begin 2005 hetzelfde probleem wat de relatie tussen zorgverlener en patiënt in vele gevallen toch wat heeft

04.01 Marleen Govaerts (Vlaams Belang): Pour la seconde fois cette année, il risque d'y avoir pénurie d'attestations de soins donnés. La première fois, entre février et mai, la mise en place d'un central téléphonique spécial n'a pu empêcher de sérieuses difficultés en matière de remboursement. Le 27 avril 2005, le secrétaire d'Etat Jamar m'a répondu que les presses utilisées pour imprimer les attestations au SPF Finances étaient déjà obsolètes depuis dix ans. De nouvelles presses n'ont jamais été achetées parce qu'on pensait qu'à l'avenir, tout se traiterait par internet. Si ces attestations ne devaient pas être imprimées à temps pour 2006, un nouveau retard risquerait de s'accumuler sur le plan du remboursement aux patients.

Ces retards sont-ils dus au fait que les presses sont obsolètes? Seront-elles remplacées? Un système internet adapté sera-t-il instauré en concertation avec le ministre Demotte? En attendant, l'Inami ne pourrait-il pas imprimer lui-même ces attestations étant donné que le SPF Finances se révèle être une fois encore en défaut?

04.02 Hilde Dierickx (VLD): Le corps médical est de nouveau en proie à une certaine inquiétude car les attestations de soins donnés ne seraient pas fournies à temps. Durant de nombreuses années, les médecins ont reçu en juillet et en août un bon de commande qui devait être introduit avant la fin septembre. Cette année-ci, ils ne l'ont toujours pas reçu. Au début de 2005, le même problème perturbait déjà la relation prestataire de soins-patient.

Comment se fait-il que les médecins, les dentistes, etc.

vertroebeld.

Ik zou u willen vragen, mijnheer de minister, wat de reden is voor het feit dat de orders nog niet zijn toegekomen. Ten tweede, kunt u garanderen dat tegen 1 januari 2006 de getuigschriften zullen worden geleverd?

04.03 Minister **Didier Reynders**: Mijnheer de voorzitter, eerst en vooral moet ik zeggen dat we een aantal problemen hebben gekend in de eerste maanden van 2005. Ik probeer een antwoord te geven over een specifieke dienst van Financiën. Ik heb de laatste week geen nieuwe vragen gekregen van de professionelen over de huidige manier van functioneren.

Op middellange termijn moeten wij met het RIZIV evolueren naar het gebruik van meer elektronische middelen. Dit is gepland. Een werkgroep van Financiën en het RIZIV zijn daarmee bezig. Dit zal echter niet tot een oplossing leiden vóór 1 januari 2006.

Er is een akkoord tussen de FOD Financiën en het RIZIV om het drukproces onder te brengen bij het RIZIV in plaats van bij Financiën. Dit is geen taak van de FOD Financiën, het is meer een taak van het RIZIV. Dit werd zo verklaard in mei 2005. Wij gaan verder. Er hebben al veel vergaderingen plaatsgevonden tussen beide departementen. Wij gaan verder met de transfer van het drukproces van Financiën naar het RIZIV. Daarna zal het mogelijk zijn om meer elektronische middelen te gebruiken.

Ik ga echter niet zeggen dat vanaf 1 januari 2006 alles op internet zal plaatsvinden. Dat is niet het geval. Wij gaan eerst en vooral naar een transfer van het drukproces van de FOD Financiën naar het RIZIV om vanaf januari 2006 een antwoord te bieden op de vraag.

04.04 **Marleen Govaerts** (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is zoals ik gelezen heb. Het RIZIV gaat het drukwerk overnemen. Het was in 1964, na de artsenstaking, dat de FOD Financiën het op zich genomen heeft om meer fiscale controle te kunnen uitoefenen. Ik heb in april in de commissie de staatssecretaris al gewaarschuwd dat het probleem opnieuw zou opduiken. Het jaar is nog niet voorbij en het is er al opnieuw. Ik vind het een beetje jammer dat de regering ondanks een staatssecretaris van Administratieve Vereenvoudiging en een staatssecretaris voor Modernisering van de Financiën, er niet in slaagt om dat probleem op te lossen.

04.05 **Hilde Dierickx** (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het verheugt mij dat er een transfer komt van de FOD Financiën naar Volksgezondheid, naar het RIZIV. Ik denk dat dat niet meer dan logisch is, maar dat belet niet dat er een probleem kan zijn begin 2006 en dat heel wat artsen en andere medici en paramedici zonder getuigschriften zullen zitten. Wat gaat u daaraan doen? Gaat u opnieuw een noodnummer invoeren zoals vorig jaar? Dat bleek weinig efficiënt, want het was meestal bezet of buiten werking. Daarmee hebben de artsen nog geen briefjes. Hoe gaat u dat oplossen?

04.06 Minister **Didier Reynders**: Mijnheer de voorzitter, we zijn bezig met het RIZIV om dat te doen. Wij zoeken naar een correcte

n'aient toujours pas reçu de bon de commande? Le ministre peut-il nous garantir que ces attestations seront fournies avant le 1er janvier 2006?

04.03 **Didier Reynders**, ministre: Des problèmes se posaient en effet début 2005 mais je ne reçois actuellement plus aucun avis de plainte de la part des intéressés.

Un groupe de travail composé de représentants du SPF Finances et de l'INAMI a été constitué pour favoriser à l'avenir la voie électronique, mais le système ne sera certainement pas opérationnel au 1er janvier 2006. Il a été convenu de transférer l'impression des documents du SPF Finances à l'INAMI. Ce n'est qu'après le transfert de cette opération que le traitement par le biais de l'internet pourra être envisagé.

04.04 **Marleen Govaerts** (Vlaams Belang): Le SPF Finances s'est chargé de la phase d'impression en 1964 pour pouvoir exercer ainsi un contrôle fiscal. J'ai déjà signalé en début d'année que le problème pourrait surgir à nouveau.

04.05 **Hilde Dierickx** (VLD): Le transfert du processus d'impression est logique mais il n'empêche que les médecins et les professions paramédicales pourraient à nouveau être en rupture d'attestations début 2006. Comment le ministre compte-t-il remédier à cette situation?

04.06 **Didier Reynders**, ministre: Le département des Finances et

oplossing tussen de FOD Financiën en het RIZIV om vanaf januari 2006 een correct aantal documenten te bereiken. Ik denk dat het mogelijk is om dat te doen, misschien met een aantal noodmaatregelen, als het nodig is. Daarna kunnen we alleen meer elektronische middelen beogen. In een eerste fase is het alleen een transfer van een drukproces om zeker te zijn dat alle professionelen hun document kunnen hebben.

l'INAMI travaillent ensemble à une solution.

04.07 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik begrijp niet goed waarom deze vraag niet gesteld wordt aan de minister van Binnenlandse Zaken. Het gaat tenslotte over een probleem van "artsen zonder papieren", heb ik begrepen? (*Gelach*)

04.07 Paul Tant (CD&V): On aurait en réalité mieux fait d'adresser cette question au ministre de l'Intérieur. Il s'agit, en effet, d'un problème de "médecins sans papiers". (*Rires*)

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

05 Vraag van de heer Pieter De Crem aan de eerste minister over "de roerende voorheffing op kapitalisatiebeveks" (nr. P1010)

05 Question de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "le précompte mobilier sur les sicav de capitalisation" (n° P1010)

05.01 Pieter De Crem (CD&V): (...)

De **voorzitter:** Mijnheer De Crem, u hebt een vraag gesteld aan de premier. De heer Reynders, die de voogdijminister is van de heer Jamar – u verwijt hem onduidelijk te zijn geweest – moet duidelijk antwoorden. Dat hoop ik.

05.02 Minister Didier Reynders: Ik heb geen voogdij over de premier.

De **voorzitter:** Neen, u hebt geen voogdij over de premier, maar de heer De Crem ondervraagt u over de verklaring van de staatssecretaris.

05.03 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, laten we eerlijk zijn. Deze vraag was gericht aan de eerste minister. Hij zei dat hij hier niet kon zijn om een aantal redenen. Ik heb de eerste minister binnen en buiten zien lopen, maar als de problematiek van de beveks en de kapitalisatiefondsen eraan komt, is hij altijd weg. Ik weet niet of dat is om te gaan innen of om de onroerende voorheffing te ontlopen, maar dat zullen wij nog wel zien.

05.03 Pieter De Crem (CD&V): J'avais demandé la présence du premier ministre pour qu'il réponde à cette question, mais il l'a refilée au ministre Reynders. Le premier ministre est pourtant présent. Il vient de quitter l'hémicycle. Chaque fois qu'il risque d'être question des sicav et des fonds de capitalisation, il prend la poudre d'escampette.

Mijnheer de voorzitter, ik weet niet voor wie die vermanende blik is.

De **voorzitter:** Voor de minister.

05.04 Pieter De Crem (CD&V): Goed.

Mijnheer de minister, het was onduidelijkheid troef vorige week in de plenaire vergadering naar aanleiding van de regeringsverklaring en de hele problematiek van de kapitalisatiefondsen en de beveks, de onroerende voorheffing en de 15%, een groot probleem voor kleine spaarders, laten we eerlijk zijn. Meer dan 1 miljoen mensen hebben in dergelijke producten geïnvesteerd, heel vaak op instigatie en aanraden van de overheid en de banken, en nu worden zij geconfronteerd met een totaal onzekere situatie.

05.04 Pieter De Crem (CD&V): Plus d'un million de personnes ont investi dans des sicav. Lors du débat sur la déclaration gouvernementale, j'ai déjà mis en évidence le gros problème occasionné au petit épargnant par cette mesure du gouvernement, qui devrait rapporter quelque 250 millions d'euros au Trésor public.

Op dit moment is er een overleg aan de gang met de banken, zo hebben wij vernomen. Ik vind dat een eigenaardige houding, omdat men zich op voorhand neerlegt bij het feit dat die maatregel er zal komen. Ik meen dat de estimatie van de maatregel 250 miljoen euro was, die de staatskas zou moeten stijven.

Mijn vraag is nu wat er van die maatregel is. Gaat het om 15% roerende voorheffing? Op wat wordt die roerende voorheffing geheven? Vanaf welke datum? Gaat die maatregel überhaupt nog door?

Gisteren heeft de staatssecretaris van Financiën verklaard dat men de kleur van de eieren niet kan kennen vooraleer het Pasen is. Het is vandaag 20 oktober. Ik weet niet of de staatssecretaris een kerkganger is, maar misschien heeft hij moeilijkheden met de kerkelijke kalender. In zijn appreciatie komt Pasen immers voor Allerheiligen. Wij zouden dus graag weten welke kleur de eieren zullen hebben en wanneer wij dat zullen weten? Ik dring dus aan op een duidelijk antwoord.

Ik kan niet begrijpen - ik zal er nu niet met tremolo's over vertellen - dat met socialisten in de regering een dergelijke maatregel mogelijk is. Dat men zich zo heeft misgrepen aan een maatregel, heeft volgens mij te maken met te lang aan de macht zijn. Als men te lang aan de macht is, bijna 20 jaar, dan verliest men wel eens het contact met de bevolking. (*Protest*)

Wij hebben het meegemaakt.

Maar ik kan u zeggen: we hebben het contact hernomen en u ziet aan de pols dat het goed gaat.

Ik kan niet begrijpen dat er niet één socialist, zelfs niet een lagere kabinetsmedewerker, heeft gezegd dat het een grote belasting is voor kleine mensen. Dat terzijde.

Wat is de kleur van de eieren? Zijn het windeieren, of zijn het bruine eieren? Hoeveel worden ze getaxeerd? Meer dan een miljoen mensen hebben vandaag het recht op het antwoord op die vraag.

05.05 Minister **Didier Reynders**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer De Crem, in de eerste plaats bevestig ik het antwoord van de heer Jamar, ook wat de kleur van de eieren betreft.

Ten tweede, er is een maatregel inzake de beveks met meer dan 40% vastrentende producten. Wij gaan naar een roerende voorheffing op de delen vasterende producten, dus alleen op de obligaties van de fondsen. Dat was zo meegedeeld en ik ga verder in die richting. Er wordt geen belasting geheven op de meerwaarde van de aandelen van die bankproducten.

05.06 **Pieter De Crem** (CD&V): Ik hoor u kakelen, maar niet leggen.

05.07 Minister **Didier Reynders**: Het is zowat de vijfde, zesde of zevende keer dat hierover een vraag wordt gesteld en ik blijf hetzelfde antwoord geven. Ik bevestig het antwoord van de heer Jamar in de

Cette mesure sera-t-elle maintenue? Sur quels produits précis le précompte mobilier de 15% sera-t-il prélevé? A partir de quand?

Je ne comprends pas qu'une telle mesure ait pu voir le jour avec des socialistes au gouvernement. Après vingt ans passés au pouvoir, ils ont peut-être perdu le contact avec la population.

Je sais: nous étions également dans ce cas, mais nous avons renoué le contact avec le citoyen.

05.05 **Didier Reynders**, ministre: Je confirme la réponse apportée à cette question par mon collègue Jamar en commission.

Le précompte mobilier est exclusivement perçu sur le volet "obligation" et non sur le volet "action", dans le cas de sicav comportant plus de 40% d'obligations.

05.07 **Didier Reynders**, ministre: Dans le même temps, en ce qui concerne l'épargne-pension, la

commissievergadering. U stelt dezelfde vraag opnieuw in de plenaire vergadering, maar dat verandert niets. Ik herhaal: de maatregel geldt alleen voor de beveks met meer dan 40% in obligaties. Wij gaan niet naar een belasting op de meerwaarde van de aandelen.

Het is inderdaad een specifieke maatregel. Er zijn echter nog andere maatregelen in verband met spaargelden. Ik herhaal dat wij vanaf 2005 de aftrek van het pensioensparen verhogen tot 25%. Het is heel belangrijk voor de kleine spaarders om dat te zeggen. Het gaat om een algemeen kader. Er is een zeer forse verhoging van de aftrek voor pensioensparen. Nu gaat het om 620 euro per belastingplichtige en vanaf 2005 zal het om 780 euro gaan. Vanaf 2005 zal het voor een gezin mogelijk zijn 320 euro meer in pensioensparen te plaatsen, met een fiscale winst van 120 tot 150 euro.

Ten slotte, waarom zo een heffing? Eerst en vooral is het mogelijk voor alle belastingplichtigen om een keuze te maken. U kunt naar meer risicokapitaal gaan voor meer investeringen in de bedrijven, meer jobcreatie voor onze kinderen, voor onze kleinkinderen. Het is toch normaal om een inspanning te vragen, niet alleen aan de werknemer in verband met de brugpensioenen en niet alleen aan de bedrijfsleiders, maar ook aan beleggers om iets te doen aan risicokapitaal voor de bedrijven, voor meer jobcreatie. Het is een keuze.

05.08 Tony Van Parys (CD&V): (...)

05.09 Minister Didier Reynders: Mijnheer Van Parys, wat de fraudeur betreft heb ik veel kritiek gehoord van u en van de heer Leterme, tijdens de vorige legislatuur, maar sinds een jaar is het geen probleem voor de heer Leterme om geld te pakken voor het Vlaams Gewest in verband met de EBA. Het was geen probleem om dat te doen. Geen probleem om geld te hebben, geen probleem. We moeten dus voorzichtig zijn. We zullen dat zien, voor de volgende maatregelen, voor de successierechten, zal het hetzelfde verhaal met de heer Leterme zijn, nee in dit halfroend, maar ja in de Vlaamse regering.

Ik zei dus dat het een keuze is. Om een herfinanciering van de sociale zekerheid te organiseren gaan wij naar 235 miljoen euro op een aantal specifieke Beveks. Tegelijk gaan wij in de begroting voor 2006 naar meer dan 2 miljard euro van belastingverlaging op de personen en op de bedrijven. Wij gaan verder met de fiscale hervorming, wij gaan verder met de herindexering van de fiscale barema's en wij gaan verder met de notionele intrest, dus met een forse verlaging van de belasting op de vennootschappen en de bedrijven. Het is een keuze. Het was een vraag van veel mensen en partijen om iets te doen op het vlak van het kapitaal, meer dan op het vlak van de arbeid. Dat is nu het geval. Het is een keuze maar het is een keuze ten voordele van de werknemers en van de werkgevers. Het is dus een keuze ten voordele van de arbeid in België.

05.10 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de minister, u zegt "geld te pakken", maar u zit in de zak! Dat is wat er gebeurt.

Ten eerste, een van de "minst oninteressante" zaken die wij gehoord hebben in uw antwoord, is dat de belasting op beveks en op verzekeringsproducten te maken zou hebben met jobcreatie. Dat is natuurlijk een absolute misleiding. Daarmee wordt geen enkele job

déduction passera de 620 à 780 euros, soit une augmentation substantielle, à partir de 2006.

Tous les contribuables peuvent opérer ce choix: s'ils investissent davantage dans du capital à risque – ce qui contribue à la création d'emplois – ils ne doivent pas payer de précompte sur les sicav. Nous demandons un certain engagement de la part des investisseurs.

05.09 Didier Reynders, ministre: Nous tablons sur un montant de 235 millions d'euros provenant de l'impôt sur les sicav pour refinancer la sécurité sociale, tout en abaissant les impôts de plus de deux milliards d'euros dans le cadre du budget 2006 grâce à la poursuite de la réforme fiscale, à l'indexation des barèmes fiscaux et à l'intérêt notionnel.

Depuis un certain temps, de nombreux partis étaient favorables au principe de la taxation du capital. Nous en avons tenu compte. Il s'agit donc d'un choix en faveur du travail, au profit des travailleurs.

05.10 Pieter De Crem (CD&V): L'impôt sur les sicavs ne créera pas d'emplois, si ce n'est au Luxembourg.

En prenant cette mesure, le ministre a voulu combler un déficit

gecreëerd, misschien wel jobs in Luxemburg, want veel mensen zullen hun valies aan de andere kant van de grens zetten, met al hun beveks en wat weet ik allemaal. Dat is ook een beetje uw kieskring voor de Senaat. U creëert er alvast geen enkele job mee.

Het enige wat u moest doen, was het gat in uw kas vullen. Daarvoor hebt u, heel ordinair en heel plat, een kapitaalsbelasting in het leven geroepen, wat wij van echte liberalen nooit anders hadden kunnen verwachten.

Ten tweede, u dist het verhaal op van de verhoging van de aftrek voor het pensioensparen. Maar wat een grote misleiding! Dat is bijkomend – ik weet niet hoeveel de koffie kost in vergelijking met de pinten op de Grote Markt – de prijs van twee koffies op de Grote Markt, twaalf keer per jaar. Ik weet niet of er cafés zijn waar de pinten goedkoper zijn dan de koffies. Het gaat om drie pinten of twee koffies per maand in één jaar op de Grote Markt. Daar komt uw fameuze aankondiging dat u de aftrek voor het pensioensparen zult verhogen, op neer!

Ten slotte, dit is de belangrijkste vaststelling. U weet nog niet wat u met die maatregel zult doen. U weet niet op welke producten, u weet niet op welke samenstellingsbasis. U weet wel iets over het percentage dat u zult innen, maar u weet niet wanneer de maatregel zal ingaan.

Mijnheer de minister, ik kan u maar een zaak zeggen: ongelegde eieren zijn onzekere kuikens. Ik moet jammer genoeg vaststellen dat u er ook een bent.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 **Samengevoegde vragen van**

- de heer Koen Bultinck aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de mededeling van gegevens over landbouwsubsidies" (nr. P1014)

- mevrouw Nathalie Muylle aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de verdeling van de landbouwsubsidies" (nr. P1019)

06 **Questions jointes de**

- M. Koen Bultinck à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "la communication de données sur les subventions agricoles" (n° P1014)

- Mme Nathalie Muylle à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "la répartition des subventions agricoles" (n° P1019)

06.01 **Pieter De Crem** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mevrouw Muylle had over dezelfde aangelegenheid een vraag ingediend in de commissie, waardoor zij de facto recht op voorrang heeft bij deze vraagstelling.

(...): Deze vraag is een andere vraag.

De **voorzitter**: Mijnheer Bultinck, hebt u die vraag gesteld in de commissie?

06.02 **Koen Bultinck** (Vlaams Belang): Nee.

De **voorzitter**: Ik heb er geen bezwaar tegen dat mevrouw Muylle haar vraag ook stelt. Mevrouw Muylle, stelt u uw vraag nu direct, dan is de zaak opgelost en is er geen discriminatie. Uw andere vraag stelt u daarna. Ik betrouw erop dat dit juist is.

et il s'y est employé d'une façon typiquement libérale.

L'augmentation de la déduction pour l'épargne-pension ne représente pas plus que le prix de deux cafés sur la Grand-Place de Bruxelles, et cela pendant une année entière. Rien de plus.

Le ministre ne sait toujours pas à quels produits s'appliquera cette mesure ni quand elle commencera à courir. La seule chose qu'il sache à peu près, c'est le montant des recettes qu'il voudrait engranger.

06.03 Paul Tant (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wijs mevrouw Muylle erop dat zij niet als eerste de vraag kan stellen, zoniet mag zij bij u op de stoel komen zitten. U heeft de gewoonte al die dames met of tegen hun zin te omarmen, voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Tant, dit nadeel is slechts juist uitgesteld, want nadien stelt zij een andere vraag.

06.04 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb, eerlijk gezegd, stellig de indruk dat u de jongste dagen toch wel in het hoekje zit waar de klappen vallen. Ik vermeld even de situatie in het kader van de Wereldhandelsorganisatie, waar de landbouwonderhandelingen volop lopen. Ik citeer twee krantenkoppen, om wat in het item te komen: "De Gucht oneens met landbouwministers" en "De Gucht negeert brief Letermé, Lutgen en Laruelle".

Identiek in hetzelfde verhaal, mevrouw de minister, staat u de jongste dagen in het hoekje waar de klappen vallen, want uiteindelijk hebt u geleidelijk aan moeten bijsturen wat de ganse heisa betrof over de Europese landbouwsubsidies. Zeer concreet naar het federale luik, mevrouw de minister, gaat het over toch wel aardige bedragen – ik kijk even naar mijn spiekbrieftje – die via het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau worden uitgekeerd. Voor 2003, mevrouw de minister, gaat het om 559 miljoen euro en voor 2004 om 617 miljoen euro. We zijn het erover eens dat het grosso modo om exportsubsidies gaat.

Ik moet u eerlijk zeggen, mijnheer de voorzitter, dat een eenvoudig parlements lid soms de indruk krijgt dat het nog wel eens zinvol kan zijn om mondelinge vragen te stellen. U zult mij toch niet komen zeggen dat enerzijds het indienen van een mondelinge vraag en anderzijds de publicatie van de lijst van ontvangers van subsidies, een kwartiertje voor het vragenuurtje begint, louter toeval zou zijn. U kunt mij dit na zes jaar mandaat in de Kamer niet meer wijsmaken.

Uiteindelijk gaat het over de grond van de zaak, mevrouw de minister, en u moet het Parlement vandaag wel een antwoord geven. U moet mij vandaag wel eens komen zeggen waarom u zo krampachtig vasthield aan de geheimhouding met betrekking tot die Europese landbouwsubsidies.

Iedereen heeft alle belang bij transparantie in dat soort van dossiers, zodat er geen wilde verhalen ontstaan. Daarop moet u vandaag een antwoord geven. Dat is de meest fundamentele vraag. Waarom was er zoveel krampachtigheid? Waarom was er die weigering in verband met de transparantie?

Mevrouw de minister, mijn tweede politieke vraag is even belangrijk. U zal zich onder andere mijn interpellaties in het dossier van de suikerbieten levendig herinneren. Wij hechten veel belang aan het familiale landbouwbedrijf. Als wij zowel op het Vlaamse niveau als op het federale niveau zien dat vooral de agro-industrie beter wordt van die hele zaak, dan moeten wij u de principiële vraag stellen of het gewone familiale landbouwbedrijf nog wel echt gebaat is bij al die Europese subsidieregelingen en of wij niet eens het fundamentele inhoudelijke debat daarover moeten durven aan te gaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Muylle, u hebt een vraag over hetzelfde onderwerp. U kunt ze nu stellen, zodat ze weg is uit de commissie. Daarna kunt u dan uw tweede vraag stellen.

06.04 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Les subventions agricoles sont pour une large part des subsides à l'exportation et représentent quelque 559 millions d'euros en 2005.

La ministre a frénétiquement essayé de garder secrète la liste des bénéficiaires des subsides. Elle n'a été rendue publique qu'une demi-heure avant l'heure des questions et sans doute n'est-ce pas fortuit. Il ressort de cette liste qu'en fait, les subsides ne profitent qu'au secteur agro-alimentaire. Les entreprises familiales n'en tirent aucun avantage. Le moment n'est-il pas venu de mener le débat sur l'importance de l'entreprise familiale? Pourquoi la ministre refuse-t-elle de jouer la carte de la transparence?

06.05 Nathalie Muylle (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik zal over dat aspect vrij kort zijn. Ik zal dan straks uitgebreid op de WTO-onderhandelingen terugkomen.

Wat de bekendmaking van de gegevens betreft, ik deel het standpunt van collega Bultinck niet helemaal. Ik kan begrijpen waarom u wat moeite had met het vrijgeven van die gegevens. Er was de voorbije weken een debat over landbouwsubsidies, dat helaas door de hele discussie en het vrijgeven van de gegevens, zowel in Nederland als in andere landen, de sector geen deugd heeft gedaan.

U geeft vandaag de gegevens van alle rechtspersonen vrij. Hetzelfde is ook gebeurd in Vlaanderen. Collega Leterme heeft die gegevens voor Vlaanderen vrijgegeven. Als u vandaag die gegevens niet bij u hebt, dan kan ik die gerust volgende week in de commissie voort met u bespreken. Enkele jaren geleden hebt u op een vraag van collega De Padt geantwoord dat 95% van de landbouwsubsidies vandaag toekomt aan particuliere boeren. Het gaat om subsidies die meestal niet groter zijn dan 10.000 euro en maximaal 20.000 euro bedragen. Die cijfers zie ik helaas nooit in de kranten. Er is slechts een heel klein percentage excessen. Ik kan het eigenlijk geen excessen noemen, want het gaat heel vaak over instellingen die de landbouwsubsidies opnieuw verspreiden naar de boeren.

Ik zou van u willen weten, mevrouw de minister, welk percentage – in 2001 bedroeg het 95% – van de portefeuille die u uitgeeft, naar de gewone boer gaat. Ik heb het over subsidies die meestal minder dan 10.000 euro en niet meer dan 20.000 euro per landbouwbedrijf bedragen.

06.06 Minister Sabine Laruelle: Mijnheer de voorzitter, de subsidie voor de boeren – het landbouwbeleid voor de boeren – behoort tot de bevoegdheid van mijn gewestelijke collega's. De federale regering heeft de bevoegdheid voor de exportsubsidies. 50% van de Europese subsidies in België gaat naar de boeren en 50% is exportsubsidie. Van de 50% voor de exportsubsidies, gaat 25% naar vennootschappen die niet-Belgisch zijn, omdat ze vanuit Antwerpen exporteren. Een kwart van onze exportsubsidies gaat dus naar niet-Belgische vennootschappen.

Verleden week heb ik een juridisch onderzoek aan het BIRB gevraagd. Mijn collega Leterme heeft de gegevens voor de vennootschappen gegeven, maar niet voor de "fysieke boeren".

Het BIRB is een parastatale instelling van het type B, in tegenstelling tot de betaalorganen van de Gewesten. Die vallen onder de directe bevoegdheid van de minister. Dat is niet het geval voor het BIRB, dat is een type B.

De regeringscommissaris heeft aan de raad van bestuur van het BIRB de vraag gesteld. De raad van bestuur van het BIRB heeft gezegd dat hij de lijst zou geven. De lijst met de ondernemingen en de bedragen is nu beschikbaar op de website van het BIRB. Hij is te vinden op www.birb.be.

Mevrouw Muylle, ik wil nog zeggen dat ik akkoord ga met u. Veel mensen spreken over het Europees landbouwbeleid, maar niet veel

06.05 Nathalie Muylle (CD&V): La publication des données revêt un caractère délicat et n'a été bénéfique ni pour le débat, ni pour le secteur. M. Leterme a communiqué entre-temps les noms des personnes morales flamandes qui sont subsidiées. Aujourd'hui, la ministre fait de même pour les subsides fédéraux.

En 2001, 95% des subsides étaient réservés aux agriculteurs privés et chaque entreprise ne recevait jamais plus de 20.000 euros. Combien de ces subsides sont actuellement encore réservés aux simples agriculteurs?

06.06 Sabine Laruelle, ministre: Les subventions agricoles relèvent de la compétence des Régions. Les autorités fédérales distribuent les subsides à l'exportation. La moitié des subventions sont donc octroyées aux agriculteurs par l'intermédiaire des Régions et l'autre moitié représente des subsides à l'exportation européens. 25% de cette deuxième moitié vont à des sociétés non belges qui exportent leurs marchandises via Anvers.

Le commissaire du gouvernement a demandé au BIRB, parastatal de type B, d'obtenir une liste des entreprises qui bénéficient de subventions. Le BIRB a placé cette liste sur son site web.

Nombreux sont ceux qui évoquent la politique agricole européenne sans savoir exactement ce qu'elle recouvre.

mensen weten wat het juist is.

06.07 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, als ik naar uw antwoord geluisterd heb, heb ik stellig de indruk dat u tracht weg te snellen van een groot probleem. Ik heb u twee fundamentele vragen gesteld. Ik neem akte van het feit dat ik als parlementslid in dit eigenste Parlement eigenlijk geen antwoord krijg.

Ik heb u gevraagd waarom u zo lang krampachtig vastgehouden hebt aan de weigering om de gegevens, die wij als parlementsliden toch wel mogen kennen, vrij te geven. U geeft een technische uitleg over het statuut van het BIRB en tutti quanti. Ik ben parlementslid en ik denk dat ik recht heb om als parlementslid de zaken te kennen zoals ze zijn.

Mevrouw de minister, als liberale minister en vanuit uw eigen verleden in de landbouwsector zou u dit moeten weten. Over transparantie bestaat bij iedereen consensus. Niemand doet daarover lastig. Wij hebben er alle belang bij als wij het Europese landbouwbeleid nog willen blijven verdedigen. Wij zijn zelfs bondgenoten om dit met een aantal bijstellingen te verdedigen. Er moet daar volledige transparantie zijn zodat er daar geen wilde verhalen kunnen ontstaan.

Ik kom aan mijn tweede vraag. De inhoudelijke vraag die voor ons en onze fractie de meest fundamentele is gaat over de rol van het familiale landbouwbedrijf en het hele debat hoe de landbouwsubsidies, ook de Europese landbouwsubsidies, de kleine familiale landbouwbedrijven nog ten goede komen. Ook daar zwemt u rustig omheen. U weigert het debat. Mevrouw de minister, ik daag u uit om dit fundamentele debat eens aan te gaan. Dit is de essentie van het verhaal.

Ik zeg u zeer eerlijk dat ik dit verhaal niet zo plat wil spelen als de groene collega's in het Europees Parlement hebben gedaan. Wij blijven de landbouwsubsidies met de nodige nuances verdedigen, omdat ze inderdaad nodig zijn. Wij zijn zeker geen vragende partij om de landbouw verder vrij te maken. U zult straks waarschijnlijk de oppositie nodig hebben om u te steunen tegen onder andere uw eigen minister van Buitenlandse Zaken, De Gucht, die zelf standpunten inneemt en uw standpunten totaal negeert. Het mag toch niet te veel gevraagd zijn dat wij correcte antwoorden krijgen als wij correcte vragen stellen. Ik blijf vandaag echt op mijn honger zitten.

06.08 Nathalie Muylle (CD&V): Mevrouw de minister, ik kan begrijpen dat u de antwoorden op mijn vragen om concrete cijfers niet bij u heeft. Ik zal mijn vraag dan ook opnieuw stellen op een andere manier in de commissie. Ik hoop dat wij dan ook nog een debat in de commissie kunnen voeren over welk percentage naar de kleine landbouwer gaat.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 Vraag van mevrouw Nathalie Muylle aan de minister van Middenstand en Landbouw over "de onderhandelingen over landbouwsubsidies in de WTO" (nr. P1015)

07 Question de Mme Nathalie Muylle à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur "les négociations sur les subventions agricoles au sein de l'OMC" (n° P1015)

06.07 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Mes deux questions n'ont pas reçu de réponse. La ministre a fourni une réponse technique sur le BIRB mais moi, j'exige de la transparence. Et elle n'a pas davantage répondu à ma question sur le rôle des exploitations familiales ni sur la mesure dans laquelle les subsides les atteignent encore. Je veux que l'on débâte de cette question fondamentale!

06.08 Nathalie Muylle (CD&V): Je comprends que la ministre n'ait pas sous la main les chiffres que je demande. Je poserai à nouveau ma question en commission.

07.01 Nathalie Muylle (CD&V): Mevrouw de minister, ik kom thans tot mijn vraag in verband met de WTO-onderhandelingen. Collega Bultinck heeft er even naar verwezen. Dinsdag 18 oktober las ik in de krant dat Europees commissaris van Handel, Peter Mandelson, een zeer overweldigende steun had gekregen van alle ministers van Buitenlandse Zaken, ook van minister De Gucht, met uitzondering van de Franse minister van Buitenlandse Zaken, voor zijn kordate optreden in het kader van de WTO-onderhandelingen. Wij weten allemaal dat er in december in Hongkong een nieuwe ronde van de WTO-onderhandeling plaatsvindt. Kenners zijn het erover eens dat er een voorakkoord moet zijn tussen de Verenigde Staten en Europa inzake de WTO-onderhandelingen over landbouw, wil de Conferentie slagen.

Die vooronderhandelingen tussen de Verenigde Staten en Europa vormen al enkele weken het voorwerp van debat. Wij kunnen dat volgen in de media. Wij hebben ook kunnen lezen dat zowel de Verenigde Staten als Europa onder enorme druk staan. Wij hebben kunnen lezen dat Portman, de onderhandelaar voor de Verenigde Staten, voorstellen heeft gedaan om 60% van de subsidies aan de landbouwers af te bouwen als daartegenover Europa 80% van zijn steun gaat afbouwen. Peter Mandelson heeft een tegenvoorstel gedaan te kunnen gaan tot 70%. De druk die op Europa ligt inzake de invoerheffingen en de exportsubsidies, is enorm groot.

Mevrouw de minister, op 7 oktober jongstleden hebt u onder leiding van Frankrijk, samen met twaalf andere Europese lidstaten een memorandum ondertekend. U hebt dat zelf ondertekend, samen met de ministers Leterme en Lutgen. U vraagt daarin drie zaken.

Ten eerste, u vraagt om veel meer betrokken te zijn bij die onderhandelingen.

Ten tweede, u vraagt dat de heer Mandelson en zijn collega, mevrouw Fischer Boel, rekening zou houden met de reeds gedane inspanningen die er op Landbouw gebeurd zijn in het kader van de hervorming van het globaal landbouwbeleid in 2003.

Ten derde, daarbij vraagt u ook heel duidelijk geen einddatum te zetten op de afschaffing van exportsubsidies.

In de krant van 18 oktober las ik: "Minister De Gucht steunt Mandelson volledig". Hij zegt helemaal niet akkoord te gaan met het memorandum dat u samen met de Gewesten hebt ondertekend. Hij verklaart in de krant zelfs daardoor helemaal niet gebonden te zijn.

Mevrouw de minister, dat roept bij mij de volgende vragen op.

Wat is het enige echte standpunt van de Belgische regering inzake de WTO-onderhandelingen?

Vindt u het normaal dat een federaal collega de visie van een andere collega zomaar naast zich neerlegt? Is er op geen enkel moment overleg geweest inzake die materie?

07.02 Minister Sabine Laruelle: Mijnheer de voorzitter, het Belgische standpunt wordt in elk geval gecoördineerd met de regeringen, dus

07.01 Nathalie Muylle (CD&V): Le commissaire européen Mandelson a reçu un soutien appuyé pour la fermeté de sa position dans le cadre des négociations au sein de l'OMC. Les préparatifs du prochain sommet, qui aura lieu en décembre, battent déjà leur plein. Le négociateur des Etats-Unis a déclaré que ceux-ci étaient disposés à réduire leurs subventions de 60% si l'Europe met pour sa part un terme à 80% des subventions. La pression que subit l'Union européenne est énorme et M. Mandelson a déclaré que les Etats-Unis pourraient supprimer jusqu'à 70% des subventions.

Comme douze autres pays, la Belgique a signé, par l'intermédiaire de la ministre Laruelle et des ministres Leterme et Lutgen, un mémorandum pour demander une plus grande implication dans les négociations, une prise en considération des efforts déjà fournis et l'absence de date butoir pour la suppression des subventions à l'exportation.

M. De Gucht a déjà déclaré qu'il n'était pas d'accord avec le mémorandum et qu'il ne se sentait pas lié par ce dernier. Quelle est, en fin de compte, la position du gouvernement en ce qui concerne les subventions à l'exportation? N'existe-t-il donc aucune concertation à ce propos au sein du gouvernement?

07.02 Sabine Laruelle, ministre: La position de la Belgique est

met de Gewesten, maar ook binnen de federale regering.

Tot nu toe gaan wij akkoord met de commissarissen. Wij hebben geen elementen om niet met de commissarissen akkoord te gaan.

Wat betreft Landbouw, zullen wij een debriefing van de commissaris van Landbouw, mevrouw Fischer Boel, krijgen tijdens onze volgende landbouwraad, dinsdag in Luxemburg. Ik zal nagaan of zij haar mandaat al dan niet gerespecteerd heeft.

Het mandaat voor de commissaris voor de Landbouw omvat de hervorming van 2003 plus de volgende hervorming voor de suiker maar niet verder. We zullen dus dinsdag zien of de Europese landbouwcommissaris haar mandaat gerespecteerd heeft of niet. Tot nu toe heb ik geen concreet element om te zeggen dat het mandaat niet gerespecteerd is. Met de hervorming van het Europees landbouwbeleid van 2003 en met de hervorming van de suikersector hebben we genoeg marge voor de interne steun voor de WTO-onderhandelingen. We hebben dus veel marge wat de interne steun betreft. Voor de exportsubsidies heeft de WTO al beslist in juli 2004. Voor de exportsubsidie moeten we dus zien of de andere landen dezelfde inspanning doen als u, bijvoorbeeld de Europese Unie met het krediet voor de export, Canada, Nieuw-Zeeland enzovoort. Maar tot nu toe gaan we dus akkoord.

coordonnée sur la base des avis de l'ensemble des gouvernements du pays. Il n'existe à ce jour aucun argument justifiant un désaccord avec les commissaires.

La commissaire Fischer Boel donnera un débriefing lors du prochain conseil agricole, mardi prochain au Luxembourg. Nous verrons alors si elle a respecté son mandat. Celui-ci englobe les réformes de 2003 et les réformes relatives au secteur du sucre. Ces deux réformes nous laissent une marge suffisante pour le soutien interne dans le cadre des négociations au sein de l'OMC. En ce qui concerne les subventions à l'exportation, l'OMC a déjà pris une décision en 2004. Nous devons voir dans quelle mesure les autres pays sont disposés à consentir le même effort que l'Union européenne.

07.03 Nathalie Muylle (CD&V): Mevrouw, ik ben wat verwonderd over het antwoord. U spreekt hier over mandaten, over mandaten tussen Mandelson en Fischer Boel en u zegt in uw eerste zin dat dit het Belgische standpunt is, ook inzake het memorandum, en dat er gecoördineerd is. Wat ik deze week in de krant gelezen heb is een heel duidelijk voorbeeld dat er niet gecoördineerd is. Ik hoop dan ook dat u dat meeneemt naar de Ministerraad want ik vind het toch niet kunnen dat een federaal minister zich helemaal neerlegt bij uw beslissing, andere uitlatingen doet en op het Europese niveau op een totaal andere manier gaat spreken. Ik hou eerlijk gezegd mijn hart vast. We hebben de komende weken het suikerdossier en het dossier rond de financiering van de EU waarin landbouw heel belangrijk is en waarin de problematiek van de cofinanciering naar voren komt. Als dan de premier en minister De Gucht dezelfde verklaringen doen die in tegenstelling zijn met wat u ook in de commissie en elke dag ook in de media vertelt, mevrouw de minister, dan heb ik toch wel serieuze twijfels over uw positie in de regering.

07.03 Nathalie Muylle (CD&V): Je suis surprise d'entendre la ministre déclarer que le gouvernement belge a adopté une position coordonnée. Ce n'est pas ce qu'on a pu lire dans la presse!

07.04 Minister Sabine Laruelle: Mijnheer de voorzitter, ik zit in de Landbouwraad en onze commissaris voor Landbouw, mevrouw Fischer Boel, heeft een heel duidelijk mandaat van de Europese minister voor Landbouw.

07.04 Sabine Laruelle, ministre: Je siège au Conseil agricole et le commissaire à l'agriculture a reçu un mandat précis.

07.05 Paul Tant (CD&V): Dat is de vraag niet.

07.06 Minister Sabine Laruelle: Het is misschien niet de vraag, maar het is mijn antwoord.

07.07 Nathalie Muylle (CD&V): Mevrouw de minister, u zegt wel dat het de minister van Landbouw is, maar heel veel van die zaken worden besproken op de Europese Raden, waar de premier en minister De Gucht het standpunt moeten geven. Ik hoop dat u daar

07.07 Nathalie Muylle (CD&V): Bien des dossiers sont évoqués au Conseil européen où siègent le premier ministre et M. De Gucht.

ook de coördinatie doet.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 **Samengevoegde vragen van**

- de heer Gerolf Annemans aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1016)
- de heer Hans Bonte aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1017)
- mevrouw Annemie Turtelboom aan de minister van Werk over "de vervanging van Vlaamse werknemers door Polen" (nr. P1018)

08 **Questions jointes de**

- M. Gerolf Annemans au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1016)
- M. Hans Bonte au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1017)
- Mme Annemie Turtelboom au ministre de l'Emploi sur "le remplacement de travailleurs flamands par des Polonais" (n° P1018)

08.01 **Gerolf Annemans** (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, als ik een slecht karakter zou hebben - wat niet het geval is -, zou ik zeggen: was het niet de heer Vervelthoven, die hier als minister door mij wordt ondervraagd.

Alle gekheid op een stokje, om dezelfde journalist te parafraseren, u zult zich deze wittebroodsweken wel heel anders hebben voorgesteld, zeker op de post van Werk, mijnheer de minister. Niet alleen heeft de heer Cortebeeck zijn ACV niet meer in de hand - hoewel de Kamer de begroting braafjes heeft goedgekeurd -, maar nu komt daar weer het dossier-Struik Foods bij.

Ik wil u daarover een paar vragen stellen. In een bedrijf waar recent nog drie ontslagen vielen en waar nog vijf andere ontslagen in het vooruitzicht worden gesteld, zijn sinds begin oktober tien Polen tewerkgesteld via een Nederlandse interim-constructie. Die tien Polen zijn de voorlopers van nog een aantal anderen die "in een subtiële vorm van mensenhandel onze Vlaamse werknemers in dat bedrijf komen vervangen". Die overigens nog niet zo slecht gekozen woorden werden gebruikt in een door het ACV verspreide persmededeling.

Ik zeg wel degelijk interim-constructie, want ik ben niet onder de indruk van de juridische argumentatie. Ik las op de Belga-telex dat "u het conflict van nabij opvolgt". Hoe zult u precies dat conflict van nabij volgen?

Onze invalshoek is duidelijk. Wij hebben altijd gehoord en daarvoor ook gestreden dat het toetredingsverdrag van landen zoals Polen in een voorbehoud, een overgangsregeling voorzag. Daardoor zou de Belgische arbeidswetgeving met haar arbeidskaart, haar werkvergunning en haar arbeidsmarktonderzoek ten minste tot mei 2006 van toepassing zijn. Daarna zou België de regeling evalueren, met drie jaar kunnen verlengen en daarna nog eens met twee jaar. België zou de regeling dus zeven jaar kunnen verlengen om precies hetgeen hier gebeurt te vermijden, namelijk het op een brutale manier vervangen van Vlamingen door Polen.

Precies daarom hebben wij destijds die overgangsregeling in het

08.01 **Gerolf Annemans** (Vlaams Belang): L'entreprise Struik Foods a licencié huit Belges et les a remplacés par dix intérimaires polonais. Je ne suis nullement convaincu par l'argumentation juridique. De quelle manière le ministre suit-il l'évolution du conflit? Que compte-t-il faire?

C'est précisément pour éviter ce type de situations qu'a été prévue pour les nouveaux Etats membres un régime transitoire prévoyant que les règles du marché belge seront d'application jusqu'en 2006 au moins.

J'espère que le ministre va réagir avec force!

Europees toetredingsverdrag kunnen zetten. Het was geen gunstregeling, maar een overgangsregeling. Als wij nu moeten vaststellen dat een minister niet krachtdadig en kordaat reageert op de manifeste omzeiling van de afspraken in de overgangsregeling van het toetredingsverdrag door een interim-constructie, zou ik mij ernstig zorgen maken. Daarom wil ik u graag krachtdadig zien reageren op deze zaak.

08.02 Hans Bonte (sp.a-spirit): Mijnheer de minister, het is pijnlijk om vast te stellen dat de zaak-Struik Foods opnieuw een illustratie is van het casinokapitalisme, dat onze rangen, onze economie binnensluipt met de verruiming van de Europese markt. Ik vermoed dat de zaak maar het topje van de ijsberg is.

Waarom heb ik het over casinokapitalisme? Wanneer men de zaak-Struik Foods van dichtbij bekijkt, ziet men dat een Belgische onderneming ongeveer vijf jaar geleden wordt overgenomen door een multinational, waarna die multinational vijf jaar later - een paar maanden geleden - alle CAO's opzegt, en nu bezig is langs legale - en negen kansen op tien ook langs illegale weg - Belgische werknemers buiten te zetten ten voordele van op zijn minst bijzonder slechtbetaalde Polen.

Volgens de heer Coppens zullen de Polen 10 euro per uur minder verdienen. Ik vraag me af waarvan die Poolse arbeiders dan nog moeten leven!

Er staat zeer veel op spel. Bovendien is deze case zeer leerrijk want het is hoegenaamd geen alleenstaand geval. Wat de heer Coppens, directeur van de onderneming, ook mag beweren, er is op zijn minst een inbreuk op de wetgeving op de interimarbeid of de onderaanneming. Er is een manifeste inbreuk op het sociaal overleg, de ondernemingsraad wordt niet gekend. Er is eveneens een inbreuk op de noodzakelijke arbeidsvoorwaarden die moeten gerespecteerd worden.

Collega's, mijnheer de minister, voor dit Parlement en voor eenieder die begaan is met onze arbeidsvoorwaarden en omstandigheden waarin mensen hun brood verdienen, is het bijzonder leerrijk deze zaak uit te spitten en feedback te geven aan dit Parlement.

08.03 Annemie Turtelboom (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, deze morgen zijn we wakker geworden met een staking, voor een keer niet tegen het Generatiepact maar in een bedrijf waar 3 of 5 Belgen worden afgedankt om Polen via een Nederlands interimkantoor aan te nemen.

Mijnheer de minister, in deze case is het, mijns inziens, heel belangrijk twee zaken te onderscheiden, enerzijds het individuele geval van het bedrijf en, anderzijds het globale debat.

Ten eerste, het individuele geval van het bedrijf. Persoonlijk weet ik niet via welke legale constructie men Polen kan aanwerven die 10 euro minder per uur verdienen dan een Belgische werknemer. Iedereen die op onze markt werkt moet zich houden aan de minimumsectorlonen, aan de arbeidsvoorwaarden, aan de wetgeving inzake de uitzendarbeid. Men kan niet zo maar een uitzendkracht aanwerven. Daarom denk ik dat het belangrijk is dit individuele geval

08.02 Hans Bonte (sp.a-spirit): L'affaire Struik Foods illustre l'introduction larvée du capitalisme de casino sur le marché européen. On commence par reprendre une entreprise avant de dénoncer toutes les CCT et de remplacer – légalement ou non – les travailleurs belges par des étrangers mal rémunérés.

L'enjeu est de taille car il ne s'agit pas d'un cas isolé. Nous devons vérifier si la loi sur le travail intérimaire, la concertation sociale et les conditions de travail sont respectées. J'espère que le parlement sera informé des résultats de l'enquête.

08.03 Annemie Turtelboom (VLD): Il y a tout d'abord le cas individuel de cette entreprise. Il convient d'examiner dans quelle mesure l'entreprise est dans la légalité lorsqu'elle remplace des travailleurs belges par des intérimaires polonais qui gagnent 10 euros de moins par heure. Possèdent-ils la double nationalité? S'agit-il de contrats d'intérim ou de contrats d'entreprise?

Ensuite, il y a le débat global sur les mesures transitoires. Actuellement, la porte d'entrée est

te onderzoeken. Is het legaal of niet? Zijn het Polen of zijn het Polen met een dubbele nationaliteit die tewerkgesteld worden? Gaat het om een uitzendcontract of een aannemingscontract? Dat is een groot verschil qua controle. Men moet ofwel in België uitbetaald worden ofwel in Polen, waarvan we allemaal weten dat de controle er mank loopt.

Ten tweede, het globale debat over de overgangsmaatregelen. Voor mij is het duidelijk: de voordeur staat op een kier en de achterdeur staat wijd open dankzij de achterpoortjes. We herinneren ons allemaal nog het geval van de aannemer die een arbeider letterlijk langs de weg gedumpt heeft.

Ik pleit ervoor de voordeur open te zetten zodat de achterdeur met alle achterpoortjes en dumping met alle middelen kan worden bestreden.

Mijnheer de minister, zult u een onderzoek starten naar dit concreet geval? Uw voorganger die ik terzake herhaalde malen heb ondervraagd, heb ik verzocht de sociale partners over de problematiek van de overgangsmaatregelen samen te brengen? Heeft dit overleg reeds plaatsgehad? Heeft toenmalig minister van Werk, Van den Bossche, reeds overleg gepleegd met haar Europese collega's - een cruciaal punt volgens mij - om na te gaan op welke manier de controlemechanismen sluitend kunnen worden gemaakt?

Ten slotte, wat is uw standpunt inzake de overgangsmaatregelen die aflopen op 1 mei 2006?

08.04 Minister **Peter Vanvelthoven**: Mijnheer de voorzitter, volgens mijn informatie die ik grotendeels vanmorgen uit de pers heb vernomen, ontslaat de betrokken onderneming werknemers, enerzijds, en werft ze Poolse arbeidskrachten aan, hetzij via onderaanneming hetzij via interimarbeid, anderzijds. Ik wil eerst zeggen dat het principe van het tegelijkertijd ontslaan van werknemers en aanwerven van interimkrachten op zich niet verboden is in de Belgische wetgeving, mits de spelregels inzake de motieven voor interimarbeid en de verloning worden nageleefd. Wanneer het gaat om Poolse arbeiders moet ook de reglementering inzake de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten ook worden nageleefd.

In dit geval denk ik dat de betrokken onderneming twee mogelijke motieven kan invoeren. Ofwel gaat het, ten eerste, om een tijdelijke vervanging van ontslagen werknemers. In dat geval is er een voorafgaande toestemming nodig van de vakbondsafvaardiging en een melding bij de betrokken ambtenaar. Gelet op de sociale situatie in het bedrijf, meen ik dat dit zich hier niet voordoet. Ofwel gaat het, ten tweede, om een tijdelijke vermeerdering van werk. Ook in dit geval is voorafgaande toestemming van de vakbondsafvaardiging vereist. Bovendien moeten de uitzendkrachten die in de plaats komen van de ontslagen werknemers andere functies hebben dan de ontslagen werknemers. Wanneer het hier dus zou gaan om uitzendkrachten die dezelfde taken uitvoeren en dezelfde functies hebben als degenen die zijn ontslagen in het betrokken bedrijf, dan is men manifest in strijd met de wet op de uitzendarbeid.

Toen ik vanmorgen dit bericht las, net zoals u, heb ik de inspectie

entrouverte et la porte arrière est grande ouverte. C'est vers l'inverse qu'il faut tendre: si nous ouvrons la porte d'entrée, nous disposerons de plus de moyens pour fermer la porte arrière.

Une enquête aura-t-elle lieu? Le ministre se concertera-t-il avec les autres pays en vue de mettre en place un contrôle efficace? Que pense le ministre des mesures transitoires?

08.04 **Peter Vanvelthoven**, ministre: L'entreprise a en effet licencié des travailleurs belges, et actuellement, elle engage des travailleurs polonais sur la base de contrats d'intérim, d'entreprise ou de sous-traitance. En soi, cette pratique n'est pas interdite pour autant que la société respecte les règles du jeu: le travail intérimaire doit être dûment motivé, les salaires doivent être corrects et la réglementation en matière d'engagement d'étrangers doit être respectée.

Une entreprise peut remplacer temporairement des travailleurs licenciés. Elle doit pour ce faire obtenir l'autorisation de la délégation syndicale et déclarer la situation à l'administration. Lorsqu'on embauche des intérimaires en raison d'un surcroît temporaire de travail, il faut également demander l'autorisation de la délégation syndicale. De plus, les intérimaires doivent se voir confier d'autres tâches que

opdracht gegeven om onmiddellijk een grondig onderzoek naar deze praktijk te starten. Dat onderzoek zal zich in de loop van de volgende dagen ontplooiën en moet uitwijzen of de wet inzake uitzendarbeid en terbeschikkingstelling is nageleefd, of de Europese regelgeving inzake detachering is nageleefd, of de reglementering inzake arbeidsvergunning wordt nageleefd en of de Belgische van toepassing zijnde loon- en arbeidsvoorwaarden worden nageleefd. Als zou blijken dat die niet zijn nageleefd en er met andere woorden sprake is van een overtreding, dan zal er uiteraard worden opgetreden tegen de onderneming en desgevallend ook tegen het betrokken uitzendbureau. Vermits de erkenning van de uitzendbureaus een gewestelijke bevoegdheid is, zullen de inspectiediensten in het geval van manifeste misbruiken vragen om de vergunning van de betrokken uitzendbureaus in te trekken.

08.05 Gerolf Annemans (Vlaams Belang): Dank u wel, mijnheer de minister, voor dat antwoord, dat toch in deze zin verhelderend is dat ik iets meer krachtdadige taal had verwacht. U hebt een mooie uiteenzetting gegeven over de juridische situatie en aan de advocaten van het betrokken bedrijf een lijst bezorgd van argumenten die zij zullen kunnen gebruiken. Dat gaat over arbeidsreglementering, over motieven en over het akkoord van de vakbonden. Er zijn misschien nog andere argumenten. Ik heb in de pers al een deel argumenten gehoord over Silezië, Duitsland en dergelijke.

Argumenten zijn er genoeg, maar ik had hier vandaag graag een klare politieke veroordeling van die zaak gehoord, want het gaat om sociale verdringing door vreemdelingen. Ik heb niets tegen Polen en ik heb ook niets tegen de Poolse toetreding tot de Europese Unie, maar er waren afspraken hoe dat zou gebeuren, want er was sociale ongerustheid bij heel wat werknemers en arbeiders in Vlaanderen en in de rest van Europa. Die afspraken zijn klaar en duidelijk niet nageleefd. Nederlandse bedrijven ontduiken onze bescherming. Daarop had een sociaal geëngageerd antwoord kunnen komen van een socialist.

Sta mij toe te zeggen – ik weet niet of het in de sp.a-statuten terechtgekomen is – dat men een kind moet zijn van een voormalige socialistische minister om hier minister te kunnen worden. Ik hoor daar geloei bij mevrouw Maya Detiège. Wees eens serieus. De sp.a, die toch nog eens een minister kon benoemen, ging dan iemand zoeken die zelfs niet tot de sp.a wil behoren, heb ik begrepen. Men zal maar een gewone socialist zijn. Een dezer dagen ga ik Landuyt feliciteren met het feit dat hij volgens mij de enige socialistische federale minister is die nog een gewone socialistische partijcarrière achter zich heeft. Ik vind niet dat u moet gediscrimineerd worden, omdat u een kind bent, maar als er dan toch één voordeel had kunnen zijn aan het feit dat zij allemaal het kind van oudere socialisten zijn – Tobback, Vanvelthoven en noem maar op –, dan is het dat zij misschien meer dan anderen zouden weten wat de sociale strijd betekent en dat die sociale strijd vandaag, in 2005, ook een strijd is die gaat over het immigratievraagstuk.

08.06 Hans Bonte (sp.a-spirit): Mijnheer de minister, het siert u dat u effectief op basis van een onderzoek zal nagaan wat hier precies aan de hand is. We horen nogal wat kakofonie over dit dossier. Ook uit verklaringen van de bedrijfsleider in kwestie blijken toch nogal wat onduidelijkheden. Ik denk dat het uw plicht is om u volledig te

celles dont s'acquittaient les travailleurs licenciés.

J'ai immédiatement ordonné une enquête. L'inspection doit vérifier si toutes les prescriptions légales ont été respectées. Dans la négative, des sanctions seront prises contre l'employeur et les bureaux d'intérim concernés. Si des abus sont constatés, il sera demandé aux Régions de retirer la licence des bureaux d'intérim.

08.05 Gerolf Annemans (Vlaams Belang): J'aurais espéré une intervention plus résolue sous la forme d'une condamnation politique explicite de l'éviction sociale par des étrangers. Je n'ai rien contre la Pologne ni contre l'adhésion de la Pologne à l'UE mais il faut respecter ce qui a été convenu. J'aurais espéré de la part d'un socialiste une réponse sociale. Aujourd'hui, la lutte sociale concerne aussi les problèmes de l'immigration.

08.06 Hans Bonte (sp.a-spirit): C'est tout à l'honneur du ministre de faire examiner le dossier. Il faut une information complète mais il clair dès à présent que la

informer. Vandaar dat ik ook tevreden ben met uw antwoord en met het feit dat u zeer snel de inspectie daarop stuurt.

Ik kan u wel al meegeven dat uit de verklaringen die ik gehoord heb op de radio en die ik ook gelezen heb op Belga, het zonneklaar is dat de betrokken werkgever hier de wetgeving aan het overtreden is. Hij vindt er blijkbaar ook nog geen doekjes om wanneer hij zegt dat hij niet naar de ondernemingsraad is geweest en bevestigt dat hij ze 10 euro minder geeft. Ik denk dat het zonneklaar is dat uw inspectie met een zwaar rapport zal terugkomen.

In tegenstelling tot de vorige spreker, maar ook dat zal u niet verbazen, zijn mijn drijfveren niet de verdringing, de Polen, enzovoort. Ik vraag mij opnieuw af wat de werkomstandigheden zijn van de werknemers, zowel Belgen als mensen die langs legale weg in dit land komen werken, als ik de loonniveaus hoor. Als ik zie dat CAO's op een dergelijke manier gemakkelijk overboord worden gegooid, om alle arbeidsvoorwaarden naar beneden te trekken, dan denk ik dat wij alert moeten zijn. Als dit legaal is, dan moeten wij de spelregels en de wetgeving aanpassen. Als dit niet legaal is, dan verwacht ik een krachtadig optreden. Als het legaal is, verwacht ik dat wij op basis van het onderzoek hieruit samen conclusies trekken om een aantal achterpoorten die massaal gebruikt worden zeer snel te sluiten.

08.07 Annemie Turtelboom (VLD): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. De hamvraag in dit individuele geval is inderdaad te weten of dit legaal is of niet. Ik sluit mij aan bij de voorgaande spreker die zei dat als dit legaal is, wij dringend de volledige wetgeving opnieuw moeten bekijken.

Los daarvan staat als een paal boven water dat het grote mankement in dit hele debat de controle is. In die zin heb ik geen antwoord gekregen op mijn vraag. Hebt u al overleg gepleegd met uw collega-ministers van Werk in het buitenland om te bekijken welke werkelijk sluitende controlemechanismen ingebouwd kunnen worden? Hebt u daarover al overleg gepleegd? Als er geen controle is, dan kan men ook geen wetgeving doen naleven.

Meer dan ooit geeft dit debat weer dat wij dringend het debat hierover moeten openen. Op 1 mei 2006 moeten wij weten of wij de overgangsmaatregelen verlengen of niet. Ik pleit ervoor om de voorkeur meer open te zetten, zodat men alle achterpoortjes kan sluiten en alle sociale en letterlijke – kijk naar de toestanden in de bouwsector – dumping een halt kan toeroepen. Dat zullen wij niet doen door de poorten te sluiten.

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, u wenst kort te antwoorden? Dat laat toe, in voorkomend geval, dat de leden het laatste woord hebben.

08.08 Minister Peter Vanvelthoven: Mijnheer de voorzitter, indien het hier inderdaad gaat om illegale tewerkstelling, dan moet het op de meest krachtadige wijze veroordeeld worden. Laat dat duidelijk zijn. Er is natuurlijk een verschil tussen u en mij, mijnheer Annemans. Ik veroordeel na een onderzoek en niet voor een onderzoek. Dat is het verschil tussen ons beiden.

Indien inderdaad na het onderzoek, dat wij nu aan het uitvoeren zijn, zou blijken dat er aanpassingen van de wetgeving nodig zijn, dan

législation a été enfreinte. L'inspection aura de quoi confectionner un lourd dossier. A l'inverse de M. Annemans, je m'interroge sur les conditions de travail des travailleurs belges comme de ceux qui viennent travailler illégalement en Belgique. Si la situation est illégale, il faut intervenir. Si elle est légale, il faut l'adapter pour fermer au plus vite un certain nombre d'échappatoires.

08.07 Annemie Turtelboom (VLD): La question cruciale est de savoir si les pratiques qui sont dénoncées sont légales ou non. Si elles le sont, il nous faudra reconsidérer la législation. La grande lacune réside dans le contrôle. Une concertation a-t-elle déjà eu lieu avec les ministres du Travail à l'étranger? Nous devons déterminer le 1er mai 2006 s'il y a lieu de prolonger les mesures transitoires. Il faut d'urgence relancer le débat.

08.08 Peter Vanvelthoven, ministre: S'il est question d'emploi illégal, il faut condamner résolument cette pratique. Mais je ferai d'abord procéder à un examen du dossier. S'il devait s'avérer nécessaire de modifier la loi, un débat serait prochainement organisé au Parlement.

denk ik dat wij daarover binnenkort in het Parlement een debat moeten hebben.

08.09 Gerolf Annemans (Vlaams Belang): Ik neem met genoegen akte van het feit dat u krachtdadig veroordeelt dat het, indien het illegaal zou zijn, toch gebeurd is.

08.09 Gerolf Annemans (Vlaams Belang): Je prends note avec satisfaction que, si la pratique est illégale, le ministre condamne fermement le fait qu'elle ait pu être mise en oeuvre.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

09 Question de Mme Colette Burgeon au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "l'interruption volontaire de grossesse" (n° P1011)

09 Vraag van mevrouw Colette Burgeon aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de vrijwillige zwangerschapsafbreking" (nr. P1011)

09.01 Colette Burgeon (PS): Monsieur le président, la loi dépénalisant l'avortement sous condition a quinze ans cette année. L'avortement est entré dans les mœurs. Il est remboursé par la sécurité sociale depuis 2003 et se pratique couramment à l'hôpital et, en particulier, au niveau des centres hospitaliers. Il semblerait qu'il n'y ait donc plus de problème au niveau médical. Toutefois, les praticiens de l'interruption volontaire de grossesse sont unanimes à reconnaître qu'il convient de rester vigilant. En effet, il existe encore des problèmes au niveau de la prévention, au niveau de l'éducation sexuelle et les services chargés de la diminution des grossesses non désirées sont peu soutenus.

09.01 Colette Burgeon (PS): De wet waardoor abortus onder bepaalde voorwaarden uit het strafrecht wordt gehaald, bestaat 15 jaar. Die praktijk is intussen aanvaard, wordt terugbetaald door de sociale zekerheid en schijnt geen bijzondere medische problemen mee te brengen. Het medisch korps vraagt echter dat meer aandacht zou gaan naar preventie.

Le monde scientifique semble se détourner de la santé reproductive et affective, le tourisme abortif se rend régulièrement vers les Pays-Bas car, pour les femmes qui sont à plus de douze semaines de grossesse, l'avortement est interdit en Belgique.

Comment pouvons-nous revitaliser l'IVG sur le plan technique en collaboration, bien sûr, avec les Communautés?

La formation est insuffisante, les IVG sont souvent pratiquées par des post-gradués et donc la pénurie de praticiens menace. De plus, notre pays ne dispose pas d'étude épidémiologique ou sociologique digne de ce nom parce qu'à mon avis, les statistiques fournies par la commission d'évaluation ne semblent pas réalistes.

Monsieur le ministre, quelle sont les mesures envisagées pour remédier à ces problèmes?

De wetenschap schijnt zich niet echt voor dit probleem te interesseren en het abortus-toerisme is een realiteit – het gaat om vrouwen die in Nederland een abortus laten uitvoeren wanneer ze meer dan 12 weken zwanger zijn, in België de grens voor een zwangerschapsafbreking.

Op technisch vlak zou, in samenwerking met de Gemeenschappen, een bijkomende inspanning moeten worden geleverd. Te weinig artsen zijn in staat de ingreep uit te voeren. De statistieken van de evaluatiecommissie lijken me onrealistisch en er zou een epidemiologische of sociologische studie die naam waardig moeten worden uitgevoerd.

Welke maatregelen zal minister Demotte nemen om aan die opmerkingen tegemoet te komen?

09.02 Peter Vanvelthoven, ministre: Monsieur le président, pour ce qui concerne la première partie de la question, le ministre Demotte rappelle que la commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 remet tous les deux ans un rapport relatif à l'application de la loi qui contient des chiffres et des statistiques transmis par les médecins et les établissements de soins. Le dernier rapport a été remis en 2004 et le prochain le sera en 2006. Pour ce qui concerne les évolutions du dossier depuis le dernier rapport, les conclusions et suggestions de la commission ont été transmises aux autres autorités compétentes, par exemple en matière de prévention.

Pour ce qui concerne la compétence fédérale, la campagne "laura.be" qui vise à sensibiliser les jeunes à la diminution du prix de la pilule va continuer en 2006 par la publication et la distribution du roman-photos "L'histoire de Laura".

Pour ce qui concerne la seconde partie de la question, il n'apparaît pas que, sur le plan technique, il y ait eu jusqu'à présent des problèmes dans l'application de la loi. Ce point qui est sans rapport avec des questions épidémiologiques et sociologiques ne semble pas nécessiter d'action au vu de la situation connue dans nos institutions à ce jour.

Le rapport que la commission remettra en 2006 évoque une situation problématique. Quant à ce point, le ministre Demotte ne manquera pas de prendre les mesures adéquates.

09.03 Colette Burgeon (PS): Monsieur le ministre, je vous remercie pour vos réponses. Il importe de revenir systématiquement sur le sujet. En effet, une campagne d'information vise des jeunes de 12 ou 13 ans. Trois ans plus tôt, ces jeunes qui avaient 10 ans n'en avaient rien à cirer. C'est pour cette raison que la campagne doit être régulière. Certes, des jeunes ont été sensibilisés. Mais je vous rappelle que les enfants d'aujourd'hui sont les adolescents de demain.

L'important, c'est de renouveler l'attention pour ce problème. Nous pensions que l'information était acquise, mais les statistiques prouvent le contraire. Les grossesses non désirées font partie de notre combat. Elles doivent être de moins en moins nombreuses. Au niveau psychologique, c'est vital pour les personnes concernées. Quant à nous, nous resterons vigilants.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

10 Vraag van de heer David Geerts aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de cultuur- en sportcheques" (nr. P1012)

10 Question de M. David Geerts au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les chèques sport et culture" (n° P1012)

10.01 David Geerts (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, alvast bedankt dat u wil antwoorden. Ik had een vraag voorbereid voor minister Demotte aangaande zijn initiatief over de

09.02 Minister Peter Vanvelthoven: De evaluatiecommissie opgericht bij de wet 3 april 1990 zendt om de twee jaar een verslag over met de cijfers die de artsen haar bezorgen. Het laatste verslag dateert van 2004, het volgende is gepland voor 2006.

De sensibilisatiecampagne rond de prijsdaling van de pil, die door het federale niveau werd opgezet, krijgt een vervolg met de verspreiding van de fotoroman "het verhaal van Laura".

Aangezien zich geen technische problemen voordoen en deze aangelegenheid geen verband houdt met epidemiologische en sociologische vraagstukken, zijn op dat vlak geen bijzondere initiatieven gepland.

Indien echter uit het volgende verslag, dat er normaal gezien in 2006 komt, zou blijken dat zich problemen voordoen, zal de minister niet nalaten de nodige maatregelen te nemen.

09.03 Colette Burgeon (PS): Het is belangrijk dat men daar vaak op terugkomt, want de jongeren die werden gesensibiliseerd groeien op en men moet de jongere doelgroep voortdurend opnieuw voorlichten.

De statistieken tonen aan dat het aantal ongewenste zwangerschappen hoog blijft en dat wij onze strijd moeten voortzetten.

10.01 David Geerts (sp.a-spirit): Ma question au ministre Demotte concerne les chèques sport et

cultuur- en de sportcheques.

Ik heb vernomen dat hij een initiatief voorbereidt waarbij werkgevers hun werknemers bijkomend maximaal 100 euro kunnen geven via een sportcheque. Dat dit een zeer lovenswaardig en goed initiatief is, spreekt voor zich. Ik denk dat alle initiatieven ter bevordering van de sport, moeten toegejuicht worden. Het staat onomstotelijk vast dat kinderen die aan sport doen, veel gezonder zijn. Ook volwassen mannen die al last beginnen krijgen van een bierbuikje, zijn altijd gebaat met wat lichaamsbeweging. We kunnen dit alleen maar toejuichen.

Concreet heb ik een aantal vragen omtrent de toepassing hiervan. Werknemers zullen een cheque krijgen, maar hoe kunnen zij die eigenlijk gebruiken? Kunnen zij die ook doorgeven aan zoon- of dochterlief en kan zoon- of dochterlief hiermee dan eigenlijk het lidgeld van zijn of haar sportclub betalen? Anderzijds denk ik aan degenen die de cheque kunnen ontvangen. Zelf ben ik bijvoorbeeld actief in een sportclub, net als andere collega's. Hoe zal dat in het werk gaan? Als men die cheque krijgt, hoe zal die dan uitbetaald worden? Wat is de termijn van uitbetaling? Uiteindelijk is dat wel belangrijk voor de club om de inkomsten te begroten.

Wat betreft het institutionele aspect, in welke mate zal daarover worden overlegd met de Gemeenschappen? Hoe zal het worden toegepast?

10.02 Minister **Peter Vanvelthoven**: Mijnheer de voorzitter, collega, als antwoord op uw vraag wil ik onderstrepen dat de sport- en cultuurcheques die de werkgevers zullen krijgen voor hun werknemers, berusten op een maatregel die uitgewerkt is op aansporing van minister Rudy Demotte. Hij respecteert ten volle de verdeling van de bevoegdheden terzake.

Deze sport- en cultuurcheques die vanaf het derde trimester van 2006 kunnen worden verleend, mogen geïnd worden bij, ten eerste, de sportverenigingen die lid zijn van een door de Gemeenschappen erkende federatie, hetzij de vier nationale federaties, namelijk de Boksfederatie, Voetbalfederatie, Hockeyfederatie en Golf federatie, en, ten tweede, bij culturele verenigingen, musea, artistieke ateliers, theaters, kunst- en experimentele cinema's, muziekacademies, die erkend of gesubsidieerd zijn door de bevoegde autoriteiten, de federale Staat, de Franse en de Vlaamse Gemeenschap alsook de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De erkenningsprocedure voor deze verenigingen valt onder de gemeenschapsbevoegdheden en de federale Staat heeft hier dus geen enkele intentie om tussen te komen. Het zijn voornamelijk, maar niet uitsluitend, de musea die bedoeld worden als zijnde culturele verenigingen die nog afhangen van de federale Staat. Een lijst van de verschillende verenigingen, zowel sportieve als culturele, zal opgesteld worden in samenwerking met de autoriteiten en met de betrokken actoren. Deze lijst zal makkelijk toegankelijk zijn en up to date gehouden worden.

10.03 **David Geerts** (sp.a-spirit): Ik dank u voor het uitvoerig antwoord. Ik hoop dat de minister zeer snel hieromtrent informatie zal communiceren, zodanig dat het duidelijk wordt op het terrein.

culture, qui constituent assurément une initiative louable. Comment et par qui ces chèques peuvent-ils être utilisés? Dans quel délai doivent-ils être payés? Y a-t-il eu une concertation avec les Communautés?

10.02 **Peter Vanvelthoven**, ministre: Les chèques relèvent d'une initiative du ministre Demotte et la répartition des compétences est totalement respectée en la matière. Ils peuvent être encaissés par des associations sportives faisant partie des fédérations sportives agréées par les Communautés ou des quelques fédérations nationales subsistantes ou par des associations culturelles, des musées, des théâtres, des académies, etc., reconnus par les autorités compétentes. Les Communautés sont compétentes pour la procédure d'agrément, sauf en ce qui concerne les institutions culturelles qui dépendent encore de l'Etat fédéral, à savoir principalement les musées fédéraux. La liste des instances qui peuvent percevoir les chèques sera établie. Cette liste sera aisément accessible et régulièrement mise à jour.

10.03 **David Geerts** (sp.a-spirit): J'espère que la situation sera rapidement clarifiée.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

11 Question de Mme Talbia Belhouari au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les difficultés spécifiques des musulmans face aux problèmes de santé" (n° P1013)

11 Vraag van mevrouw Talbia Belhouari aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de specifieke moeilijkheden die moslims bij gezondheidsproblemen ondervinden" (nr. P1013)

11.01 Talbia Belhouari (PS): Monsieur le président, monsieur le ministre, les 400.00 musulmans de Belgique ne vivent pas leurs problèmes de santé comme les autres patients de ce pays. Une récente étude de la Fondation Roi Baudouin en atteste. La communauté islamique de ce pays a, en effet, des besoins particuliers. Les incidents graves sont heureusement très rares. Cependant, les professionnels de la santé constatent une montée en puissance de certaines revendications identitaires émanant de certains musulmans de ce pays.

Parmi les revendications identitaires reprises dans l'étude, quatre me semblent importantes et nécessitent une réflexion. Je les cite:

- un régime alimentaire adapté;
- les rites funéraires spécifiques;
- l'exigence d'une prise en charge par un membre du personnel soignant du même sexe;
- un recours – la demande est de plus en plus fréquente – à l'éclairage d'un imam avant toute intervention sérieuse.

Je ne reprends que ces quatre revendications car elles me semblent assez "frappantes".

Monsieur le ministre, quelles conclusions tirez-vous de cette étude de la Fondation Roi Baudouin?

Ne conviendrait-il pas que chaque hôpital puisse fournir le nom d'un imam de référence, à l'instar de ce qui se fait déjà pour d'autres cultes reconnus dans ce pays? J'ai d'ailleurs été assez étonnée d'apprendre que cela ne se faisait pas systématiquement; la religion musulmane étant un culte reconnu, je pensais que l'information était automatiquement donnée. Je rappelle que chaque patient a le droit de réclamer un prêtre, un imam ou un conseiller laïc.

11.02 Peter Vanvelthoven, ministre: Monsieur le président, chère collègue, le ministre Demotte a suivi les résultats de l'étude réalisée par la Fondation Roi Baudouin. Cette étude atteste, en effet, de l'existence de besoins particuliers de la communauté islamique. Sa priorité est de permettre l'accès pour tous, quelle que soit son appartenance religieuse, à des soins de santé de qualité.

Dans ce cadre, le dialogue entre le patient et le personnel soignant paraît être essentiel. Dans cette optique, le ministre Demotte entamera une concertation à ce sujet avec le ministre de l'Egalité des Chances pour fournir une réponse claire à cette problématique.

11.01 Talbia Belhouari (PS): De 400.000 moslims in België willen een specifieke aanpak van hun gezondheidsproblemen. Ze beschouwen zichzelf niet als patiënten zoals de andere Belgen.

Uit een studie van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat de moslimgemeenschap specifieke behoeften heeft. Gelukkig doen er zich maar zelden ernstige incidenten voor. Wel zien we dat een aantal moslims in dit land steeds vaker eisen stellen die te maken hebben met hun eigenheid: een aangepast dieet, specifieke begrafenisrituelen, verzorging door een verpleegkundige van hetzelfde geslacht, het advies van een imam voor elke zware ingreep.

Welke conclusies trekt u uit die studie van de Koning Boudewijnstichting?

Zou elk ziekenhuis niet over de naam van een erkende imam moeten beschikken, op wie indien nodig een beroep kan worden gedaan? Een soortgelijk systeem bestaat al voor de andere erkende erediensten in België. Aangezien ook de islam een erkende eredienst is, dacht ik dat die informatie automatisch verstrekt werd, maar dat is dus niet zo.

11.02 Minister Peter Vanvelthoven: Minister Demotte heeft zich op de resultaten van de studie van de Koning Boudewijnstichting gebaseerd. Volgens die studie heeft de moslimgemeenschap specifieke behoeften.

De voornaamste bekommernis van de minister bestaat erin eenieder toegang te geven tot een

kwalitatieve gezondheidszorg. De dialoog tussen de patiënt en het verzorgend personeel is daarbij van fundamenteel belang. Vanuit dat oogpunt zal de minister deze problematiek dan ook met de minister van Gelijke Kansen bespreken.

11.03 Talbia Belhouari (PS): Monsieur le ministre, je vous remercie pour cette réponse. Je me permettrai de revenir sur ces sujets en commission, aussi bien auprès du ministre de la Santé que du ministre Christian Dupont, en charge des minorités culturelles.

11.03 Talbia Belhouari (PS): Ik zal deze onderwerpen opnieuw aankaarten, niet alleen bij de minister van Volksgezondheid maar ook bij minister Dupont, die voor de culturele minderheden bevoegd is.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

12 Question de M. Jean-Marc Nollet au premier ministre sur "la nécessité de rouvrir les discussions sur le contrat de solidarité entre générations" (n° P1003)

12 Vraag van de heer Jean-Marc Nollet aan de eerste minister over "de noodzaak om nieuwe onderhandelingen over het Generatiepact te openen" (nr. P1003)

12.01 Jean-Marc Nollet (ECOLO): Monsieur le président, monsieur le premier ministre, le 11 octobre dernier, à cette tribune, vous présentiez triomphalement le contrat de solidarité entre les générations. Mais, qui dit contrat dit signature des deux parties. Or, la partie syndicale a refusé, unanimement, de signer ce contrat. Il devient donc caduc. Un préavis de grève générale a été déposé pour le vendredi 28 octobre prochain.

12.01 Jean-Marc Nollet (ECOLO): Op 11 oktober jongstleden stelde u het generatiepact voor. Er kan echter slechts sprake zijn van een pact als beide partijen het ondertekenen. De vakbonden hebben het pact evenwel niet willen ondertekenen. Er werd een algemene staking aangekondigd voor 28 oktober.

Monsieur le premier ministre, j'estime qu'il est de votre devoir de tout mettre en œuvre pour éviter cette grève, non en reniant l'accès à ce droit de grève, mais en posant un geste, qui vise à rouvrir un réel espace de négociations et non à exécuter aveuglément l'accord. Je suis persuadé qu'il est possible d'atteindre le même objectif que le vôtre, à savoir le relèvement du taux d'emploi, en utilisant d'autres moyens, notamment en relevant le taux d'emploi des plus jeunes, des femmes et des citoyens allochtones.

Het is uw plicht alles in het werk te stellen om die stakingsdreiging af te wenden, door een geste te doen en op die manier nieuwe onderhandelingsruimte te creëren. Ik ben ervan overtuigd dat we de werkgelegenheidsgraad ook op een andere manier kunnen verhogen en op het gewenste peil kunnen brengen. Hoe gaat u die algemene staking (en alle eventuele gevolgen van dien) voorkomen?

Ma question est relativement simple. Monsieur le premier ministre, qu'allez-vous mettre en œuvre pour éviter cette grève générale et ses conséquences éventuelles?

12.02 Guy Verhofstadt, premier ministre: Monsieur le président, j'ai déjà réagi à cet égard, il y a deux jours, lors d'un discours que j'ai donné le jour même de la prise de cette décision par les syndicats. Cela se passait chez Bayer où j'avais la possibilité de réagir. Aussi, je vais rappeler, mot à mot, ce que je disais voici deux jours.

12.02 Eerste minister Guy Verhofstadt: Twee dagen geleden heb ik al gereageerd op die beslissing van de vakbonden. Ik zal even herhalen wat ik toen gezegd heb.

Notre contrat de solidarité entre générations permet une approche

non brutale de la situation; il faut le souligner. En effet, ces mesures n'ont pas été unilatéralement imposées. Que du contraire! Nous nous sommes concertés et avons négocié pendant des mois et des mois à ce sujet avec les partenaires sociaux, autrement dit les syndicats et les employeurs.

Pourquoi avons-nous opté pour la concertation? Parce que le consensus et la stabilité sociale sont importants pour notre pays. Ce sont, en tout cas, des éléments cruciaux pour les investissements dans notre pays.

Si je comprends que les syndicats doivent, par le biais de leur prise de position, répercuter l'inquiétude de leurs membres, j'ai également déclaré que des actions et des grèves sauvages mettent, selon moi, en péril les nouveaux investissements et l'emploi dans notre pays.

Au même moment, j'ai rappelé que ces actions et ces grèves sauvages ne freineront pas les évolutions nécessaires, que le gouvernement va réaliser de toute façon, aussi difficiles qu'elles soient.

En effet, ces réformes sont nécessaires pour sauvegarder l'avenir de nos enfants et petits-enfants. Il est tout à fait faux de dire qu'il faut opérer un choix entre les jeunes et les plus âgés; il faut remonter le taux d'activité des deux catégories. Les pays scandinaves en sont le meilleur exemple.

Monsieur le président, j'ai eu l'occasion de fournir toutes les données, en détail, au cours du débat mené dans cette enceinte.

C'est pourquoi je lance une fois de plus, comme il y a deux jours, un appel à tout un chacun pour continuer, ensemble, à assumer nos responsabilités, comme nous l'avons fait ces derniers mois en élaborant ce contrat de solidarité entre générations. Je compte aussi sur la participation des partenaires sociaux, en concertation, pour mettre ce contrat en pratique.

12.03 Jean-Marc Nollet (ECOLO): Monsieur le président, le premier ministre parle de grève sauvage. A ce que je sache, la décision unanime des trois syndicats est d'organiser une grève avec dépôt d'un préavis, selon les formes connues.

Vous dites qu'il ne s'agit pas d'un contrat unilatéral. Cependant, à partir du moment où vos partenaires dans le monde du travail ne le signent pas, il s'agit bel et bien d'un contrat unilatéral.

Derrière votre appel à faire marche arrière auprès des syndicats, vous n'entendez pas ce qui se dit et vous ne voyez pas très bien ce qui se passe. D'une certaine façon, vous refusez de saisir l'éventuelle opportunité de donner un signal positif à ceux qui, aujourd'hui, dans les entreprises, disent que les réponses que vous proposez ne sont pas les bonnes.

Au-delà de cela, je constate que votre gouvernement fait marche arrière sur une partie de son projet en matière de taxation des sicav. Par contre, il n'est pas question de rouvrir le débat sur les prépensions. Ce signal double et contradictoire est problématique par rapport à la situation dans laquelle se trouve le pays et par rapport

Het pact maakt een zachte aanpak mogelijk. De maatregelen in kwestie werden niet eenzijdig opgelegd. Er werd maandenlang overleg gepleegd en onderhandeld met de sociale partners.

Ik begrijp best dat de vakbonden de ongerustheid van hun leden tot uiting willen brengen, maar met wilde stakingen en acties komen de nieuwe investeringen en de werkgelegenheid in ons land in gevaar.

Terzelfder tijd zullen die acties de noodzakelijke evoluties niet afremmen; de regering zal er hoe dan ook werk van maken.

Die hervormingen zijn noodzakelijk om de toekomst van onze kinderen te vrijwaren. Het is onjuist dat men een keuze moet maken tussen ouderen en jongeren; de activiteitsgraad van allen moet worden opgetrokken.

Daarom doe ik eens te meer een oproep opdat wij allen samen onze verantwoordelijkheid op ons zouden nemen. Ik reken ook op de deelname van de sociale partners aan het overleg om aan dat contract uitvoering te geven.

12.03 Jean-Marc Nollet (ECOLO): U heeft het over een wilde staking. De drie vakbonden hebben echter eenparig beslist een staking te organiseren met de indiening van een aanzegging, met inachtneming van de bekende vormvereisten.

U zegt dat het geen eenzijdig contract betreft. Maar als uw partners uit de arbeidswereld dat contract niet ondertekenen, is dat wel degelijk het geval. U doet wel een oproep tot de vakbonden om in te binden, maar u weigert een positief signaal te geven aan degenen die stellen dat uw antwoorden niet de juiste zijn.

Uw regering krabbelt terug in

aux questions posées aujourd'hui par les travailleurs.

verband met de beveks, maar niet met betrekking tot de brugpensioenen. Dat tegenstrijdig signaal komt de situatie in ons land niet ten goede en de werknemers krijgen geen antwoorden op hun vragen.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Communications

Mededelingen

13 Constitution du Sénat

13 Constitutie van de Senaat

Par message du 11 octobre 2005, le Sénat fait connaître qu'il s'est constitué en sa séance de ce jour.

Bij brief van 11 oktober 2005 brengt de Senaat ons ter kennis dat hij zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

14 Constitution du Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale

14 Constitutie van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

Par message du 19 octobre 2005, le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale fait connaître qu'il s'est constitué en sa séance de ce jour.

Bij brief van 19 oktober 2005 brengt het Brusselse Hoofdstedelijke Parlement ons ter kennis dat het zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

15 Modifications au sein du gouvernement

15 Wijzigingen binnen de regering

Par lettre du 17 octobre 2005, le premier ministre transmet copie de l'arrêté royal du 17 octobre 2005 intitulé "Gouvernement – Démission - Nominations".

Bij brief van 17 oktober 2005 zendt de eerste minister een afschrift over, van het koninklijk besluit van 17 oktober 2005 met als opschrift "Regering – Ontslag - Benoemingen".

16 Chambre - Modifications

16 Kamer - Wijzigingen

L'article 50 de la Constitution dispose que "le membre de l'une des deux Chambres, nommé par le Roi en qualité de ministre et qui l'accepte, cesse de siéger et reprend son mandat lorsqu'il a été mis fin par le Roi à ses fonctions de ministre".

Artikel 50 van de Grondwet bepaalt het volgende : "Een lid van één van beide kamers dat door de Koning tot minister wordt benoemd en de benoeming aanneemt, houdt op zitting te hebben en neemt zijn mandaat weer op wanneer de Koning een einde heeft gemaakt aan zijn ambt van minister."

M. Johan Vande Lanotte ayant démissionné de ses fonctions de vice-premier ministre et ministre du Budget et des Entreprises publiques, il reprend son mandat parlementaire le 17 octobre 2005 et M. Patrick Lansens, admis à siéger en qualité de membre effectif de la Chambre des représentants en remplacement de M. Johan Vande Lanotte pour la durée de ses fonctions ministérielles, cesse de siéger et redevient premier suppléant de la circonscription électorale de Flandre occidentale.

Daar de heer Johan Vande Lanotte ontslag heeft genomen uit zijn ambt van vice-eerste minister en minister van Begroting en Overheidsbedrijven, neemt hij zijn parlementair mandaat op 17 oktober 2005 weer op. De heer Patrick Lansens die zitting heeft in de hoedanigheid van lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers ter vervanging van de heer Johan Vande Lanotte zolang het ambt van deze duurt, houdt op zitting te hebben en wordt opnieuw eerste opvolger voor de kieskring West-Vlaanderen.

Je tiens à remercier M. Patrick Lansens.
Ik dank de heer Patrick Lansens.

17 Agenda

17 Agenda

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 19 octobre 2005, je vous propose d'inscrire à l'ordre du jour de la séance plénière de cet après-midi, le projet de loi modifiant les articles 64 et 1476 du Code civil et l'article 59/1 du Code des droits de timbre en vue de simplifier les formalités du mariage et de la cohabitation légale (n°s 1762/1 à 3).

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 19 oktober 2005, stel ik u voor op de agenda van de plenaire vergadering van deze namiddag het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 64 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 59/1 van het Wetboek van Zegelrechten met het oog op de vereenvoudiging van de formaliteiten voor het huwelijk en de wettelijke samenwoning (nrs 1762/1 tot 3) in te schrijven.

Pas d'observations? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar? (*Nee*)
Aldus zal geschieden.

Beroep op het Reglement

Rappel au Règlement

17.01 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, zoals vele collega's heb ik gisteren een artikel gelezen, dat de titel draagt: "Kamerleden stellen massa's vragen." U zal dat artikel wellicht ook in de krant hebben gelezen. Ik moet u zeggen dat dat artikel bij ons heel wat vragen heeft doen rijzen. Het feit dat er massa's vragen worden gesteld in een parlement en dat dat bij u vragen doet rijzen, heeft bij ons evenveel vragen doen rijzen.

Mijnheer de voorzitter, ik ben ook tevreden dat wij vandaag nog een plenaire vergadering hebben. Ik wilde daarover eerder bij de opening van het parlementaire jaar het woord nemen. Ik moet verwijzen naar een ander artikel dat verschenen is in De Tijd van 7 oktober. Daarin zegt u dat u de Kamer wilt ontvetten. Ik vraag mij af welk artikel volgende week zal verschijnen. De eerste week van oktober luidde het: "Ik wil de Kamer ontvetten." Ik weet dat liberalen zeer straf zijn in het ontvetten van de Staat, weliswaar door het heffen van bijkomende belastingen.

U wilt de Kamer ontvetten door om de drie weken plenumvergadering te houden. U vindt dat de kamerleden overmatig gebruikmaken van het recht om mondelinge vragen te stellen. U stelt dat de oorzaak daarvan ligt in de procedure van schriftelijke vragen. U zegt dat u een aantal procedures wilt herwaarder en dat u vindt dat er te veel vragen worden gesteld. Dat stond op 7 oktober in De Tijd.

U bent er reeds lang mee bezig. Collega's D'hondt en Van den Bergh, die steeds vroeg wakker zijn, hebben daarover deze zomer, tijdens de vakantie reeds iets gezegd. Zij hebben op 16 augustus 2005 in een artikel in Gazet van Antwerpen, terecht, gezegd dat er in het Parlement geen domme vragen bestaan. Er zijn ministers die niet komen opdagen en die niet op tijd antwoorden. Dat is de essentie van het Parlement. Er zijn ministers die liever persconferenties geven dan

17.01 Pieter De Crem (CD&V): Quelle ne fut pas notre surprise, hier, lorsque nous avons lu l'article du "Standaard" intitulé "Kamerleden stellen massa's vragen" (les députés posent des tombereaux de questions). Le fait que le président de la Chambre s'interroge sur le nombre élevé de nos questions nous incite... à nous poser des questions. Dans "De Tijd" du 7 octobre, le président De Croo a déclaré en outre qu'il avait l'intention de procéder à un dégraissage à la Chambre en n'organisant plus une séance plénière que toutes les trois semaines et en limitant le nombre de questions. Dans "Gazet van Antwerpen" du 16 août 2005, Mme D'hondt et M. Van den Bergh ont cependant fait observer à juste titre qu'au Parlement, on ne posait pas de bêtes questions, que le seul problème, c'était que les ministres brillaient par leur absence ou répondaient trop tard parce qu'ils préféraient donner des conférences de presse.

A l'époque où le président de la Chambre présidait encore aux

naar het Parlement te komen, naar uw Kamer. U noemt het uw Kamer. Het is een beetje bonum commune. Ik zal spreken namens onze Kamer. Het is gemeenschappelijk goed. Ik zal u dat bezorgen. Lees het eens. Indien u dat gelezen zou hebben, zou u op 7 oktober in De Tijd niet gezegd hebben dat u het plenum zal ontvetten. U zou dat schandalige artikel "Kamerleden stellen te veel vragen" nooit hebben laten publiceren.

Collega's, het is 20 oktober. Het is misschien de laatste keer dat wij nog een plenaire vergadering hebben. Men moet goed weten dat wij in de logica zitten om om de drie weken te komen.

Ik wil u nog zeggen dat wij nog niet echt van kwade wil zijn. Mijnheer de voorzitter, ik zal niet zoals u zijn. U hebt ooit eens een collega genaamd Jaak Gabriels bijgetreden, toen u voorzitter was van de VLD. Jaak Gabriels is ondertussen minister van Staat, opgenomen als collega van u in de Kroonraad. Hij maakte de vergelijking tussen de voorganger van deze eerste minister - dat was toen Jean-Luc Dehaene - en Hitler, Mussolini en Franco. Dehaene was van dezelfde aard, een verlicht despoot.

Mijnheer de voorzitter, ik wil maar zeggen dat er in de toen nog niet ontvette Kamer, werd geïnterpelleerd. Er werden niet alleen vragen gesteld in de plenaire vergadering op donderdag! Wanneer is dat nog gebeurd? Wat schudt u altijd niet uit uw mouw om niet te mogen of te kunnen interpellieren in de plenaire vergadering? Welke vunzige trucjes? Verkrachting van het Reglement! Ik heb hier in twee jaar geen enkele interpellatie meegemaakt in de plenaire vergadering. Geen enkele!

Wat laat u doen? U laat uw vrienden-ministers en uw partijgenoten-ministers en de eerste minister pas komen op een moment dat niemand nog kan komen, op een vrijdagavond om 17.00 uur of een zaterdagochtend om 09.00 uur. Dat is uw truc om uw Parlement te laten werken! Dat is uw ontvetting van uw Parlement! Het is een echte schande.

Nu wil ik wel eens weten, van u als onpartijdige voorzitter, waarom u zegt dat de vragen van onze collega's omtrent de socio-economische vergunning voor het shoppingcenter in Moeskroen, domme vragen zijn. Ik wil wel eens weten waarom de vraag van collega Claes, burgemeester van Rotselaar, over de mogelijke aanstelling van een vierde politierechter in Leuven, irrelevant zou zijn. Ik wil echt wel eens weten waarom u zegt dat de vraag van mevrouw Muylle irrelevant zou zijn, terwijl zij bijzonder relevante vragen stelt over kop en gevogelte en het in de handel brengen daarvan op het moment dat er zich een pandemie kan voordoen?

Als die vragen irrelevant zijn, dan wil ik wel eens graag weten wat u vindt van de volgende vragen, die gesteld zijn door collega's van uw politieke partij, en waarom daarover nooit een waardeoordeel is geveld. "Over het vervangen van bromfietsen door fietsen bij De Post", een relevante vraag, vindt de voorzitter, want hij vermeldt ze niet in zijn interview. "Over het station van Alken", een relevante vraag, want die wordt in dat interview niet beschouwd als een irrelevante vraag. "De herkenning van defecte treinen". Moet ik zeggen wie die vragen stelt? Het zijn allemaal vragen van partijgenoten van de voorzitter. "De verhoudingen tussen de

destinées du VLD, il avait porté secours à M. Gabriëls qui avait traité M. Dehaene de despote éclairé. Alors, on avait encore le droit d'interpeller en séance plénière! Aujourd'hui, pour nous en empêcher, le président viole le Règlement. Ces deux dernières années, aucune interpellation n'a été développée dans cette salle des séances plénières. Le président imagine les astuces les plus diverses pour nous réduire au silence.

Et pourquoi le président estime-t-il que les questions de l'opposition ne sont pas pertinentes, à l'inverse de celles de la majorité? Est-il préférable de poser des questions sur les cyclomoteurs de La Poste ou sur la gare d'Alken que sur la grippe aviaire qui nous menace?

Si M. De Croo veut être notre président à tous et parler en cette qualité, il doit cesser de brider le Parlement. Il a pour mission de veiller à ce que nous puissions contrôler le gouvernement, ce qui constitue notre mission principale. Les ministres ne sont jamais présents et en commission la majorité parlementaire brille par son absence. Le Parlement fonctionne donc grâce à la bonne volonté de l'opposition, et des démocrates-chrétiens flamands en particulier.

Nous n'admettons pas de troisième conférence de presse qui dessert le Parlement. Si tel devait néanmoins être le cas, c'est le président lui-même qui se ridiculiserait.

Belgische en de Russische strijdkrachten”, zeer relevante vraag. “Het uitschrijven van boetes in de vlucht”, volgens de voorzitter een zeer relevante vraag en minstens véél belangrijker dan de vragen die onze collega's stellen. “De wettelijke erkenning van diverse medische behandelingen in het kader van de behandeling van de transseksualiteit”, een relevante vraag! Weliswaar nog niet met een pandemisch karakter, nog geen wereldwijde epidemie, maar wel een relevante vraag, vermits niet opgenomen in het interview in de krant, mijnheer de voorzitter.

Mijnheer de voorzitter, ik kan zo uren doorgaan. Ik kan het hebben over “de rollentest”, die blijkbaar wél belangrijk is; “over het vervoer van gevogelte per spoor”, dat, wanneer die vraag wordt gesteld door uw partijgenoot, ze wel relevant is, maar wanneer ze door mevrouw Muylle wordt gesteld, ze niet relevant is. Ik zal het niet hebben over de “karkasplastificatie in stadhuizen.” Ik zal het niet hebben over de stations van Denderleeuw en Liedekerke. Ik zal het niet hebben over het ook door mij beminde stations van Zandbergen en evenmin over de stations van Zarlardinghe, van Overboelare, van Vianen en wat weet ik allemaal.

Ik wil het hebben over de essentie.

Wanneer u ons vraagt onze voorzitter te kunnen zijn en ook spreekt als onze voorzitter, houd dan alstublieft op met voortdurend uw eigen Huis – waarover u het zo vaak heeft – te onthoofden door te zeggen dat wij te veel vragen stellen, door te zeggen dat wij te veel in plenaire vergadering werken. Het is net uw taak erop toe te zien dat wij onze fundamentele taak kunnen uitvoeren, met name de regering controleren.

De ministers zijn er nooit, en de parlementaire meerderheid is nooit in aantal in de commissies. Weet u waar dit Parlement op draait? Op de goede wil van de oppositie, en in de eerste plaats van de Vlaamse christen-democraten! Daarop draait dit Parlement!

Het draait dus niet op uw persconferenties, wees maar gerust! Dit moge dus een waarschuwing zijn. Ik kan u zeggen: wij aanvaarden, met onze fractie, geen derde persconferentie meer die deze Instelling belachelijk maakt. En als u dat toch wil doen, dan maakt u zichzelf belachelijk.

Projets et propositions

Ontwerpen en voorstellen

18 Proposition de loi modifiant des dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci (597/1-33)

- Proposition de loi modifiant l'article 319, §§ 3 et 4, du Code civil en vue d'éliminer son caractère discriminatoire relevé par la Cour d'arbitrage (209/1-4)
- Proposition de loi abrogeant l'article 335, § 3, alinéa 2, du Code civil (338/1-3)
- Proposition de loi modifiant l'article 332 du Code civil en vue de prolonger le délai dans lequel la paternité peut être contestée par le mari (495/1-2)
- Proposition de loi modifiant, en vue de supprimer une discrimination relevée par la Cour d'arbitrage, l'article 321 du Code civil (701/1-3)
- Proposition de loi modifiant l'article 313 du Code civil (707/1-2)
- Proposition de loi modifiant l'article 337, § 1er, du Code civil relatif à l'action intentée par un enfant en réclamation d'une pension pour l'entretien, l'éducation et la formation adéquate, en vue de

supprimer une discrimination relevée par la Cour d'arbitrage (1353/1-2)

18 Wetsvoorstel tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan (597/1-33)

- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 319, § 3 en § 4, van het Burgerlijk Wetboek, teneinde het door het Arbitragehof vastgestelde discriminerende karakter ervan weg te werken (209/1-4)
- Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 335, § 3, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek (338/1-3)
- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 332 van het Burgerlijk Wetboek om de termijn waarbinnen de echtgenoot het vaderschap kan betwisten, te verlengen (495/1-2)
- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 321 van het Burgerlijk Wetboek, teneinde een door het Arbitragehof aangestipte vorm van discriminatie weg te werken (701/1-3)
- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 313 van het Burgerlijk Wetboek (707/1-2)
- Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 337, § 1, van het Burgerlijk Wetboek betreffende de door een kind ingestelde vordering tot uitkering voor levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding, om een door het Arbitragehof aangestipte discriminatie op te heffen (1353/1-2)

Je vous propose de consacrer une seule discussion à ces propositions de loi. (*Assentiment*)

Ik stel u voor een enkele bespreking aan deze wetsvoorstellen te wijden. (*Instemming*)

Discussion générale

Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

18.01 **Liesbeth Van der Auwera**, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, in samenspraak met de collega's Taelman en Marghem hebben wij besloten om te verwijzen naar het schriftelijk verslag omdat wij vanuit de subcommissie Familierecht uitgebreid verslag hebben uitgebracht bij de commissie voor de Justitie en omdat het een zeer technische aangelegenheid is. Daarom verwijzen wij naar het verslag.

18.01 **Liesbeth Van der Auwera**, rapporteur: Je me réfère en accord avec Mmes Taelman et Marghem au rapport écrit. La sous-commission Droit de la famille a déjà fait rapport de manière circonstanciée à la commission de la Justice. La matière est d'ailleurs très technique.

De **voorzitter**: Dank u wel. Er heeft zich niemand ingeschreven van uw fractie. U krijgt namens uw fractie als eerste het woord.

Le **président**: Vous pouvez donc immédiatement prendre la parole au nom du CD&V.

18.02 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de CD&V-fractie zal zich onthouden bij de stemming over het wetsvoorstel. De subcommissie Familierecht en vervolgens ook de commissie voor de Justitie hebben heel lang gewerkt aan de hervorming van het afstammingsrecht. Er is een aantal zeer positieve stappen gezet want ons afstammingsrecht werd het laatst grondig gewijzigd in 1987. Het Arbitragehof heeft sindsdien meerdere arresten gevelde waarin het discriminaties tussen man en vrouw heeft geconcludeerd. Anderzijds is het hof zelf deels teruggekomen op eerder verdedigde standpunten, namelijk wat betreft de vaderlijke erkenning van een kind.

18.02 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Le CD&V s'abstiendra lors du vote sur la proposition de loi. La sous-commission Droit de la famille et la commission de la Justice ont consacré beaucoup de temps à la réforme du droit de la filiation et ont réalisé des avancées positives. Depuis la dernière modification en profondeur de 1987, la Cour d'arbitrage a jugé dans plusieurs arrêts que des discriminations subsistaient toujours entre hommes et femmes. En ce qui concerne la reconnaissance paternelle, la Cour a ensuite changé une nouvelle fois d'avis.

Met het wetsvoorstel van vandaag worden discriminaties weggewerkt. Daar waar vroeger de man die een kind wilde erkennen de toestemming nodig had van de moeder van het kind terwijl een vrouw die een kind wilde erkennen geen toestemming nodig had van de vader, bepaalt het voorstel dat thans in beide gevallen de toestemming vereist is van de ouder ten aanzien van wie de afstamming van het minderjarige kind vaststaat. Ook voor de

gerechtelijke vaststelling van het vaderschap of het moederschap worden gelijke regels ingevoerd.

Het voorstel heeft zich evenwel niet beperkt tot het louter wegwerken van discriminaties en voert ook verdere wijzigingen in in het afstammingsrecht. Zo wordt er afgeweken van de vaderschapsregeling, namelijk het vermoeden dat het kind dat tijdens het huwelijk of binnen de 300 dagen na de ontbinding of de nietigverklaring ervan de echtgenoot als vader heeft. In die gevallen, wanneer de afstamming weinig waarschijnlijk is wordt afgeweken van de vaderschapsregeling. Het is inderdaad niet meer van deze tijd dat wanneer een huwelijkskoppel verwikkeld is in een langdurige echtscheidingsprocedure en de moeder bevalt van een kind van haar nieuwe partner, dat haar vorige echtgenoot toch nog als de vader van het kind wordt beschouwd en er aldus nog een procedure van betwisting van vaderschap moet worden ingesteld.

Ook nog wordt ingevolge het arrest van het Arbitragehof van 2003 inzake de erkenning van een kind niet enkel belang gehecht aan het feit of de persoon die een kind wil erkennen al dan niet de biologische verwekker is van het kind maar daarnaast ook nog of deze erkenning al dan niet in het belang van het kind zou zijn. Naast de biologische werkelijkheid wordt er ook rekening gehouden met de socio-affectieve banden. CD&V steunt deze wijzigingen.

Onze fractie meent evenwel niet dat wanneer het vaderschap vaststaat ten gevolge van het wettelijke vermoeden van vaderschap of ten gevolge van een erkenning, dit vastgestelde vaderschap kan worden betwist door elke persoon die het vaderschap van het kind opeist.

Die mogelijkheid dient naar ons oordeel beperkt te blijven tot de moeder, de wettelijke vader en het kind. Een verruiming van die mogelijkheid zet de poort open voor misbruiken. Om het even wie die de moeder of wettelijke vader van het kind, om welke reden dan ook, de duvel wil aandoen, zou een procedure tot betwisting van vaderschap kunnen instellen. Dat kan en mag volgens ons absoluut de bedoeling niet zijn. Ook al wordt de vordering naderhand niet gegrond verklaard, het onheil is volgens ons dan al geschied.

Wij zijn niet de enigen die die mening zijn toegedaan. Tijdens de hoorzittingen in de subcommissie Familierecht hebben ook professoren bedenkingen geuit omtrent een verruimd betwistingsrecht. Zelfs het Arbitragehof heeft reeds herhaaldelijk vastgesteld dat de biologische vader niet wordt gediscrimineerd, doordat hij het vaderschap van de echtgenoot van de moeder niet kan betwisten. Het hof stelt terecht dat de rust der families, de gezinsvrede mag worden beschermd. Wij moeten ons ervan bewust zijn dat wij misschien net wel een discriminatie invoeren door het vaderschap van de echtgenoot ook door derden betwistbaar te maken. Ongelijke gevallen mogen namelijk niet gelijk worden behandeld.

Daarnaast vinden wij dat de commissie voor de Justitie een verkeerde keuze heeft gemaakt door niet te beslissen om een grondige overgangsregeling uit te werken of te laten uitwerken in intensieve samenwerking met een of twee deskundigen terzake. Ook bij de invoering van de afstammingswet in 1987 is er terecht veel aandacht

La proposition de loi élimine incontestablement des discriminations. Auparavant, un homme qui voulait reconnaître un enfant devait obtenir l'accord de la mère de celui-ci, alors qu'une femme ne devait pas demander l'accord du père. La proposition de loi stipule que dans les deux cas, l'accord du parent qui a un rapport de filiation établi avec l'enfant mineur, est dorénavant nécessaire. Des dispositions égalitaires sont également instaurées pour l'établissement juridique de la parenté.

La proposition de loi ne se borne pas à supprimer des discriminations mais réforme également une nouvelle fois le droit de la filiation. Lorsque la filiation est peu vraisemblable, il est dérogé à la règle de la paternité. Il s'agit de la présomption selon laquelle l'enfant né pendant le mariage ou dans les trois cents jours qui suivent la dissolution ou l'annulation du mariage, a pour père l'époux. Nous n'en sommes plus à une époque où une procédure de contestation de paternité doit être engagée parce que la mère accouchant d'un enfant de son nouveau partenaire est impliquée dans une longue procédure de divorce.

Le CD&V soutient l'option consistant à vérifier non seulement si le candidat à la reconnaissance de l'enfant est bien son géniteur mais aussi si une reconnaissance serait dans l'intérêt de l'enfant. Ainsi, outre la réalité biologique, cette option contrôle la matérialité des liens socio-affectifs et nous estimons que c'est une bonne chose.

Le CD&V est cependant opposé à ce que la paternité puisse être contestée par tout qui revendique la paternité de l'enfant. A nos yeux, cette possibilité devrait être limitée à la mère, au père légitime et à l'enfant lui-même. Au cours

besteed aan de overgangsregeling. De wijze waarop men nu te werk is gegaan, namelijk door zes, los van elkaar werkende deskundigen om een schriftelijke suggestie te vragen, is niet vruchtbaar gebleken en de meesten hebben dan ook zelfs geen suggestie geformuleerd, terwijl een behoorlijke overgangsregeling in de materie net van essentieel belang is.

Tot slot betreurt onze fractie dat de commissieleden geen gebruik hebben willen maken van de gelegenheid om ook de mogelijkheid in te voeren voor ongehuwde ouders om hun overleden kind te erkennen. Het is onmenselijk en bijzonder choquerend voor ongehuwde ouders die hun pasgeboren kind verliezen, dat de vader dit kind niet eens kan erkennen. Volgens ons is dat een behoorlijk gemiste kans. Paars laat die schrijnende toestand voortbestaan. Wij zullen ons dan ook onthouden.

des débats en commission, il est apparu qu'une telle extension du droit de contestation laissait également sceptiques les professeurs. Pourtant, la Cour d'arbitrage a d'ores et déjà estimé que le père biologique n'était pas victime d'une discrimination du fait qu'il ne pouvait contester la paternité du conjoint de la mère. La cour considère avec juste raison que la quiétude familiale peut être préservée.

Il est dommage qu'aucun règlement transitoire abouti n'ait été élaboré en concertation avec quelques experts. En 1987, il s'était déjà avéré qu'un tel règlement était utile.

Le CD&V déplore que les pères célibataires ne puissent toujours pas reconnaître leur nouveau-né en cas de décès de celui-ci. En n'adoptant pas de dispositions applicables à ces cas, nous manquons une occasion de mettre fin à une situation douloureuse.

Nous nous abstiendrons.

18.03 Melchior Wathelet (cdH): Monsieur le président, chers collègues, il devenait urgent de revoir notre Code civil pour que les diverses formes de discrimination soulignées à différentes reprises par la Cour d'arbitrage puissent être revues. D'ailleurs, plusieurs propositions en la matière, assez variées, avaient été déposées. Le texte propose une réforme de toute évidence nécessaire et que nous soutenons pour sa plus grande part.

La sous-commission "Famille" avait d'ailleurs décidé de se pencher sur la proposition de loi la plus large, celle qui ne se limitait pas à supprimer les discriminations mais qui envisageait, outre le fait de supprimer ces discriminations qui pouvaient encore exister entre pères et mères, hommes et femmes, de rapprocher la filiation dans le mariage et celle hors mariage. La proposition qui nous est soumise tend ainsi à gommer les différences entre la présomption de la paternité du mari et la reconnaissance.

Cette proposition est importante dans la mesure où elle pose clairement la question du fondement de la filiation. Jamais au cours des âges et dans aucune société le simple fait biologique n'a été considéré comme suffisant. En effet, la filiation n'a jamais été une affaire totalement privée. Le droit devait intervenir, est intervenu et intervient encore. Mais tout est affaire d'équilibre. En 1987, ce qu'on avait voulu faire, c'est mettre en place un équilibre subtil, pas toujours facile à atteindre, même souvent difficile à atteindre, entre le lien biologique et les liens socio-affectifs et éducatifs. En effet, le lien

18.03 Melchior Wathelet (cdH): Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van het Arbitragehof diende ons Burgerlijk Wetboek dringend te worden herzien. De tekst stelt een noodzakelijke hervorming voor waarin we ons grotendeels kunnen terugvinden.

Het voorliggende voorstel wil de verschillen tussen het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot en de erkenning wegwerken. In het voorstel rijst de vraag op welke grondslag de afstamming berust. Het louter biologisch feit heeft daarvoor nooit volstaan. De bloedband is altijd belangrijk geweest, maar de sociaal-affectieve en educatieve banden zijn even belangrijk. Het in 1987 bereikte evenwicht is later herhaaldelijk door het Arbitragehof op losse schroeven gezet. Het Hof heeft een aantal onderdelen van de wetgeving vernietigd omdat het

biologique est très important mais les liens socio-affectifs et éducatifs le sont aussi. Cet équilibre a été remis en cause à plusieurs reprises par la Cour d'arbitrage lorsque cette dernière a cassé certains points de la législation en les considérant comme discriminatoires.

Il nous paraît donc important de procéder à cette réforme globale du droit de la filiation et de tendre vers cet équilibre entre le respect du lien du sang et celui du lien affectif. Un élément d'appréciation reste évidemment la préservation de la stabilité familiale, dans l'intérêt de l'enfant, intérêt qui doit guider toutes nos actions.

Au départ, un premier texte nous a été présenté. Il reprenait l'ensemble des propositions et allait un peu plus loin. Nous pensons que ce texte allait trop loin en restreignant trop fortement la présomption de paternité: il limitait la présomption de paternité à l'enfant né dans le mariage et ne maintenait pas cette présomption ni après le divorce ni après le décès – c'était cette fameuse discussion sur l'article 315 –, il uniformisait les deux régimes des actions, dedans et hors mariage, et il ouvrait l'action en contestation de la présomption de paternité du mari à tout intéressé, à l'instar de la contestation de l'acte de reconnaissance.

J'aurais voulu avoir confirmation de la part de mes collègues quant à cet article 330 nouvelle mouture. Au départ, cette action était ouverte à tous les intéressés et maintenant, elle est ouverte à la personne qui revendique la paternité ou la maternité de l'enfant. C'est donc un intéressé très particulier et nous pensons qu'il est bon d'ouvrir une action au profit de cette personne, qui n'est pas n'importe qui puisqu'il s'agit de la personne qui revendique la paternité.

Toute contestation de la présomption de paternité du père légal, – il faut avouer qu'il s'agit souvent des pères – doit s'accompagner d'une procédure en reconnaissance, en vue de pouvoir déterminer si la personne a effectivement ce lien avec l'enfant, que ce soit la mère ou le père. Ainsi, il ne s'agit plus de "tout intéressé", mais bien de ces personnes qui démontrent qu'il est important de rompre cette présomption de paternité ou de maternité (paternité dans le cas de l'exemple que j'ai pris) et qui revendiquent, elles-mêmes, ce lien de filiation biologique avec l'enfant.

Le fait que l'on ait restreint la possibilité d'introduction d'actions à ces personnes éminemment concernées (la mère, l'enfant et le père légal qui a bénéficié de la présomption de paternité), tout en l'élargissant à cette personne qui est le parent biologique de l'enfant, me semble positif, d'autant plus que l'on a précisé que cette personne revendiquait ce lien avec l'enfant.

La présomption de paternité conserve, selon nous, toujours un sens aujourd'hui. En effet, il y a encore une justification à ne pas avoir les mêmes modes d'établissement de la filiation dans et hors mariage. Il faut bien sûr les rendre les plus parallèles et similaires possibles mais ils restent effectivement différents.

Comme l'ont dit certains professeurs lors des auditions, on peut en effet concevoir qu'une personne – en l'occurrence, un homme – qui choisit de se marier, fait en quelque sorte une reconnaissance anticipée. D'ailleurs, aucun pays n'a éliminé cette présomption de paternité.

oordeelde dat er sprake was van discriminatie. We vinden het belangrijk dat die hervorming wordt doorgevoerd en dat we daarbij streven naar een evenwicht tussen het respecteren van enerzijds de bloedband en anderzijds de affectieve band.

De eerste versie van de tekst leek ons het vermoeden van vaderschap te eng te interpreteren.

Het feit dat men de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen tegen een vermoeden van vaderschap heeft beperkt tot personen die een rechtstreekse band met het kind hebben, lijkt me positief. Al moeten de diverse procedures om de afstamming binnen en buiten het huwelijk vast te stellen inderdaad zo gelijkend en gelijklopend mogelijk worden gemaakt, toch blijven ze fundamenteel verschillend. Het leek ons dan ook niet logisch om te stellen dat het vermoeden van vaderschap dezelfde uitwerking heeft als een erkenning. Het vermoeden van vaderschap blijft immers de algemene regel. In een ideale tekst hadden wij liever gelezen dat het vermoeden van vaderschap op grond van bepaalde criteria kan worden betwist en niet verhinderd.

Wij zijn blij dat men ons op bepaalde punten heeft gevolgd. Sommige aspecten van het ontwerp kunnen op onze steun rekenen, zoals de gelijkschakeling van de voorwaarden voor de erkenning door de moeder en de vader, en de mogelijkheid voor de vader om een kind te erkennen indien die erkenning het huwelijk tussen de moeder en de vader zou verhinderen. Op andere, minder geslaagde punten in de tekst wensen wij evenwel terug te komen.

Vooreerst hebben het nieuw artikel 316 en artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek betrekking op

C'est ainsi qu'il ne nous paraissait pas cohérent d'inverser – comme le fait légèrement l'article 5 – la règle générale et de faire du régime de la reconnaissance le "quod plerumque fit", en indiquant que la présomption de paternité a les mêmes effets qu'une reconnaissance. En effet, la présomption de paternité reste, selon nous, la règle générale: la plupart des enfants naissent encore au sein de ces familles.

Dans un texte idéal, nous aurions préféré que les motifs de contestation de cette présomption de paternité (par exemple, des domiciles différents) soient des motifs de contestation plutôt que des éléments qui empêchent l'existence de la présomption. La différence est faible; tout dépend de la manière dont on approche le dossier et le thème.

Nous nous réjouissons d'avoir été entendus sur certains points du texte, ce qui a pu rendre ce texte plus raisonnable et meilleur en ce qui nous concerne. Nous approuvons, par exemple, l'alignement des conditions de reconnaissance maternelle et paternelle, l'ouverture de la possibilité pour le père de reconnaître un enfant lorsque cette reconnaissance ferait apparaître, entre le père et la mère, un empêchement au mariage. Préciser comment se fait la notification d'une expédition conforme de l'acte de reconnaissance, aligner les conditions des actions en recherche de paternité et de maternité, supprimer le délai d'échéance de trois ans auquel est soumise l'action en réclamation d'une pension d'entretien tentée par un enfant contre son père, supprimer les restrictions aux droits de l'enfant adultérin, raccourcir le délai de prescription des actions en matière de filiation, tous ces points sont éminemment positifs. Toutefois, il en est d'autres qui ne nous permettent pas d'être pleinement satisfaits.

Tout d'abord, l'article 316 nouveau et l'article 330 du Code civil, s'ils ne sont pas vraiment contradictoires, concernent deux situations qui pourraient être considérées comme différentes. En effet, les hypothèses visées à l'article 316, selon lesquelles la présomption de paternité n'est pas applicable, et celles visées à l'article 330, qui ont trait à la contestation de la présomption de paternité, se chevauchent; elles sont presque totalement identiques.

Par conséquent, des éléments identiques peuvent stopper la présomption et, en même temps, constituer un motif de contestation. Était-ce nécessaire de les faire figurer dans deux articles? N'aurait-on pas pu se limiter, comme nous l'avons proposé, à en faire des motifs de contestation ou des motifs qui ne font pas courir la présomption. Certes, la différence d'approche est assez ténue, mais elle est réelle. Le risque – je le répète – est le chevauchement des critères.

Un autre point ne nous satisfait pas non plus entièrement. Il s'agit de l'inscription au registre de la population à des adresses différentes. Elle ne devrait pas être considérée comme un élément suffisant pour ne pas appliquer la présomption de paternité, mais comme un élément suffisant pour contester cette présomption. C'est également une différence d'approche minime.

Par ailleurs, je suis souvent intervenu en commission sur la question de l'âge pivot de l'enfant fixé à un an, que je ne comprends pas. Une reconnaissance faite avant l'âge d'un an est considérée, de manière

situaties die men als zeer verschillend zou kunnen beschouwen. Identieke elementen kunnen het vermoeden opheffen en tegelijkertijd een reden van betwisting vormen. Was het nodig ze op de twee plaatsen te vermelden?

Wij kunnen evenmin genoeg nemen met het criterium van de inschrijving in het bevolkingsregister op verschillende adressen. Die inschrijving zou niet als een voldoende element mogen worden beschouwd voor de niet-toepassing van het vermoeden van vaderschap, maar als een voldoende element om dat vermoeden te betwisten. Voorts begrijp ik nog altijd niet dat men de leeftijd van één jaar als een scharnierpunt neemt. Dat onderscheid naargelang van de leeftijd van het kind is betwistbaar. Ik vind dat men er beter aan gedaan had de beoordeling met betrekking tot het belang van het kind ongeacht zijn leeftijd, te handhaven. Bovendien kan zulks een probleem van discriminatie doen rijzen. Het belang van het kind wordt niet in aanmerking genomen wanneer het jonger is dan één jaar, zoals in de Europese Overeenkomst betreffende de uitoefening van de rechten van het kind wordt aanbevolen.

De tekst zegt dat indien tegen degene die het kind wil erkennen, een strafvordering is ingesteld wegens verkrachting van de moeder, de erkenning niet kan plaatsvinden en de termijn voor de erkenning opgeschort wordt tot de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is gegaan. Het probleem is dat dat mechanisme niet speelt als de erkenningsprocedure niet de moeder maar het kind zelf betreft. Wij hadden liever dezelfde oplossing gezien voor beide situaties.

Het is ons inziens belangrijk dat de huidige regeling behouden blijft, en

irréfragable, conforme à l'intérêt de l'enfant. Cela n'est plus le cas une fois ce délai écoulé. Selon moi, cette distinction faite en fonction de l'âge de l'enfant est contestable. En effet, on peut estimer de manière raisonnable qu'une action en reconnaissance de paternité faite directement après la naissance de l'enfant est fondée. Il est vrai qu'une telle action doit se faire dans l'intérêt de l'enfant.

Lorsqu'une action en reconnaissance est introduite 364 jours après la naissance de l'enfant, on considère que c'est dans son intérêt, et peu importe la personne qui reconnaît, peu importe la situation de l'enfant. Mais lorsque la même action est introduite le 365ème jour de la vie de l'enfant, on considère que ce n'est plus le cas. Pourquoi cette différence?

Pour notre part, il aurait été préférable de maintenir l'appréciation relative à l'intérêt de l'enfant quel que soit l'âge de l'enfant, d'autant plus que cette reconnaissance doit être déclarée non fondée si elle est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant. Le pouvoir d'appréciation du magistrat est donc marginal. Il aurait été préférable de laisser cette appréciation "au regard de l'intérêt de l'enfant", d'autant plus qu'il est marginal. Le professeur Swennen avait d'ailleurs souligné dans ces remarques que l'élément pivot que constitue l'âge d'un an de l'enfant allait peut-être être considéré comme une discrimination. En effet, l'intérêt de l'enfant n'est pas pris en considération lorsqu'il a moins d'un an, comme le recommande l'article 3 de la Convention européenne des droits de l'enfant.

Le texte prévoit que, si une action publique est intentée contre le candidat à la reconnaissance du chef de viol commis sur la personne de la mère – c'est un thème sur lequel je suis également intervenu à de nombreuses reprises – la reconnaissance ne peut avoir lieu et le délai d'un an qui est prévu est suspendu jusqu'à ce que l'action publique soit coulée en force de chose jugée. C'est un amendement qui a été déposé assez tard dans le cadre des discussions.

Nous estimons que, quand une personne veut reconnaître un enfant et qu'en même temps une action du chef de viol commis contre la mère de cet enfant est intentée, il est tout à fait raisonnable de "suspendre" la procédure. Toutefois, un problème se pose si l'action publique est intentée du chef de viol commis non pas sur la mère de l'enfant mais bien sur l'enfant lui-même, enfant qui va être reconnu. Dans ce cas, l'action n'est pas suspendue; elle n'est pas mise entre parenthèses comme elle l'est si les actes de viol concernent la mère.

Nous aurions préféré harmoniser les deux systèmes et qu'au moins cette procédure soit suspendue, bien sûr, en cas de problèmes de relations – et quels problèmes de relations, étant donné que c'est une action publique intentée dans le chef de viol – concernant la mère et le père, mais également lorsqu'il s'agit de problèmes similaires relatifs à l'enfant. Cela nous aurait paru bien plus logique.

Enfin, il nous semble important de maintenir la situation actuelle dans laquelle seul un mineur âgé de 15 ans est considéré apte à donner son consentement à un acte aussi important que constitue la reconnaissance, alors que l'âge recommandé dans cette proposition de loi est de 12 ans.

Mme Van der Auwera a parlé de certaines mesures transitoires qui

dat het minderjarige kind dus de volle leeftijd van vijftien jaar bereikt moet hebben om in de erkenning te kunnen toestemmen. Wij vinden niet dat dat al vanaf twaalf jaar zou mogen, zoals bepaald in de ontwerptekst.

Net als mevrouw Van der Auwera hadden wij een aantal bepalingen in de tekst ingevoegd met het oog op meer rechtszekerheid.

Wij hebben zeker opmerkingen over de tekst, maar in de commissie is er veel aan veranderd, en de tekst gaat nu toch in de goede richting. Wij menen dat we vandaag een signaal moeten geven. Daarom zullen wij deze tekst goedkeuren.

n'ont pas été retenues, mais que nous aurions privilégiées, voire insérées dans ce texte en vue d'instaurer la plus grande sécurité juridique possible.

Comme vous l'entendez, nous maintenons quelques réticences. En même temps, nous pouvons souligner que ce texte a beaucoup évolué, qu'il a été énormément discuté en commission. Finalement, la plupart des avancées vont dans la bonne direction. En effet, malgré nos réserves, malgré nos préférences pour un texte qui aurait été plus loin, malgré le refus de certains de nos amendements en commission, nous devons donner aujourd'hui un signal, car beaucoup de discriminations ont été effacées et beaucoup de dispositions sont positives.

C'est la raison pour laquelle, globalement, nous voterons pour ce texte.

18.04 Martine Taelman (VLD): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, vandaag worden we – eindelijk, zou ik zeggen – geconfronteerd met de eerste realisatie van de subcommissie Familierecht.

Zoals u allen weet, werd de subcommissie opgericht om het burgerlijk recht, en in het bijzonder het familierecht, in het Parlement de nodige aandacht te geven, wat het echt wel nodig heeft. De tijd dat Napoleon in onze streken rondwaarde, is immers reeds lang voorbij. Vooral de laatste decennia is onze maatschappij op het vlak van familiale relaties pijlsnel geëvolueerd.

Mijnheer de voorzitter, toen we eind 2003 onze werkzaamheden aanvatten, waren we ervan overtuigd dat het wegwerken van enkele, door het Arbitragehof vastgestelde discriminaties in het afstammingsrecht een gemakkelijke start zou zijn. We zouden de manier van werken gewoon worden en elkaar wel vinden in een dossier dat snel kon worden behandeld en waarbij niet al te veel moeilijkheden konden worden verwacht. Wat een illusie!

Het bleek al vlug dat het hele afstammingsrecht aan aanpassing toe was. Hoewel het een heel technische aangelegenheid betreft, mogen we niet vergeten dat het voorliggend voorstel rechtstreeks ingrijpt op het dagelijkse leven van vele duizenden burgers.

Mijnheer Wathélet, we hebben heroïsche discussies gevoerd, zowel over de bevoegdheden van de ambtenaar van de burgerlijke stand als, meer principieel, over de richting waar we met de biologische afstamming en de afstamming binnen het huwelijk naartoe wilden. Een compromis bereiken in een materie die tegelijk juridisch heel zwaar en heel emotioneel is, bleek inderdaad geen sinecure.

Wat was voor VLD het belangrijkste in de discussie?

In de eerste plaats hebben we steeds het belang van het kind voor ogen gehouden. Dat uit zich bijvoorbeeld in het feit dat we erop stonden om rekening te houden met de mening van het kind, zodra het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt.

We wilden in dat verband bovendien enige coherentie en consequentie in het Burgerlijk Wetboek brengen door de bepalingen

18.04 Martine Taelman (VLD):

La nécessité d'une actualisation du droit de la filiation se faisait sentir depuis un certain temps déjà. Initialement, la suppression de certaines discriminations soulevées par la Cour d'arbitrage ne semblait pas poser de problème. Or, il s'est avéré difficile d'atteindre un compromis dans une matière à la fois juridiquement complexe et émotionnellement chargée. La discussion de principe a principalement porté sur la filiation biologique et sur la filiation au sein du mariage.

Nous nous sommes toujours fondés sur l'intérêt de l'enfant. Nous avons dès lors insisté sur le droit des enfants d'être entendus à partir de 12 ans et nous avons procédé à l'harmonisation des dispositions relatives aux limites d'âge avec celles prévues par le système de l'adoption légale.

Nous avons voulu que, dans l'intérêt de l'enfant, le droit de la filiation prenne davantage en compte la réalité biologique, un autre fil conducteur. Nous pensons en effet qu'un enfant doit pouvoir entrer en contact avec ses parents biologiques.

Initialement, la présomption de paternité aurait été limitée aux enfants nés dans le cadre du mariage et non dans les 300 jours suivant la dissolution du mariage,

inzake de leeftijd in overeenstemming te brengen met de regeling voor adoptie. Dat lag aan de basis van de amendementen die we daarover hebben ingediend. We zijn blij dat de commissie ons daarin is gevolgd.

Een andere, belangrijke leidraad was de biologische werkelijkheid. Indien er hervormingen kwamen, diende het afstammingsrecht nog meer belang te hechten aan de biologische werkelijkheid. Dat hangt uiteraard samen met de notie "belang van het kind". We zijn immers van mening dat het belang van het kind het meeste wordt gerespecteerd, indien het kind, in de mate van het mogelijke weliswaar, in relatie staat met zijn biologische ouders. Dat kan natuurlijk niet volledig worden doorgetrokken, aangezien er uiteraard steeds situaties denkbaar zijn waarin deze relatie niet wenselijk is.

De aandacht voor de biologische werkelijkheid komt onder meer tot uiting in de beperking van het vermoeden van vaderschap. Wat dat betreft, werd het oorspronkelijke wetsvoorstel trouwens enigszins verzacht. Momenteel heeft een kind dat tijdens een huwelijk of binnen de 300 dagen na de ontbinding ervan wordt geboren, altijd een vader, met name de echtgenoot van de moeder. Voor ons recht is het niet belangrijk of hij dan wel de echte vader is, wat, mijnheer de voorzitter, volgens studies trouwens heel dikwijls niet het geval zou zijn.

Het voorstel voorzag erin dat het vermoeden van vaderschap zou worden beperkt tot enkel de kinderen die tijdens het huwelijk zelf werden geboren. Het is ergens begrijpelijk dat men het vermoeden van vaderschap wil beperken tot het einde van het huwelijk, aangezien het in vele gevallen weinig waarschijnlijk is dat een kind wordt verwekt tijdens de laatste maanden van een huwelijk. Niettemin zijn er in de praktijk gevallen waar dat wel zo is. Het zou uiteraard ook de nodige problemen doen rijzen bij overlijden van de echtgenoot tijdens de zwangerschap.

Daarom opteren wij ervoor het vermoeden van vaderschap wel van toepassing te laten. Er is echter een groot probleem bij feitelijke scheidingen. Dikwijls duurt het jaren alvorens een koppel officieel uit de echt gescheiden is. Meer en meer gebeurt het dat de vrouw inmiddels een nieuwe partner heeft en met hem een kind krijgt. Wanneer de trotse vader zoon of dochter gaat aangeven op het gemeentehuis, blijkt dat de echtgenoot van de moeder nog steeds de wettelijke vader is.

Om dergelijke emotionele drama's en een dure procedure van ontkenning van vaderschap te vermijden, steunen wij volledig de nieuwe regeling die de termijn van 300 dagen laat ingaan vanaf de feitelijke scheiding en niet meer vanaf de officiële ontbinding van het huwelijk. Wij vinden ons eveneens volledig in de hervorming die erin bestaat dat het vermoeden van vaderschap niet toepasselijk verklaart in een aantal gevallen waarin nu het vaderschap moet worden betwist, hetgeen niet kan als het kind bezit van staat heeft ten aanzien van beide echtgenoten. De biologische vader die zijn kind wil erkennen moet bijgevolg voortaan niet eerst het vermoeden van vaderschap betwisten. Voor de gevallen waarin een betwisting van vaderschap wel nog nodig is, worden de regels in overeenstemming gebracht met de betwisting van de erkenning.

Een ander belangrijk principe voor de VLD, mijnheer de voorzitter, - ik

comme c'est le cas actuellement. Nous avons finalement abouti à une situation intermédiaire: la présomption de paternité est maintenue, mais jusqu'à 300 jours après la séparation de fait et non plus après la séparation officielle.

En outre, la présomption de paternité est déclarée inapplicable dans un certain nombre de cas dans lesquels la paternité doit actuellement être contestée. Désormais, le père biologique qui souhaite reconnaître son enfant ne doit plus commencer par contester la présomption de paternité. Pour les cas où la contestation de la paternité reste nécessaire, les règles sont mises en adéquation avec la contestation de la reconnaissance.

L'égalité entre hommes et femmes constitue un autre principe important aux yeux du VLD. C'est pour cette raison que l'établissement de la paternité est facilité pour le père biologique. Sans l'accord de la mère, il peut s'écouler plusieurs années, sans qu'il puisse dès lors être question d'une relation entre le père biologique et son enfant. Dorénavant, dans le cas d'enfants de moins d'un an, le juge ne pourra plus tenir compte que de la réalité biologique et d'autres éléments ne pourront intervenir dans sa décision que passé ce délai.

La proposition modifie diverses autres dispositions de nature assez technique. Même si certains aménagements sont davantage soutenus que d'autres, notre groupe politique considère le texte sur lequel nous allons voter aujourd'hui comme équilibré. Nous espérons qu'il est également au point sur le plan juridico-technique et que nous ne serons pas confrontés à une multitude d'arrêts de la Cour d'arbitrage.

La tâche suivante consistera, pour la sous-commission Droit de la

zie spijtig genoeg maar een van mijn mannelijke collega's hier zitten - is de gelijkheid van man en vrouw. Ik herinner mij dat een collega die zich veel bezighield met vrouwenrecht ooit zei: "Als een man ooit wordt gediscrimineerd, dan sta ik op de barricaden." Ik heb dat goed onthouden.

Wij hebben geprobeerd om in de afstamming een discriminatie van de man weg te werken. Het gaat om het vergemakkelijken voor de biologische vader om zijn vaderschap te laten vaststellen. Deze gevallen komen in de praktijk immers geregeld voor en zijn vaak schrijnend. Een moeder moet immers, terecht, toestemming geven voor de erkenning van haar kind, maar het gebeurt vaak dat de moeder inmiddels een nieuw gezin heeft gevormd en haar nieuwe partner als de vader van haar kind door het leven wenst te laten gaan. Zij weigert dan toestemming te geven. Als de biologische vader zijn vaderschap al kan laten vaststellen, dan duurt het soms jaren. De band tussen de biologische vader en het kind is dan soms onherstelbaar beschadigd. Het gevolg is dat de rechter dikwijls zal vaststellen dat er bezit van staat is ten aanzien van de andere man en de echte vader kan zijn kind nooit erkennen of, omgekeerd, het kind zal zijn of haar echte vader nooit kennen. Daarom kunnen wij ons vinden in het feit dat bij gebrek aan toestemming van de moeder, bij kinderen van minder dan een jaar alleen de biologische werkelijkheid zal doorwegen in de procedure. De erkenning zal in die gevallen bijgevolg enkel geweigerd kunnen worden indien de erkenner duidelijk niet de biologische vader is. Enkel indien de biologische vader te laat – het compromis was een jaar – handelt, kan de rechter rekening houden met andere elementen.

Collega's, hoewel ik enkel de elementen wilde toelichten die voor onze fractie belangrijk zijn, en niet opnieuw de technische discussie wilde hervatten, blijkt dat het niet mogelijk is om over deze materie te spreken zonder te vervallen in een technisch discours. Ik meen evenwel duidelijk te hebben gemaakt waar voor ons de zwaartepunten liggen. Uiteraard wijzigt het voorstel nog verschillende andere punten waarvan sommige door ons meer gesteund worden dan andere, maar wij menen hier over een vrij evenwichtige tekst te kunnen stemmen.

Gezien de vele uitmuntende adviezen van verschillende professoren, aan wie wij uiteraard onze dank verschuldigd zijn, hoop ik dat, zelfs na honderden amendementen en pogingen tot compromis, de tekst ook juridisch-technisch correct is, zodat wij niet opnieuw geconfronteerd worden met een reseré-arresten van het Arbitragehof, waar het eigenlijk allemaal om begonnen was, al maak ik mij daarover eerlijk gezegd weinig illusies.

De professoren waren het immers vaak niet eens en brachten ook niet altijd gelijkgezinde adviezen aan. Niettemin ben ik ervan overtuigd dat de tekst die we vandaag zullen goedkeuren een verbetering is en een oplossing biedt aan de problemen waarmee heel wat mensen vandaag worden geconfronteerd. De VLD zal het voorstel dan ook goedkeuren.

Ik hoop ten slotte, en ik kijk naar de voorzitter van de subcommissie, dat we daar snel tot resultaten zullen komen in verband met het omgangsrecht en vooral met de naleving ervan. Dat is immers een prangend probleem. Daarna zouden we dan kunnen overgaan tot wat

famille, à débattre du droit aux relations personnelles et du respect de celui-ci, pour passer ensuite à l'élément essentiel, la réforme du droit du divorce. En attendant, nous approuverons résolument cette proposition qui apportera une solution aux problèmes rencontrés par de nombreux parents.

voor de VLD het koninginnenstuk moet worden in de subcommissie Familierecht, met name de hervorming van het echtscheidingsrecht.

18.05 Valérie Déom (PS): Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, je suis particulièrement heureuse d'intervenir sur la proposition de loi, dont nous débattons aujourd'hui en séance plénière. Elle est, en effet, le premier fruit de la sous-commission "Droit de la famille". Elle constitue, sans nul doute, une avancée significative en matière du droit de la filiation. Le sujet est complexe, très technique mais a également une valeur humaine et symbolique importante

Comme le soulignait le bâtonnier De Gavre, "la filiation a toujours été un mystère, puisqu'elle dérive, dans sa dimension biologique, de ce moment éminemment fugace et secret qu'est la conception". Mais au-delà de ce mystère, le débat est important et nécessaire. On assiste en effet depuis un certain nombre d'années, à une évolution sociologique de la famille, pour ne pas dire des familles. Cette évolution est sans doute due, notamment, à l'émergence des valeurs de liberté, d'égalité, d'autonomie, mais aussi de responsabilité dans la destinée de la relation du couple.

Les constats sont là: trois divorces pour quatre mariages. Plus de 40% des enfants naissent hors mariage. Face à ce constat, le rôle du législateur n'est pas de se positionner en tant qu'objecteur de conscience. Il n'est pas de juger du bien ou du mal, de privilégier un modèle de couple plutôt qu'un autre, un idéal de famille. Le législateur se doit, au contraire, d'accompagner cette évolution sociétale en maintenant un équilibre entre les intérêts de chacun, homme, femme, papa, maman, mais aussi et surtout de la partie la plus faible, à savoir l'enfant. Je suis convaincue que c'est cela qui a animé la réflexion et nous a permis d'aboutir au texte qui vous est présenté aujourd'hui.

Avant d'entrer dans le bref commentaire du dispositif, qui a déjà été largement commenté par les collègues, je voudrais émettre deux brèves considérations. Je me permettrai de rappeler tout d'abord que le texte soumis à notre discussion aujourd'hui trouve son origine dans une proposition de loi déposée par mon chef de groupe Thierry Giet, moi-même et d'autres collègues. Ce texte a, bien entendu, été adapté aux évolutions récentes de la jurisprudence de la Cour d'arbitrage et a également évolué grâce aux discussions fécondes en sous-commission "Droit de la famille".

A cet égard, je tiens à louer le travail accompli par la sous-commission et la rigueur dont elle a fait preuve. Elle a choisi de privilégier une analyse approfondie au détriment, diront d'aucuns, d'une certaine rapidité. Nous avons réalisé, majorité et opposition - cela a déjà été souligné - un véritable travail de réflexion sur un sujet aussi sensible et aussi ardu qu'est la filiation, même si l'idéal n'est évidemment pas de ce monde.

Je rappellerai aussi que cette matière de la filiation est probablement celle, au sein du droit civil, qui a fait l'objet du plus grand nombre d'arrêts de la Cour d'arbitrage, dont une partie importante constatait l'existence de discriminations dans notre législation du 31 mars 1987. Notons également que les premiers arrêts datent du début des années 1990 et que nous sommes en 2005.

18.05 Valérie Déom (PS): Dit ontwerp betekent een belangrijke doorbraak ten gunste van het afstammingsrecht. Het gezin maakt immers al een aantal jaren een sociologische ontwikkeling door. De rol van de wetgever bestaat er niet in over goed en kwaad te oordelen of een ideaalbeeld van het gezin te bevoordelen, maar wel de ontwikkelingen in de maatschappij te begeleiden. Het is in die geest dat wij dit thema hebben benaderd en dat wij de vandaag voorliggende tekst hebben kunnen realiseren.

Deze tekst vindt zijn oorsprong in een wetsvoorstel dat door Thierry Giet, mezelf en andere collega's werd ingediend. De recente rechtspraak van het Arbitragehof is erin opgenomen. Dankzij vruchtbare besprekingen in de subcommissie Familierecht, die voor een diepgaand debat heeft geopteerd, is de tekst geworden tot wat hij nu is.

Sinds het begin van de jaren 90 heeft het Arbitragehof al vele arresten gevelde over de afstammingskwesie. Vaak stelde het Hof vast dat de wet van 31 maart 1987 discriminatoire bepalingen bevat. Het arrest-Marckx heeft ons stelsel compleet onderuitgehaald. De tijdsgeest bevoordeelde kinderen van gehuwden en was erg streng voor de anderen.

Met de wet van 1987 werd de gelijkheid van alle kinderen een feit, ongeacht de manier waarop de afstamming werd vastgesteld. Niettemin gold die gelijkheid alleen maar de gevolgen van de afstamming, niet de vaststelling ervan.

In tegenstelling tot wat van het moederschap gezegd kan worden, bleef de vaststelling van het

Plus précisément, cette législation de 1987 tirait elle-même les conséquences du coup fatal, mais à mon sens nécessaire, donné à notre système par le célèbre arrêt Marx. Je ne m'étendrai pas davantage sur la philosophie qui prédominait à l'époque et qui privilégiait la famille légitime et donc la filiation légitime, à savoir celle des enfants issus d'un couple marié. Toute autre filiation était bannie par la loi, ce qui se traduisait par des textes très sévères à l'égard des enfants nés hors mariage. Certes, la loi du 31 mars 1987 a proclamé l'égalité des enfants, quel que soit le mode d'établissement de la filiation et a supprimé des termes aussi ingrats que "légitime", "adultérin" ou encore "naturel".

Force est cependant de constater que l'égalité proclamée n'existe qu'au niveau des effets de la filiation et non de son établissement. On observe en effet une différence très nette entre la maternité, placée sous la bannière de l'adage "mater semper certa est", et de la paternité, dont l'établissement est soumis en dehors du mariage à d'importants aléas et à des discriminations certaines, mises d'ailleurs en évidence par la Cour d'arbitrage. Pour y répondre, et mes collègues y ont déjà fait allusion, nous proposons d'uniformiser les procédures de reconnaissance, tant maternelle que paternelle, en exigeant dans le cas d'un enfant mineur non émancipé le consentement de celui de ses auteurs à l'égard duquel la filiation est établie.

En outre, dans un souci d'équilibre entre l'intérêt des parents et celui des enfants, il est proposé en cas d'absence de consentement de modaliser le contrôle d'opportunité du tribunal en fonction de l'âge de l'enfant. En effet, si la reconnaissance est immédiate, il est suggéré de la permettre si elle est conforme à la vérité biologique. En revanche, si la reconnaissance est tardive, autrement dit si l'enfant a un an ou plus, un contrôle d'opportunité du juge par rapport à l'intérêt de l'enfant semble être justifié. On pourra débattre longtemps de la problématique du délai. Un délai est un délai: 365 jours plutôt que 364, 300 jours après la dissolution du mariage plutôt que 299, on peut également se poser des questions. Si cette reconnaissance est tardive, il y a donc un contrôle d'opportunité.

La disposition se justifie de manière objective et ce délai d'un an paraît tout à fait raisonnable. En effet, il faut agir ici avec prudence, en gardant à l'esprit que cette matière touche à l'intimité des personnes.

18.06 Melchior Wathelet (cdH): Monsieur le président, je voudrais juste préciser mon propos précédent concernant le délai d'un an.

Je reconnais qu'un délai reste un délai: un an, deux ans; on en a beaucoup parlé. Néanmoins, je regrette que le critère retenu soit l'âge de l'enfant. Selon moi, ce n'est pas le meilleur critère. Des personnes ne sont parfois avisées de leur paternité que tardivement, parce qu'on la leur a cachée par exemple. Selon moi, le critère important – j'ai d'ailleurs plaidé pour ce critère en commission – était la prise de connaissance du nouvel état, du fait que l'on peut être père ou mère – notez que d'habitude, la mère est au courant; c'est mieux. Dès la prise de connaissance, je privilégiais le délai d'un an.

18.07 Valérie Déom (PS): On ne va pas refaire le débat ici mais, dans le cadre d'une reconnaissance tardive, le juge appréciera dans l'intérêt de l'enfant. Prendre l'âge de l'enfant comme critère de

buitenechtelijke vaderschap een heikele aangelegenheid. Wij stellen voor de procedures voor de erkenning door de moeder en de vader te uniformeren, waarbij voor minderjarige niet-ontvoogde kinderen de ouder ten aanzien van wie de afstamming vaststaat vooraf in de erkenning moet toestemmen. Als die toestemming er niet is, stellen wij voor bepaalde modaliteiten te verbinden aan de opportuniteitscontrole door de rechtbank afhankelijk van het moment van de erkenning (onmiddellijke erkenning dan wel erkenning wanneer het kind ten minste één jaar oud is).

18.06 Melchior Wathelet (cdH): Ik zou het criterium van de leeftijd van het kind liever vervangen zien door een termijn van een jaar te rekenen vanaf het ogenblik dat de persoon van zijn nieuwe toestand kennis heeft.

18.07 Valérie Déom (PS): In het geval van een laattijdige erkenning zal de rechter oordelen in functie

référence, alors que le juge se positionne dans l'intérêt de l'enfant, ne semblait donc pas complètement déraisonnable.

Plus fondamentalement, la proposition s'inscrit pleinement dans l'évolution sociétale à laquelle j'ai déjà fait référence au début de mon intervention. Dès lors, il nous est apparu nécessaire de limiter le champ d'application de la fameuse présomption de paternité qui est, rappelons-le, une pure fiction juridique. Je ne peux résister au plaisir de vous lire l'article qui établit cette présomption de paternité. Je cite: "L'enfant né pendant le mariage ou dans les 300 jours qui suivent la dissolution ou l'annulation du mariage a pour père le mari".

Chers époux, chères épouses, vous qui avez coulé des jours heureux durant votre mariage mais que, pour des raisons x ou y, la vie sépare, à vos calculettes. Si vous avez le bonheur de refaire votre vie et de pouvoir à nouveau concevoir ce projet magnifique d'un enfant, calculez bien que celui-ci ne naisse pas dans les 300 jours qui suivent votre divorce sinon vous serez confrontés à des démarches judiciaires coûteuses et parfois douloureuses pour faire reconnaître, par la loi, la véritable paternité de votre enfant. Nous sommes bien loin de ce fabuleux mystère de la conception. Situations choquantes et mini-drames de l'arithmétique dont les officiers de l'état civil peuvent témoigner, eux qui sont en première ligne des déclarations de naissance.

On le constate, cette disposition n'était plus en adéquation avec la réalité sociale d'aujourd'hui. C'est la raison pour laquelle la proposition de texte précise que la présomption de paternité ne s'appliquera plus si les époux, dans le cadre d'une procédure en divorce par exemple, ont des résidences séparées. On atténue ainsi les effets d'une disposition qui apparaît de plus en plus surannée même s'il est exact que nous souhaitions aller plus loin et avoir une disposition claire.

La proposition tend à maintenir cet équilibre précaire entre la vérité biologique et la paix des familles, sans tomber dans l'hypocrisie ni dans un excès légistique. Il s'agira d'un équilibre à retrouver également dans la pratique. C'est ce même équilibre et cette même optique qui nous ont poussés à proposer la possibilité pour le père biologique de contester la paternité d'un autre père. Je ne reviendrai pas sur cet élément fondamental à nos yeux.

En conclusion, monsieur le président, je souhaiterais formuler deux remarques.

L'avenir nous dira si la loi que nous votons subira les foudres de la Cour d'arbitrage à l'instar de la législation que nous modifions. Honnêtement, je ne le pense pas. J'estime que la législation proposée garantit à suffisance le respect du principe d'égalité et permettra, nous en sommes convaincus, d'apporter dans la majorité des cas, une réponse humainement acceptable.

Enfin, je terminerai en souhaitant que cette réforme, attendue depuis de nombreuses années, soit une réalité concrète le plus rapidement possible. Nombre de familles, dont j'ai reçu le témoignage poignant d'une vie rendue plus difficile par l'application de la législation actuelle, attendent pour eux-mêmes ou pour les autres ce nouveau texte.

C'est donc avec conviction que mon groupe votera en faveur de ce

van het belang van het kind en die termijn van een jaar is niet onredelijk.

De maatschappelijke evolutie waar ik het over heb gehad, dwingt ons ertoe de notie van vermoeden van vaderschap die een louter juridische fictie is, limitatief toe te passen. Mensen die na een eerste huwelijk een nieuw leven willen beginnen en opnieuw aan kinderen denken, moeten er goed op toezien dat hun kind niet geboren wordt tijdens de 300 dagen volgend op de ontbinding van hun huwelijk. Zoniet moeten ze een dure gerechtelijke procedure volgen om het echte vaderschap te laten erkennen. In ons voorstel zal het vermoeden van vaderschap niet langer gelden indien de echtelieden gescheiden wonen.

Ons voorstel streeft naar een evenwicht tussen de biologische realiteit en de gezinsvrede.

Ik denk niet dat het Arbitragehof deze wet met zijn banbliksem zal treffen. Ze waarborgt de naleving van het gelijkheidsbeginsel en biedt in de meeste gevallen een vanuit menselijk standpunt aanvaardbaar antwoord.

Ik wens dat deze lang verwachte hervorming snel in de praktijk zal worden gebracht.

Mijn fractie zal deze tekst uit volle overtuiging goedkeuren.

texte.

18.08 Bert Schoofs (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de bespreking van deze teksten was reeds ver gevorderd op het ogenblik dat ik deel mocht uitmaken van de subcommissie Familierecht. De behandeling was reeds geruime tijd aan de gang. Ik heb mijn weg moeten zoeken in die ingewikkelde en complexe materie die het Familierecht is en ook na vandaag zal blijven. Bovendien moet worden gezegd dat de wetsvoorstellen, de behandeling en de amendementen niet altijd even logisch en duidelijk op elkaar afgestemd waren. Dat zal wellicht te maken hebben met de vele initiatieven die terzake werden genomen.

Hoe dan ook, ik had onmiddellijk gemengde gevoelens bij de eerste kennismaking met de voorstellen en de talloze amendementen die op dat ogenblik reeds ingediend waren. En wel om twee redenen. Ten eerste, de zoveelste vaststelling - dat gebeurt tegenwoordig elke keer wanneer op familierechtelijk vlak een wettekst wordt besproken - dat het traditionele gezin blijkbaar zijn beste tijd heeft gehad. Dat is een feitelijke vaststelling. Niemand en iedereen is daar schuldig aan want het is een maatschappelijk fenomeen. Nochtans blijft het traditioneel gezin – ik benadruk dit en blijf dit doen – voor het Vlaams Belang de hoeksteen van de samenleving. Daarom vinden we het een zorgwekkende evolutie dat dergelijke wetgeving steeds meer wordt aangepast aan de situatie van zoveel gebroken gezinnen, in het beste geval wedersamengestelde gezinnen. Dat is de maatschappelijke evolutie zegt men. De benadering van de wetsvoorstellen door de diverse collega's beantwoordt telkens en gaat steeds mee in de logica van die maatschappelijke evolutie. Het Vlaams Belang legt zich daar niet zo maar bij neer. Het Parlement is niet zo maar een machine die wetten moet maken die alleen toegespitst zijn op het volgen van maatschappelijke evoluties. Daar hebben wij het meest moeite mee, zeker in deze materies.

Met aanpassingen aan de noden van de tijd gaan wij akkoord. Er moet bij iedereen voldoende realiteitszin aanwezig zijn om zaken aan te passen aan de noden van de tijd. Met verbeteringen die aangebracht worden in de wetgeving gaan wij eveneens akkoord. Die zitten zeker in het voorstel dat uiteindelijk zijn weg gevonden heeft tot op deze banken, onder meer het recht op erkenning door de biologische vader, dat uitgebreid wordt en waarbij het arbitraire recht van de moeder om een erkenning te blokkeren in de toekomst veel minder doorgang kan vinden. Dat is een positieve evolutie. Dat beaamt het Vlaams Belang volmondig.

Met aanpassingen in het licht van uitspraken van het Arbitragehof kunnen wij ook akkoord gaan. Het is de taak en de plicht van de wetgever om zich af te stemmen op die rechtspraak. Geen probleem daarmee.

Voorzitter, collega's, daarmee is de kous echter niet af en blijven we fundamentele en ideologische bezwaren koesteren tegenover bepaalde regelingen en maatregelen die in deze teksten ingeschreven staan.

Ik kom daarmee tot het meest symptomatische, onze grootste kritiek met betrekking tot het document dat thans voorligt.

18.08 Bert Schoofs (Vlaams Belang): Lorsque je suis devenu membre de la sous-commission Droit familial, le débat sur cette proposition de loi était déjà en cours depuis un bon moment, si bien que j'ai dû m'employer à assimiler cette matière complexe. J'ai compris assez vite que le rapport entre les divers textes n'était pas toujours des plus logiques et j'ai tout de suite été partagé sur la présente proposition.

Pour la énième fois, nous devons constater que la famille traditionnelle n'est plus respectée comme elle l'était jadis. Aux yeux du législateur, la famille décomposée semble bien être aujourd'hui au centre des préoccupations. Cependant, notre parti veut absolument maintenir vivace l'idée que la famille traditionnelle est la clef de voûte de la société. Un parlement ne doit pas se contenter de suivre les évolutions sociales, il doit oser faire des choix idéologiques avec, naturellement, l'indispensable sens des réalités.

La présente proposition de loi comporte quelques points positifs. Il faut évidemment corriger et adapter les lois aux nécessités du temps. Aussi faut-il applaudir à cette extension du droit du père biologique à la reconnaissance de l'enfant, de même qu'à l'adaptation nécessaire de la loi en vigueur à l'arrêt de la Cour d'arbitrage. Mais nous avons des objections fondamentales et idéologiques à l'encontre de l'adaptation, sans autre formalité, de la loi à la tendance actuelle des familles décomposées et recomposées.

En ce qui concerne la filiation, la situation d'une séparation de fait primera dorénavant celle des liens du mariage. Nous ne pouvons notamment admettre qu'un enfant

Ik weet niet of iemand het zich al gerealiseerd heeft – ik heb nog niet echt de gelegenheid gehad om het mee te delen aan deze Vergadering omdat de besprekingen in de subcommissie Familierecht eerder technisch waren en in de commissie voor de Justitie de zaak gewoon werd voortgezet als gevolg van die besprekingen in de subcommissie Familierecht – maar wanneer men de teksten in globo op de bank krijgt en ze helemaal van nabij kan bekijken, ziet men toch bepaalde zaken, bepaalde beslissingen die genomen zijn, bepaalde zaken ook waarvoor ik in de commissie reeds tegengestemd heb. Men kan er een diepere grond in vinden. Men kan er een diepere maatschappelijke evolutie in vinden die de wetgever wil volgen, maar die wij, als Vlaams Belang-fractie, daarom nog niet kunnen volgen, te weten dat de toestand van de feitelijke scheiding begint te primeren op de huwelijksband in geval van afstamming.

In concreto verwijs ik naar artikel 5. In het eerste lid is er in feite geen probleem. Wanneer een rechter beslist, of wanneer een rechter toestaat – want dat is meestal het geval – aan de partijen een gescheiden verblijf te kiezen, en daarna wordt een baby geboren, dus niet meer binnen het gezin inderdaad maar buiten het gezin, en als gevolg van de feitelijke scheiding wordt gezegd: de echtgenoot van de moeder kan niet meer vermoed worden de vader te zijn; tot daar aan toe. Want dan is er een rechter die gezegd heeft: u zult niet meer samenwonen; u mag beslissen apart te gaan wonen, of: u moet apart gaan wonen.

Maar dan gaan wij naar het tweede lid. Daar staat in dat wanneer het kind geboren wordt meer dan 300 dagen na de datum waarop de echtgenoten ingeschreven zijn op verschillende adressen – met een aantal andere bepalingen –, dan wordt de echtgenoot van de moeder niet meer geacht de vader te zijn van het kind. Wel, in feite is het daar gewoon de ambtenaar die met één pennentrek kan zeggen dat het kind niet meer vermoed wordt af te stammen van de echtgenoot van de moeder. Ook tot daaraan toe, zou ik zeggen.

Maar ten slotte, is er het derde lid. Dat vat heel de filosofie samen van wat de traditionele partijen tegenwoordig nog vinden van het huwelijk. En dat is niet bijster veel. Het huwelijk wordt weer eens in het hoekje gedrukt. Want, wanneer het kind geboren wordt meer dan 300 dagen na de beschikking van de vrederechter en minder dan 180 dagen na de datum waarop aan die maatregel een einde is gekomen, of wanneer de echtgenoten feitelijk herenigd zijn – zelfs in die gevallen – zegt de wetgever: de echtgenoot van de moeder wordt niet meer geacht de vader van het kind te zijn. In feite primeert daar dus de feitelijke scheiding, die intervenueerde in de huwelijksband, op de huwelijksband. In feite is dat een miskennis en een devaluatie van de huwelijksverplichtingen. Daar komt het op neer.

Wie het huwelijk als hoeksteen van de samenleving ziet – het traditionele gezin – kan daar niets anders in vinden dan een miskennis van dat oeroude instituut dat onze samenleving eeuwenlang, millennialang, heeft geschraagd.

Hoe dan ook, wat zal het gevolg zijn van die wetgeving? Meer kinderen zullen vaderloos op de wereld komen en op de wereld blijven. Dat is in elk geval de consequentie. Ondanks het bestaan, soms, van een huwelijksband!

né plus de trois cents jours après une ordonnance du juge de paix et moins de cent quatre-vingt jours après que cette mesure a pris fin, ou après la réunion de fait des conjoints, ne soit pas considéré comme l'enfant du conjoint.

Les adaptations de ce type témoignent d'une méconnaissance absolue des obligations du mariage et du sens des responsabilités des conjoints. Nous ne pouvons adhérer à cette évolution, d'autant plus que cette proposition de loi contribuera à augmenter le nombre d'enfants qui n'ont pas et n'auront jamais de père. Nous ne l'approuverons donc pas.

Er wordt dus minder verantwoordelijkheidszin geëist, hoe men het ook draait of keert, van de echtgenoten, van man en vrouw.

Men mag gerust weten dat ik niet degene ben die storm loopt tegen losbandigheid, promiscuïteit. Dat zijn termen die niet aan mij zijn besteed wanneer het over fundamentele maatschappelijke problemen gaat. Ik wil hier wel een ding zeggen: de huwelijksband, collega's, wordt in de nieuwe regeling gedeeltelijk te kijk gezet. Ik zeg het nogmaals: hoewel er tal van positieve ontwikkelingen in dit dossier zijn, past het ook dat men zich consequent positioneert. Wij hebben – dit is de samenvatting van het geheel – onze bedenkingen bij deze evolutie. Wij kunnen daar niet achterstaan. Wij zullen de tekst niet goedkeuren.

18.09 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, chers collègues, je commencerai par quelques considérations générales dans lesquelles j'insisterai sur le fait que tous les êtres humains ont un père et une mère qui leur ont donné la vie. Il est parfois utile de rappeler des choses aussi basiques. On sait bien pourtant que la réalité juridique n'est pas si simple et qu'elle donne lieu à pas mal de complexités et de complications dans la vie de famille.

La filiation est donc le lien qui unit un enfant à son père et à sa mère. Ce lien est établi par le sang ou, dans certains cas, par la loi ou par un jugement. Il confère alors des droits et des obligations à l'enfant et aux parents, quelles que soient les circonstances de la naissance de l'enfant. Les conséquences ne sont pas minces puisqu'elles concernent l'autorité parentale, l'entretien, l'éducation, les droits de succession et j'en passe.

Il y a aussi – et ce n'est pas la chose la moins importante, que du contraire – la relation affective qui se tissera entre le petit et ses auteurs. Et surtout la stabilité dont l'enfant a besoin face aux difficultés croissantes des couples dans leurs liens affectifs et dans leurs liens "affectifs" vis-à-vis de la société.

Les principes traditionnels de la filiation sont, à l'évidence, remis en cause à la suite de l'apparition de nouvelles structures familiales. Nous pouvons citer la multiplication des naissances hors mariage, les enfants de pères ou de mères différents vivant dans la même famille, les familles recomposées à la suite de divorce ou de séparation, la nouvelle maîtrise de la fécondité, la procréation médicalement assistée, les tests ADN permettant d'identifier plus sûrement la filiation biologique qu'auparavant.

Dès lors, dans notre réflexion, fallait-il privilégier le lien du sang ou le lien du cœur? Ou trouver, dans certains cas, un équilibre entre les deux?

Cette question, monsieur le président, chers collègues, madame la ministre, a été au cœur du débat parlementaire mené tout d'abord au sein de la sous-commission "Droit de la famille", dès le début de l'année 2004, puis au sein de la commission de la Justice jusqu'à ce jour, c'est-à-dire pendant près d'un an et demi.

Je tiens à souligner que la réforme est issue d'initiatives exclusivement parlementaires et que nous avons voulu ne pas nous limiter uniquement aux discriminations relevées par la Cour

18.09 Marie-Christine Marghem (MR): Ieder mens heeft een moeder en een vader die hem het leven hebben geschonken. De afstamming bindt het kind aan zijn ouders. Die band wordt gevestigd via het bloed of, in bepaalde gevallen, via de wet of een vonnis. Voor het kind zowel als de ouders brengt hij rechten en plichten mee. De gevolgen daarvan hebben betrekking op het ouderlijk gezag, het onderhoud, de opvoeding, het successierecht, enz.

Daarnaast is er de affectieve relatie tussen het kind en zijn ouders, en de stabiliteit die het kind nodig heeft om te kunnen omgaan met de toenemende moeilijkheden van koppels in hun relaties met elkaar en met anderen in de samenleving.

De traditionele principes inzake de afstamming worden ter discussie gesteld nu zich nieuwe gezinsstructuren ontwikkelen: buitenechtelijke kinderen, nieuw samengestelde gezinnen, de beheersing van de vruchtbaarheid, medisch begeleide voortplanting, DNA-onderzoek om de biologische afstamming te achterhalen...

De vraag rees dan ook of men de band van het bloed dan wel die van het hart moest bevoordelen, of een evenwicht tussen beide moest zoeken. Sinds 2004 stond die vraag centraal in het parlementair debat in de subcommissie Familierecht en nadien boog de commissie voor de Justitie zich

d'arbitrage quand elle en a été saisie, mais instituer une réforme globale du droit de la filiation.

Bien entendu, la sous-commission Famille s'est documentée auprès de nombreux experts – professeurs d'université, avocats, magistrats, officiers de l'état civil – que je remercie ici pour leur précieux concours. En outre, je m'en voudrais de ne pas remercier les collègues qui ont participé à ce travail méthodique et de longue haleine, d'une extrême complexité, avec leur sensibilité et leurs compétences, afin de nous donner aujourd'hui le texte qui est soumis en cette séance plénière à votre approbation.

Il me semble important de resituer la réforme actuelle dans son contexte historique. Le législateur de 1987 a souhaité, à cette époque, supprimer les discriminations existant entre enfant légitime et enfant naturel ou adultérin. Il a principalement voulu se conformer à l'arrêt Marx rendu par la Cour européenne des droits de l'homme. La volonté était louable, mais, malheureusement, cela n'a pas permis de lever complètement les discriminations contenues dans le droit de la filiation, qui avaient été relevées de manière constante par la Cour d'arbitrage depuis 1992.

En effet, le souci du législateur de l'époque était de ne pas porter atteinte à la paix des familles et, dans cette optique, il a parfois choisi de faire primer le lien de fait sur le lien biologique, notamment en imposant des délais stricts pour la contestation de paternité. Comme je l'ai mentionné dans mon introduction, depuis vingt ans, la société a évolué et le droit de la filiation n'est plus adapté à la réalité actuelle en telle manière que nous avons ressenti le besoin de le réformer.

Le texte que nous proposons à votre approbation est le résultat d'un équilibre recherché autour de trois impératifs. Premièrement, tenir compte de l'évolution de la société tout en préservant la stabilité des familles, éléments fondateurs de la société, à notre sens; deuxièmement, simplifier les procédures et, troisièmement, assurer, dans ces procédures, l'égalité de tous les enfants mais aussi du père et de la mère, concurrents dans les procédures liées à la filiation.

Les avancées les plus remarquables sur lesquelles je voudrais mettre l'accent sont les suivantes.

Tout d'abord, il y a un assouplissement de la présomption de paternité dans les articles 315 et 316bis du Code civil nouveau. Au moment du mariage, les parents s'engagent à considérer que les enfants qui vont naître pendant le mariage seront leurs enfants. Il est important de le rappeler. Nous ne voulons rien changer à cette règle lorsque les parents s'entendent bien. Toutefois, nous constatons que trois divorces sont prononcés sur quatre mariages et ce, chaque année. Nous estimons donc, qu'après une séparation ou après une demande de divorce, dûment prouvées par les documents tels que nous l'avons prévu aux articles 316bis et suivants, la présomption de paternité ne doit plus jouer, comme par le passé. Il est en effet logique de considérer qu'en cas de séparation, l'enfant a probablement un autre père que le mari ou que l'ex-mari de sa mère. C'est pourquoi nous proposons de reconnaître qu'une autre filiation que celle du mari ou de l'ex-mari puisse exister à dater même de la séparation avec la mère de l'enfant. Pour ce faire, le régime de preuve et d'introduction de procédure est assoupli. Il suffira de prouver l'existence de la

erover.

De hervorming is het resultaat van parlementaire initiatieven; wij hebben ons niet louter beperkt tot de discriminaties waarop het Arbitragehof heeft gewezen, maar hebben getracht een algemene hervorming van het afstammingsrecht door te voeren.

De subcommissie Familierecht heeft bij talrijke deskundigen inlichtingen ingewonnen. Ik wil ook de collega's bedanken die aan de werkzaamheden hebben deelgenomen en die tot de tekst van vandaag hebben bijgedragen.

De hervorming moet opnieuw in de juiste context worden geplaatst. De wetgever van 1987 wou de discriminatie tussen wettige en natuurlijke kinderen wegwerken, en zich naar het arrest Marckx van het Europees Hof voor de rechten van de mens schikken. Al was dat een lovenswaardig streven, toch heeft het de discriminaties op het stuk van het afstammingsrecht, waarop het Arbitragehof sinds 1992 heeft gewezen, niet volledig kunnen wegwerken.

De wetgever wilde destijds vooral de rust in de gezinnen bewaren en koos er daarom soms voor de feitelijke band voorrang te geven op de biologische band, door bepaalde termijnen op te leggen voor de betwisting van het vaderschap. De maatschappij is de voorbije twintig jaar echter veranderd en het afstammingsrecht is niet langer aangepast aan de realiteit van vandaag.

Deze tekst is het resultaat van een evenwichtsoefening tussen drie essentiële doelstellingen: rekening houden met de evolutie van de maatschappij zonder de stabiliteit van de gezinnen in het gedrang te brengen, de procedures vereenvoudigen en zorgen voor een gelijke behandeling van de kinderen en van vader en moeder,

séparation au moment du délai légal de la conception afin d'écarter la présomption de paternité visée à l'article 315 du Code civil. Les époux restent néanmoins maîtres de leur destinée, c'est important de le souligner. Ils peuvent dès lors toujours, de commun accord, demander que la présomption de paternité joue, nonobstant leur séparation.

Nous avons donc privilégié l'avis des nouveaux couples qui se sont formés en pensant qu'il y avait de fortes chances pour que les enfants issus de ces nouveaux couples soient les enfants biologiques de ces nouveaux couples. Néanmoins, si des époux se sont séparés et qu'un enfant est issu de leur union malgré la séparation, ils pourront, et c'est bien normal, faire en sorte que cet enfant puisse être reconnu comme le leur mais ils devront, à ce moment-là, faire une déclaration auprès de l'officier de l'état civil. Ce choix permet de tenir compte de l'évolution de la société en favorisant, au moment de la naissance, le lien du sang, à savoir l'établissement de la filiation biologique. Cela permettra, d'une part, d'éviter des procédures de contestation et les coûts importants qu'elles entraînent encore actuellement car la plupart du temps l'ex-mari ne sera pas le père et ne se privera pas de contester sa paternité et, d'autre part, de tenir compte de l'intérêt de l'enfant en évitant qu'il naisse dans une ambiance conflictuelle où sa filiation n'est pas certaine.

J'en arrive à la reconnaissance et la recherche de paternité ou de maternité. A l'heure actuelle, alors que la loi n'est pas encore changée, lorsque les parents de l'enfant ne sont pas mariés, le père peut faire la démarche de reconnaître l'enfant devant l'officier de l'état civil. La mère et l'enfant, si ce dernier est majeur, doivent donc donner leur consentement à cette reconnaissance.

Par contre, dans le projet qui vous est soumis, on considère que demander à des personnes leur consentement pour une telle reconnaissance ne peut plus être permis et relève de la simple procédure formaliste.

Le juge peut, dès lors, lorsque l'enfant est âgé de plus d'un an au moment de l'introduction de la demande, refuser la reconnaissance si elle est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant. Notons que cette reconnaissance paternelle ne peut avoir lieu en cas de viol de la mère jusqu'à ce que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée.

Je voudrais, pendant un instant, expliquer dans quelle situation nous avons discuté et négocié cette avancée. Pour certains, l'obligation de requérir le consentement de la mère était une discrimination à l'égard du père. Pourtant, il nous a semblé qu'il était dans l'intérêt de l'enfant que la mère soit associée à ce processus et qu'il soit impossible qu'une reconnaissance puisse avoir lieu alors que la mère n'est pas d'accord. Dès lors, la mère est associée à ce processus de façon indissociable. Bien mieux, l'intérêt de l'enfant est pris en considération plus largement lorsque ce dernier est issu de la commission d'une infraction appelée "viol". Ici je rejoins mon collègue et confrère Melchior Wathelet. En effet, il est évident que, prendre en considération l'intérêt de l'enfant uniquement après le délai d'un an à dater de sa naissance, est un procédé automatique qui ne correspondra pas, dans certains cas, à la réalité. Nous avons eu beaucoup de discussions en la matière. Certains d'entre nous

wanneer die strijdige belangen hebben.

De belangrijkste vooruitgang werd op volgende vlakken geboekt.

Er komt een versoepeling van het vermoeden van vaderschap in de artikelen 315 en 316*bis* van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Bij het afsluiten van het huwelijk verbinden de ouders zich ertoe de kinderen die tijdens het huwelijk worden geboren als hun kinderen te beschouwen. We veranderen dus niets zolang de verstandhouding tussen de ouders goed is. Na een scheiding of een aanvraag tot echtscheiding echter geldt het vermoeden van vaderschap niet meer. Het is logisch ervan uit te gaan dat het kind in dat geval een andere vader heeft dan de echtgenoot of de ex-echtgenoot. Daarom stellen we voor te erkennen dat een andere afstamming mogelijk is vanaf het ogenblik van de scheiding. De bewijsregeling en de inleiding van de procedure worden in dat verband versoepeld. De ouders hebben echter het laatste woord: ze kunnen steeds vragen dat het vermoeden van vaderschap, ondanks de scheiding, blijft gelden.

Die keuze biedt de mogelijkheid rekening te houden met de evolutie van de maatschappij door voorrang te geven aan de bloedband. Op die manier kunnen betwistingen worden vermeden; in de meeste gevallen is de ex-echtgenoot immers niet de vader en zal hij het vaderschap betwisten; anderzijds wordt rekening gehouden met het belang van het kind, door te vermijden dat het in een conflictueuze omgeving wordt geboren waarin onduidelijkheid bestaat over zijn afstamming.

Ik kom tot de erkenning van en het onderzoek naar het vaderschap of het moederschap. Vandaag is het zo dat, als de ouders van het kind

considéraient qu'il est évident qu'un enfant d'un an vit dans la proximité de ses parents biologiques et qu'il y a de fortes chances pour que les reconnaissances et les recherches de paternité ou de maternité correspondent à des vérités biologiques si l'enfant est âgé de moins d'un an. Le but était de simplifier, d'éviter les mystifications et les mensonges et de faire en sorte que la reconnaissance ou la recherche se fasse le plus rapidement possible. Mais il me semble dangereux d'admettre que, parce que l'enfant est âgé de moins d'un an, il est automatiquement proche de ses parents biologiques. Tout est possible en matière de filiation. Toutes les mystifications sont envisageables. Il nous semblait donc délicat d'accorder – et je reste sur ma faim en la matière – cette automaticité alors que l'enfant est âgé de moins d'un an, qu'il est très jeune et que l'Etat doit en assurer la protection.

En ce qui concerne les recherches de paternité et de maternité, il faut s'avoir qu'à l'égal de la reconnaissance, elles sont fondées sur les mêmes procédures et mettent ou tentent de mettre à égalité le père et la mère.

J'en terminerai avec les contestations des présomptions et des reconnaissances. En ce qui concerne la présomption du mari, la loi dit actuellement que "le père est celui que les noces démontrent". Donc, il y a une présomption qui existe en faveur du mari de la mère. Nous savons que, sociologiquement, cette vérité est de moins en moins affirmée, puisque les couples se séparent, souvent reconvolent en juste compagnonnage et ont des enfants qu'il faut bien reconnaître.

La contestation dès lors de la reconnaissance devait pouvoir être permise. A cet égard, nous avons également amplement discuté sur la question de savoir s'il fallait ou non perturber ou laisser perturber la paix des familles par des contestations intempestives. La contestation de la reconnaissance établissant la filiation paternelle et celle de la présomption de paternité se feront donc de la même façon. Et la contestation de la présomption de paternité est ouverte dans la présente proposition à celui qui se prétend le père biologique et uniquement à celui-là, levant ainsi la discrimination existant entre la contestation de la reconnaissance et celle de la présomption de paternité, discrimination dénoncée par la Cour d'arbitrage.

Contester une présomption de paternité doit rester un acte responsable, où la question centrale doit rester l'intérêt de l'enfant et où il faut évaluer s'il y a ou non établissement d'une vie commune entre l'enfant et le parent dont on conteste la filiation. Nous souhaitons en effet – cela a été le point de mire du MR durant toutes les discussions – assurer et préserver l'équilibre de l'enfant élevé par un couple qui le considère comme le sien. Nous ne pouvons accepter qu'un prétendu père biologique, qui prend connaissance de la naissance, puisse venir à n'importe quel moment et dans n'importe quelle condition rompre cette stabilité en contestant la paternité du mari et le lien de père qui s'est établi entre l'enfant et celui qui l'a, depuis le début, considéré comme le sien.

Une fois le lien de parenté établi, il importe de préserver le cadre familial de l'enfant, assurer une stabilité dans son intérêt. Priorité est donc donnée à la possession d'état de l'enfant qui reste un obstacle à la reconnaissance par un autre homme que le mari. Cependant, je rassure ceux qui éprouveraient des craintes. Dans toute une série de

niet gehuwd zijn, de vader het kind kan erkennen voor de ambtenaar van de burgerlijke stand. De moeder en het meerderjarige kind moeten hun toestemming geven.

Deze tekst gaat ervan uit dat het vragen van de toestemming voor zo een erkenning kadert in een louter formalistische procedure.

Daarom kan de rechter, wanneer het kind ouder is dan een jaar, de erkenning weigeren als ze in tegenspraak is met het belang van het kind. De erkenning van het vaderschap is niet mogelijk wanneer de moeder werd verkracht tot er een definitieve rechterlijke uitspraak is.

In welke omstandigheden verliepen de bespreking en de onderhandelingen? Sommigen meenden dat de verplichte toestemming van de moeder een discriminatie inhield ten aanzien van de vader. Het was nochtans in het belang van het kind dat de moeder bij dit proces betrokken werd. Er wordt meer rekening gehouden met het belang van het kind wanneer het tijdens een verkrachting werd verwekt. Pas na een termijn van een jaar na de geboorte rekening houden met het belang van het kind stemt niet altijd met de werkelijkheid overeen. Sommigen beschouwden het als vanzelfsprekend dat zo een kind in de nabijheid van zijn biologische ouders leeft en dat de kans groot is dat, in dat geval, de erkenning van en het onderzoek naar het vaderschap of het moederschap met de biologische realiteit overeenstemt. Het lijkt me echter gevaarlijk dit als een automatisme te beschouwen. Op het vlak van de afstamming is alles mogelijk.

Het onderzoek naar het vaderschap en het moederschap is op dezelfde procedures gebaseerd. Daarbij worden vader en moeder op gelijke voet gesteld of wordt daar naar gestreefd.

cas - je l'ai dit d'emblée dans mon exposé – il est apparu opportun de simplifier la contestation de paternité en la déclarant fondée dans les cas de séparation d'époux, tels qu'énumérés à l'article 316bis nouveau, qui établit les hypothèses où la présomption de paternité peut être écartée, c'est-à-dire lorsqu'il est prouvé, de façon irréfutable, que ce soit devant le juge, l'officier de l'état civil ou le notaire, que la séparation des époux est avérée.

Lorsque l'enfant doit donner son consentement à la reconnaissance - à cet égard, je suis sur la même longueur d'ondes que M. Wathelet - pour des raisons de mode et soi-disant de simplification relative à toutes les procédures, certains estiment que l'enfant de 12 ans est déjà à même, comme en matière d'adoption, de donner son consentement à la reconnaissance paternelle, par hypothèse, la reconnaissance demandée par un homme autre que le mari de sa mère. Il est bien évident que, pour moi encore, cet âge couperet de 12 ans est tout à fait artificiel.

J'aurais de loin préféré, s'agissant d'une question d'état des personnes et d'un lien plus fort encore que celui de l'adoption, que l'on n'aligne pas l'âge auquel on demande son avis à l'enfant sur la loi relative à l'adoption et que l'on maintienne dans le cadre de la filiation l'âge de 15 ans vis-à-vis de l'enfant qui doit donner son consentement à la reconnaissance.

En conclusion, monsieur le président, chers collègues, madame la ministre, nous pensons avoir établi un texte équilibré qui tient compte des changements de la vie familiale et de l'évolution de la notion de mariage que connaît notre société – nous voterons sur ce texte en ce sens. Si les contours du droit à la filiation doivent rester rigoureux vu l'importance des enjeux – les enfants et leur droit à être éduqué et aimé, les parents et leur droit de créer une famille en pleine volonté et leur devoir envers les enfants qui sont légalement leurs descendants - , ces règles ne doivent pourtant pas être rigides. Elles doivent s'adapter aux nouvelles cellules familiales, le mariage ne représentant plus le seul modèle de la famille.

Le texte qui vous est proposé me paraît accomplir une synthèse équilibrée entre ces deux préoccupations. Ses lignes directrices sont l'intérêt de l'enfant ainsi que la souplesse et le réalisme des procédures. En ce qui concerne l'intérêt de l'enfant, nous avons choisi de faire primer cet intérêt au moment de la naissance en reconnaissant l'existence et l'importance de la filiation biologique. En effet, la réalité de familles diverses que nous connaissons de nos jours impose qu'on aille dans ce sens. Il ne faut plus imposer de manière rigide un modèle qui ne correspond plus à la vie des gens. De plus en plus d'enfants ont un père biologique qui n'est pas le mari de leur mère.

La réalité du cœur est également à prendre en compte. Il n'y aura donc pas que le lien du sang qui fondera la filiation. Le lien du cœur et le respect de celui-ci doivent conduire après la naissance à sécuriser le lien de filiation établi. En effet, il est dans l'intérêt premier de l'enfant – et je dirai même plus: de son droit de naître dans le contexte le plus favorable et en tout cas exempt autant que possible de conflits autour de sa personne – que le lien du cœur soit également reconnu. Il est également de son droit de disposer d'une famille et de ne pas voir celle-ci remise en cause de façon intempestive. C'est dans cette

Wat het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot betreft, gaat de wet momenteel uit van het principe "pater est quem nuptiae demonstrant". Sociologisch gezien is dat echter steeds minder vaak het geval: mensen gaan uit elkaar, hertrouwen en hebben opnieuw kinderen.

Het moest dus mogelijk zijn de erkenning te betwisten. De erkenning van de vaststelling van de vaderlijke afstamming zal dus op dezelfde manier betwist kunnen worden als het vermoeden van vaderschap. Enkel wie zich opwerpt als de biologische vader, zal het vermoeden van vaderschap kunnen aanvechten.

De betwisting van een vermoeden van vaderschap moet een verantwoorde handeling blijven. Centraal staat het belang van het kind. Wij willen het evenwicht van een kind dat opgevoed wordt door een paar dat zich als de ouders van het kind beschouwd, niet in het gedrang brengen. Het kan voor ons niet dat de biologische vader die stabiliteit te allen tijde en onder gelijk welke voorwaarden in het gedrang kan brengen.

Prioritair is dus het feit dat het kind bezit van staat heeft, wat een beletsel vormt voor de erkenning door een andere man dan de echtgenoot. In een hele reeks gevallen werd de betwisting van het vaderschap evenwel vereenvoudigd en wordt deze gegrond verklaard als de scheiding is aangetoond.

Volgens sommigen is een kind dat de volle leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, net als bij adoptie al in staat toe te stemmen in de erkenning door de vader. Die leeftijdsgrens van 12 jaar is in mijn ogen een kunstmatige limiet. Men had er beter aan gedaan de leeftijdsgrens op 15 jaar te houden.

optique que la relation établie par l'enfant est restée au centre des réflexions et a constitué pour nous une priorité absolue, justifiant le refus de remettre en cause ces situations par des reconnaissances ou des contestations intempestives.

Le même réalisme a présidé à la souplesse des procédures et à leur simplification. Nous avons adapté la législation existante sur le fond en vertu des réalités vécues par les enfants et de la protection de leurs intérêts. Ceci nous a conduit à la simplification et à l'assouplissement des procédures relatives aux actions en filiation. C'est pour toutes ces raisons, mes chers collègues, que le MR votera les propositions soumises à l'approbation de notre séance plénière. J'ai dit et je vous remercie.

Tenslotte keurt de MR-fractie deze evenwichtige tekst die is aangepast aan de nieuwe gezinsvormen goed. Het afstammingsrecht moet streng maar niet strak worden omlijnd.

De huidige tekst is een synthese van die twee bekommernissen. Enerzijds heeft het belang van het kind ons ertoe gebracht absolute voorrang te verlenen aan de banden die het kind heeft ontwikkeld, en dus zijn werkelijke toestand en zijn genegenheid niet ter discussie te stellen; de biologische afstamming heeft voorrang bij de geboorte, maar ook het belang van de affectieve band moet worden erkend. Anderzijds heeft datzelfde realisme ons ertoe geleid de procedures met betrekking tot de afstammingsvorderingen te vereenvoudigen en te versoepelen. Om al die redenen zal de MR-fractie het voorliggende ontwerp goedkeuren.

18.10 **Guy Swennen** (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zal als laatste spreker een bijzonder korte uiteenzetting houden. Er heeft immers over deze hervorming van het afstammingsrecht reeds bijzonder veel inkt gevloeid en er werden nog veel meer woorden aan besteed in de lange aanloop naar de behandeling in plenaire vergadering.

Zoals Martine Taelman al heeft gezegd, was het in de subcommissie Familierecht aanvankelijk onze bedoeling tot enkele beperkte, zeg maar punctuele, aanpassingen te komen aan de hand van detailwetsvoorstellen op basis van een aantal arresten van het Arbitragehof.

Toen de werkzaamheden in de subcommissie al wat waren gevorderd, werd een omvattend wetsvoorstel ter tafel gelegd, waardoor we beslisten een globale hervorming aan te vatten. Dat was het begin van een aantal maanden durend werk. We zijn er inderdaad een heel lange tijd zoet mee geweest.

We hebben in de subcommissie diverse hoorzittingen gehouden. Daarbij werden onder andere alle academische specialisten - professoren van onze Belgische universiteiten - gehoord. Nadat wij al voor de eerste keer een stemming hadden gehouden in de commissie voor de Justitie, kregen zij trouwens de kans een juridisch-technisch nazicht te doen. Nadien werd rekening gehouden met de bemerkingen.

Ik zeg dit om te benadrukken dat we niet over een nacht ijs zijn

18.10 **Guy Swennen** (sp.a-spirit): Notre intention était initialement de donner suite à quelques arrêts de la Cour d'arbitrage en adaptant la législation sur un certain nombre de points. Mais, en cours de discussion, une proposition de loi volumineuse a été présentée, ce qui a donné lieu à un long débat au cours duquel des experts universitaires ont également été entendus. Et même après le vote, ces spécialistes ont encore eu l'occasion de soumettre le texte à un examen juridico-technique et il a été tenu compte de leurs observations. Il serait dès lors faux d'affirmer que nous avons agi précipitamment car notre réforme peut être qualifiée d'aboutie et de sérieuse même s'il est à prévoir, dans la doctrine, la parution prochaine d'un certain nombre d'articles critiques. Les auditions ont fait apparaître qu'il y avait autant d'opinions que de professeurs. Mais il incombe aux responsables politiques que nous sommes, de

gegaan, maar er alles aan hebben gedaan om een grondige en gedegen hervorming af te leveren. Er zullen ongetwijfeld in de rechtsleer spoedig stukken verschijnen van professoren en van andere academici die zullen betogen dat we het zus of zo hadden moeten doen, dat we het anders hadden moeten doen. Het is zonder meer onvermijdelijk dat die stukken zullen verschijnen in de rechtsleer. Dat stond trouwens op voorhand vast.

Zoveel professoren, zoveel verschillende meningen, zo bleek in de hoorzittingen. Soms komt ons werk erop neer dat we gewoon een keuze moeten maken uit de vele meningen. Dat is onze taak als politicus in dit Parlement.

Collega's, dit is een bijzonder belangrijke hervorming van ons afstammingsrecht. Afstammingsrecht is het eigenlijke hart van ons familierecht. Er werd reeds op gewezen dat dat hart net zo technisch als fundamenteel belangrijk is. Ik ben ervan overtuigd dat we met deze hervorming een belangrijke stap vooruit zetten in de aanpassing van onze wetgeving, inzonderheid van ons familierecht, rekening houdend met een nieuwe maatschappelijke werkelijkheid. Het voor een groot deel afbouwen van de juridische fictie van de vaderschapsregel, om meer rekening te houden met de biologische werkelijkheid is daarbij het cruciale aandachtspunt.

Bij alle hervormingen – en ik wens dit te benadrukken – stond en staat het belang van het kind centraal. Ik ga hier de inhoud van de hervorming niet meer toelichten, maar ik ben ervan overtuigd dat het aantal pijnlijke procedures in deze drastisch zal afgeven. Ik ben er ook van overtuigd dat door de afname van die procedures veel menselijk leed zal worden bespaard.

Ik wil afsluiten met erop te wijzen dat de sp.a dit voorstel uiteraard zal goedkeuren.

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraag nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles ***Bespreking van de artikelen***

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(597/33)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(597/33)**

La proposition de loi compte 20 articles.
Het wetsvoorstel telt 20 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 20 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 20 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

trancher.

Nous avons affaire à une réforme du droit de la filiation, qui constitue le noyau du droit de la famille. Il s'agit d'une partie très technique, mais néanmoins importante du droit. Cette réforme, qui est une première étape de l'adaptation du droit aux nouvelles réalités sociales, met fin à la fiction juridique de la règle de la présomption de paternité. Il sera ainsi possible de réduire le nombre de procédures pénibles à supporter, ce qui évitera bien des souffrances humaines.

Le groupe sp.a approuvera dès lors cette proposition.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

19 **Projet de loi complétant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie par des dispositions concernant le rôle du pharmacien et l'utilisation et la disponibilité des substances euthanasiantes (1832/1-2)**

19 **Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie met bepalingen over de rol van de apotheker en het gebruik en de beschikbaarheid van euthanatica (1832/1-2)**

(Transmis par le Sénat / Overgezonden door de Senaat)

Discussion générale
Algemene bespreking

La discussion générale est ouverte.
De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Detiège, rapporteur, verwijst naar haar schriftelijk verslag.

19.01 Benoît Drèze (cdH): Madame la ministre, il est intéressant que je commence car je souhaiterais que vous téléphoniez à M. Demotte pour lui poser une question précise.

Le **président**: M. Demotte s'est fait remplacer tout à l'heure par le ministre de l'Emploi, M. Vanvelthoven.

19.02 Benoît Drèze (cdH): M. Demotte revient-il?

Le **président**: Je ne sais pas où il se trouve pour l'instant. Madame Laruelle, dites-moi, remplacez-vous M. Demotte?

19.03 Sabine Laruelle, ministre: Monsieur le président, je remplace tout le monde.

Le **président**: Mais M. Demotte n'est pas tout le monde.

19.04 Sabine Laruelle, ministre: Ce n'est pas ce que je voulais dire. M. Demotte est à Londres.

Le **président**: Monsieur Drèze, la raison de l'absence de M. Demotte est valable.

19.05 Benoît Drèze (cdH): Je ne voudrais pas que M. Demotte revienne de Londres mais peut-être comprendrez-vous, en écoutant mon intervention, qu'une question me tient tout particulièrement à cœur. Si vous savez y répondre directement, ce sera très bien ainsi.

Le **président**: Un des collaborateurs pourrait éventuellement aider Mme Laruelle. Nous verrons bien.

19.06 Benoît Drèze (cdH): Dans le cadre des travaux parlementaires concernant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie, le cdH avait déjà relevé la nécessité de prévoir des dispositions spécifiques pour les pharmaciens. A l'époque, cela nous avait été refusé par la majorité. Aujourd'hui, on se rend enfin compte que ces dispositions sont nécessaires.

L'article 14 de la loi du 22 mai 2002 prévoit qu'aucune autre personne n'est tenue de participer à une euthanasie. Pour nous, le pharmacien doit pouvoir exprimer une objection de conscience. L'amendement déposé en ce sens au Sénat, par Mmes Nyssens et De Schamphelaere, a été rejeté au motif que l'article 14 de la loi

19.06 Benoît Drèze (cdH): In het kader van de parlementaire werkzaamheden met betrekking tot de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie had de cdH al gewezen op de noodzaak om rekening te houden met de specifieke situatie van de apothekers. Dat werd ons indertijd door de meerderheid geweigerd. Vandaag komt men eindelijk tot het besef dat die bepalingen nodig

permettrait déjà aux pharmaciens de refuser de délivrer des substances euthanasiantes.

Madame la ministre, pour qu'aucun doute ne subsiste à cet égard à l'issue des travaux parlementaires qui se termineront dans quelques minutes, permettez-nous d'insister pour que vous vous prononciez explicitement à ce sujet avant le vote. Cela pourrait d'ailleurs influencer le nôtre. En d'autres termes, pouvez-vous confirmer le fait que le pharmacien a bien le droit d'exprimer une objection de conscience? A la lecture des travaux parlementaires, il apparaît que c'était clair pour les députés et les sénateurs mais, apparemment, le ministre n'a pas confirmé cette possibilité.

Pour le reste, le projet de loi comporte indéniablement des précisions et des modalités utiles. Nous ne pourrions toutefois voter pour, étant donné que nous maintenons notre opposition de principe à la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie.

Artikel 14 van voormelde wet zegt dat niemand gedwongen kan worden mee te werken aan het uitvoeren van euthanasie. Wij vinden dat de apotheker uiting moet kunnen geven aan zijn gewetensbezwaar. Het in de Senaat door de dames Nyssens en De Schamphelaere ingediende amendement werd verworpen met als reden dat artikel 14 van de wet de apothekers sowieso toestaat te weigeren euthanatica af te geven.

Mevrouw de minister, geeft u uitdrukkelijk toe dat de apothekers dat recht hebben? Uw antwoord zou ons stemgedrag kunnen beïnvloeden.

Hoewel het onderhavige ontwerp een aantal nuttige verduidelijkingen omvat, zullen wij de tekst niet kunnen goedkeuren. Wij blijven bij ons principiële verzet tegen de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie.

19.07 Yolande Avontroodt (VLD): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik denk dat het voorliggende ontwerp zeker de steun zal krijgen van onze fractie en dit om verschillende redenen.

Collega Drèze heeft er al naar verwezen: er was inderdaad een hiaat in de vorige wetgeving. Dat is niet alleen in de Senaat besproken, maar werd destijds ook door de commissie voor de Volksgezondheid bij de aanbevelingen die aan de commissie voor de Justitie werden bezorgd in exact deze zin overgemaakt. Het is voor de VLD dus een welkom initiatief – het werd trouwens ook genomen door de collega's in de Senaat – dat in dezen de situatie van de apothekers en het afleveren van euthanatica geregeld werden. We hebben inmiddels al de evaluatiecommissie gehad en het evaluatierapport, waarin onder meer ook een aantal van dergelijke gebruiken in vraag werden gesteld.

Er is meer. Ik denk dat dit, mevrouw de minister – u zult het overmaken aan de betrokken minister – toch wel beantwoordt aan de behoefte aan voldoende en deskundig samengestelde euthanasiekits, zodat patiënten die om euthanasie verzoeken geen zoektocht moeten ondernemen langs diverse apotheken. Niet minder dan 41% van de gevallen van euthanasie wordt toch thuis uitgevoerd, dus per definitie moet de euthanasiekit besteld worden bij de huisapotheker. Vandaar toch ook een pleidooi om de kwaliteitscriteria terzake te respecteren en voldoende toe te passen. Het feit dat deze wet vandaag kan goedgekeurd worden, zal daar alleen al een goede bijdrage toe leveren.

19.07 Yolande Avontroodt (VLD): Ce projet bénéficie du soutien de notre groupe politique pour différentes raisons.

Il comble une lacune de la législation au niveau de la situation des pharmaciens qui délivrent des substances euthanasiantes.

Le projet de loi répond à la nécessité de disposer d'un nombre suffisant de kits d'euthanasie composés avec expertise, de sorte que le patient ne doit pas partir à leur recherche dans diverses pharmacies. En effet, 41% des euthanasies sont réalisées à domicile. Je plaide pour le respect des critères de qualité. Le texte d'aujourd'hui peut y contribuer.

Le projet tient compte des problèmes signalés par les pharmaciens. Ainsi, il est nécessaire de prévoir le déconditionnement, parce que les

Sowieso heeft de apotheker een aantal problemen gesignaleerd die werden opgenomen. Onder meer het deconditioneren is een behoefte van de apotheker, omdat ziekenhuisverpakkingen uiteraard niet geschikt zijn voor ambulante handel. Bovendien moet men zorgvuldig kunnen vermijden dat er overschot blijft, dat er waste zou zijn of dat er onzorgvuldig met overschot zou worden omgegaan ten huize van de patiënt waar euthanasie gevraagd werd. Vandaar dat die zorgvuldigheidsvereisten in het wetsontwerp opgenomen zijn. Het is aan de Koning, dus aan de minister, om te bepalen op welke manier die ingevuld zullen worden. Het teruggeven van de resterende euthanatica zal dan ook mogelijk worden en de registratie zal alleen maar beter zijn.

Mijnheer Drèze, ik denk dat het heel duidelijk is - daar bestaat geen discussie over - dat de apotheker kan weigeren en dat het precies dankzij deze wet is dat dit ook met zoveel woorden geregeld is. De euthanasiewet was alleen in hoofde van de geneesheren geregeld. Ik denk dat met deze uitbreiding van de euthanasiewet heel duidelijk blijkt dat ook een apotheker in die zin het recht op weigering heeft en dat dit alleen een aanvulling is, conform met de aanbevelingen die destijds gemaakt werden.

Wij zullen als VLD deze wet zeker ondersteunen en wij zullen deze wet uiteraard goedkeuren omdat het een duidelijke verbetering is van de euthanasiewet.

19.08 Philippe Monfils (MR): Monsieur le président, madame la ministre, chers collègues, il est amusant d'entendre que le cdH a collaboré activement à la rédaction de la loi sur l'euthanasie. Disons que le cdH nous a bloqués activement pendant deux ans et demi! Nous faire des leçons maintenant sur la confection de la loi est malvenu; monsieur Drèze, ce n'est sûrement pas sur le cdH que nous avons pu compter pour avancer dans ce débat qui s'est heureusement terminé de la manière que vous savez.

Je vais vous rassurer de suite: la liberté du médecin est inscrite, celle du pharmacien aussi. Je n'invente rien. Je vais vous lire le rapport sur le projet dont nous parlons actuellement où le ministre dit que "le projet de loi" – celui-ci – "maintient la liberté de choix pour les pharmaciens". Le ministre ajoute: "Comme pour la pilule" – vous savez ce que c'est? –, "ils peuvent choisir eux-mêmes de délivrer ou non un médicament particulier".

Le problème ne se pose donc pas. En effet, quand vous interrogez M. Demotte, à travers Mme la ministre des Classes moyennes, Sabine Laruelle, la réponse est claire. Le ministre a dit qu'il n'y avait aucun problème, qu'ils pouvaient le faire.

Mais ce projet-ci ne disait pas cela. En fait, jamais aucun pharmacien ne s'est inquiété du point de savoir s'il devait dire oui ou non à la demande de prescription. Par contre, les pharmaciens ont dit qu'ils n'étaient pas protégés si, d'aventure, ils acceptaient de délivrer selon la prescription. C'est cela la réponse de ce projet de loi. Pour l'instant, la loi stipule simplement que le médecin n'est pas poursuivi lorsqu'il ne commet aucune infraction, lorsqu'il décide une euthanasie sur base des conditions prévues; vous connaissez le système légal. Mais il n'existait aucune disposition disant que le pharmacien ne commet aucune infraction lorsqu'il répond positivement aux prescriptions. Ce

conditionnements destinés aux hôpitaux ne sont pas adaptés au commerce ambulante. Il faut également éviter les excédents ou leur manipulation négligente au domicile du patient. Il appartient au ministre de déterminer les modalités du respect des mesures de précaution. Il sera possible de restituer les substances euthanasiantes et l'enregistrement sera amélioré.

La loi sur l'euthanasie n'avait été élaborée qu'en fonction de la perspective des médecins. A présent, il est très clair que le pharmacien dispose également d'un droit de refus, conformément aux recommandations antérieures.

Le VLD votera en faveur du projet de loi, parce qu'il représente une nette amélioration de la réglementation.

19.08 Philippe Monfils (MR): Veeleer dan actief mee te werken aan het opstellen van de euthanasiewet, heeft het cdH gedurende twee en een half jaar stokken in de wielen gestoken. Het is dan ook misplaatst om ons de les te spellen over de uitwerking van de wet.

De vrijheid van de arts is daarin opgenomen, en ook die van de apotheker. Momenteel bepaalt de wet gewoon dat de arts niet wordt vervolgd wanneer hij geen misdrijf pleegt, wanneer hij tot euthanasie beslist met inachtneming van de gestelde voorwaarden. Maar er bestond geen enkele bepaling volgens welke de apotheker geen misdrijf pleegt wanneer hij het voorschreven product aflevert. Dat is de reden waarom er een bepaling moest komen die stelt dat de apotheker die een euthanaticum aflevert geen enkel misdrijf pleegt wanneer hij handelt op basis van een voorschrift waarop de arts uitdrukkelijk vermeldt dat hij handelt overeenkomstig deze wet. De apotheker wordt door die nieuwe

n'est pas arrivé dans les faits, mais on aurait donc pu imaginer un substitut ou un juge d'instruction, saisi d'une plainte, déclarant ne pas disposer d'une réponse claire de la loi et décidant d'inculper le pharmacien.

C'est la raison pour laquelle il fallait une disposition stipulant clairement que le pharmacien qui délivre une substance euthanasiante ne commet aucune infraction lorsqu'il le fait sur base d'une prescription dans laquelle le médecin mentionne explicitement qu'il agit conformément à la présente loi.

Un, liberté du pharmacien de dire oui ou non, la réponse est claire. Elle résulte non seulement de la loi, des travaux préparatoires, mais surtout de la réponse du ministre. Deux, le pharmacien est protégé par la nouvelle disposition.

Nous trouvons cela extrêmement positif; on éclaircit le flou concernant la fourniture de produits euthanasiants, qui se fait par prescription du médecin, délivrée en vue d'une euthanasie.

Il a été question des mesures de prudence fixées par arrêté royal: le surdosage, la restitution des substances non utilisées, etc. Le ministre a révélé que trois groupes de travail étaient institués à cet égard: l'un planche sur les kits d'euthanasie (j'y reviendrai), l'autre sur les conseils et critères de prudence et le troisième sur la question du déconditionnement des produits par les grossistes.

Pour le troisième, c'est très facile. Actuellement, il n'y a pas de mise à disposition des produits que les médecins souhaiteraient, pas nécessairement partout. Ensuite, le conditionnement n'est pas toujours bien fait; il faut aboutir à conditionner au cas par cas et non pas en gros. Les conseils de prudence s'appliqueront sur le sujet.

En ce qui concerne la mise à disposition de kits d'euthanasie, vous savez que le conseil national de l'Ordre des pharmaciens, comme celui de l'Ordre des médecins, s'est ému de cette annonce. Je ne vais pas condamner ceux qui l'ont fait dans la mesure où ces coffrets répondaient à la constatation qui avait été faite de l'impossibilité de mettre à disposition les produits euthanasiants comme il convenait. Une série de pharmacies ont lancé ce kit d'euthanasie et les Ordres des médecins et des pharmaciens se sont offusqués en fonction du caractère individuel des décisions d'euthanasie. Le vice-président francophone du conseil national de l'Ordre disait que si un médecin généraliste se trouve face à un patient qui répond aux conditions de la loi, il lui revient de choisir lui-même les substances euthanasiantes ainsi que la manière de les administrer. Il disait encore que les choix des médecins et des pharmaciens constituent une partie importante de la liberté thérapeutique du patient.

Il faut donc éviter que l'on arrive à une sorte de monopole de tel secteur de pharmacie par rapport à un autre, qui imposerait au médecin tel ou tel kit d'euthanasie. Non, chaque médecin doit pouvoir décider, en conscience, librement, du produit qu'il veut administrer. Le médecin doit pouvoir demander les produits au pharmacien et ce dernier doit, en fonction des mesures qui seront prises, pouvoir répondre positivement à sa demande.

Sur ce plan, j'ai vu que le ministre allait mettre sur pied trois groupes

bepaling beschermd. Wij vinden dat uiterst positief.

Men heeft het gehad over de voorzorgsmaatregelen die bij koninklijk besluit worden vastgesteld. Drie werkgroepen werden opgericht die zich zullen bezighouden met de euthanasiekits, de zorgvuldigheidscriteria en de kwestie van de deconditionnering van de producten door de groothandelaars.

De Nationale Raad van de Orde van Apothekers maakt zich net als zijn tegenhanger bij de Orde van Geneesheren zorgen over de euthanasiekits. Als een huisarts te maken krijgt met een patiënt die aan de voorwaarden in de wet voldoet, kan hij zelf bepalen welke euthanatica hij zal toedienen en hoe hij daarbij te werk zal gaan. Men moet dus voorkomen dat een bepaalde groep apotheken het monopolie in handen krijgt en de artsen verplicht een bepaalde euthanasiekit te gebruiken.

Ik heb vastgesteld dat de minister drie werkgroepen rond dit thema zou oprichten. Tijdens een volgende commissievergadering ware het gepast de minister naar de conclusies van die werkgroepen te vragen. Ik denk dat alles normaal verloopt en dat dit wetsvoorstel een geslaagde toelichting bij de euthanasiewet vormt. Ik denk dat dit een stap in de goede richting is; onze fractie zal het voorliggende wetsvoorstel dan ook goedkeuren.

de travail qui rendraient leurs avis au mois de juillet. Nous sommes au mois d'octobre, je pense que, dans une prochaine commission parlementaire, il sera bon de demander au ministre si les trois groupes de travail ont déjà présenté leurs conclusions car c'est sur base de ces conclusions que sera présenté l'arrêté royal d'exécution de la loi que, j'espère, nous allons voter.

Je pense que les choses se déroulent normalement et que ceci est une clarification heureuse de la loi sur l'euthanasie. Il faudra en effet mettre un peu d'ordre dans la mise à disposition des médicaments.

Il me semble que tout cela va dans le bon sens et c'est avec satisfaction que notre groupe votera la proposition de loi telle qu'elle est présentée.

19.09 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het is bijna akelig toevallig dat wij vandaag over dat wetsontwerp spreken in de Kamer, op het ogenblik dat er in een krant een paginagroot interview afgedrukt staat met mevrouw Leduc van de VLD-fractie uit de Senaat, die regelrecht pleit om de toch nog zo jonge wet op de euthanasie al onmiddellijk uit te breiden tot alle minderjarigen. Ooit was dat een groot strijdpunt bij de bespreking van de wet over de euthanasie. Als ik mij nog goed herinner, dan was het over het lijk van alle collega's toenmalig aanwezig, op een paar uitzonderingen na, dat er ooit een euthanasiewet zou zijn waarbij ook minderjarigen geëuthanaseerd zouden kunnen worden. Niet langer dan vanmorgen staat er een groot interview in de krant, waarin voor de zoveelste keer – het is niet de eerste keer – die zaak te berde wordt gebracht en aangekondigd. Dat wil dus zeggen dat onze liberale collega's zich daarmee eigenlijk al hebben verzoend en alle stappen en pogingen zullen steunen om de nog zo jonge wet, onmiddellijk te versterken in een richting die volgens ons nog delicaat is dan aanvankelijk was bedoeld.

Niettemin – wij hebben dat ook altijd gedaan tijdens de bespreking van de euthanasiewet – nemen wij altijd actief deel aan al die besprekingen omdat wij daarvoor geweldig veel belangstelling hebben. Wij hebben ook veel te winnen bij een goed ethisch debat. Wij hebben dat ook gedaan naar aanleiding van dit wetsontwerp. In de commissie hebben wij opmerkingen gegeven en hebben wij actief meegewerkt.

Wij hebben zelfs helemaal niet verborgen gehouden dat wat hier nu voorligt, als men het losmaakt van dat waarvoor het dienen moet, eigenlijk een verbetering is. Niemand kan ontkennen dat de regeling die nu wordt voorgesteld, grotere rechtszekerheid biedt, duidelijker is voor de apotheker en noem maar op.

Maar eigenlijk is het ons daar niet om te doen. Wij willen dus absoluut geen uitspraak doen over een instrument dat dient ter uitvoering, ter verbetering van een wet die wij hebben bekampt en indertijd met overtuiging hebben afgewezen door ertegen te stemmen.

Wij kunnen dus niet anders, consequent met onze vroegere houding, dan nu het ontwerp te verwerpen. Onze fractie zal dit wetsontwerp dus niet goedkeuren. Wij hebben het trouwens ook in de commissie niet goedgekeurd.

19.09 Luc Goutry (CD&V): Le fait que la sénatrice Leduc plaide précisément aujourd'hui dans une grande interview accordée à un quotidien – et pas pour la première fois – pour une extension à tous les mineurs de la loi relative à l'euthanasie constitue un sinistre hasard. Lors des discussions en commission qui ont précédé la loi sur l'euthanasie, presque tous les membres avaient assuré que ce type d'élargissement ne serait jamais à l'ordre du jour. Apparemment, nos collègues libéraux se sont pourtant réconciliés avec les souhaits de la sénatrice Leduc.

Le CD&V a toujours participé activement aux discussions en commission parce que nous avons tout intérêt à la tenue d'un débat éthique correct. Indépendamment de son objectif initial, la modification de loi qui nous est proposée constitue une amélioration. Les pharmaciens bénéficieront d'une plus grande sécurité juridique. Le CD&V n'entend cependant pas s'exprimer sur un instrument d'exécution et d'amélioration d'une loi que nous avons combattue avec acharnement. Nous n'avons donc d'autre issue que de rejeter cette modification.

Dès le début, nous avons affirmé que la loi sur l'euthanasie n'était pas bien charpentée et qu'elle serait rapidement suivie de modifications. Nous voyons

Onze redenen daartoe hebben wij uiteengezet. Ook toen hebben wij benadrukt dat het geen enkele zin heeft om projecten die wij toen hebben verworpen en niet hebben gesteund, nu te helpen verbeteren.

Trouwens, wij hebben er toen al de nadruk op gelegd – het zal niet de eerste verbetering zijn die wordt voorgelegd aan het Parlement – dat het wetsontwerp niet goed in mekaar stak en dat de tekst het minimum minimorum was, opdat er maar geen discussie zou losbreken onder de toen broze meerderheid die het wou steunen. Wij hebben voorspeld dat er zoveel haken en ogen en tekorten in de wet stonden, dat het niet anders zou kunnen of er zouden spoedig wijzigingen aangebracht moeten worden. Het bewijs is er vandaag, want er ligt dus een ontwerp voor dat een verbetering moet aanbrengen aan de wetgeving.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil toch het volgende zeggen. De bevoegde minister, de heer Demotte, is hier niet aanwezig.

De **voorzitter**: Minister Demotte is in Londen op een bijeenkomst van de ministers van Volksgezondheid.

19.10 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, alle begrip daarvoor.

Niettemin staat er een ontwerp op de agenda omtrent een materie die behoort tot de bevoegdheid van minister Demotte en uiteraard van de regering.

Ik veronderstel dus dat de minister namens de heer Demotte en de regering zal willen antwoorden op de vragen die wij hier omtrent het ontwerp nog te formuleren hebben.

Mevrouw de minister, onze grote vraag is de volgende. In de loop van de totstandkoming van het wetgevend werk heeft de minister – dit heeft collega Monfils hier trouwens ook al aangebracht – drie werkgroepen geïnstalleerd. Die werkgroepen functioneerden parallel met het parlementair werk en zouden normaal hun werkzaamheden tegen eind juni beëindigen. Dan zouden ze verslag uitbrengen, zodanig dat het Parlement er kennis van kon nemen, om dan op basis daarvan over het ontwerp te kunnen stemmen. Dat is opgemerkt in de Senaat en minister Demotte heeft trouwens in de Senaat gezegd dat hij het ontwerp nooit ter goedkeuring aan het Parlement zou voorleggen, vooraleer hij het rapport van die werkgroepen in zijn bezit zou hebben.

Maar zijn houding is plots veranderd. Toen we een en ander begin juli in de commissie bespraken, heeft de minister voorgesteld om de tekst, hoewel hij de rapporten van de drie werkgroepen nog niet had, toch in commissie goed te keuren. Wij hebben toen heftig geprotesteerd, verwijzend naar zijn verklaring in de Senaat en de inconsequentie. De minister heeft daarop geantwoord dat ons nog wat tijd restte en dat de rapporten zeker in juli zouden worden afgerond. Ze zouden dan te nuttigen tijde - daarmee bedoelde hij na de herneming van het parlementair werkjaar, nu dus - klaar zijn.

Mijn vraag aan de regering bij monde van minister Laruelle is, of wij nog vóór de stemming de rapporten van de werkgroepen hic et nunc,

aujourd'hui que nous avons raison.

Le ministre Demotte est apparemment absent.

Le **président**: Il assiste à une réunion des ministres de la Santé publique à Londres.

19.10 Luc Goutry (CD&V): Je comprends fort bien, mais ce projet concerne une des compétences du ministre Demotte. Je suppose que la ministre Laruelle va répondre à nos questions en son nom.

M. Demotte a déclaré au Sénat qu'il ne soumettrait pas le projet au vote avant que nous ne puissions disposer des rapports des trois groupes de travail qui devaient normalement terminer leurs travaux fin juin 2005. En juillet, il a néanmoins insisté fortement au sein de la commission de la chambre pour que le projet soit adopté. Face à nos protestations, il a alors indiqué que les rapports seraient de toute façon disponibles plus tard en juillet. Ce ne fut pas le cas. Je demande dès lors à consulter les rapports aujourd'hui encore avant le vote.

ter vergadering – het is een beetje laat, maar we hebben geen andere mogelijkheid – zouden kunnen krijgen, rapporten waarvan – ik herhaal het – de afwerking was beloofd tegen eind juni.

De **voorzitter**: Mijnheer Bultinck, ik had net de lijst afgesloten, toen u binnenkwam. U hebt gevraagd of u kort het woord mocht nemen. Ik geef u zo dadelijk het woord, mijnheer Bultinck. Mevrouw Detiège zal dan de laatste spreker zijn.

19.11 Philippe Monfils (MR): Monsieur le président, j'ai suivi de manière précise les travaux de la commission.

M. Goutry dit que l'on a subordonné le vote de la loi à la prise d'arrêtés royaux. C'est complètement faux. J'ai sous les yeux le rapport. J'ai dit que la loi devait être approuvée avant les arrêtés royaux. Imaginez de quoi nous aurions l'air si nous prenions un arrêté royal et que la loi ne soit pas votée!

Le ministre a simplement dit qu'il allait accélérer les choses. Il a parlé du mois de juillet. Il est vrai que nous sommes au mois d'octobre, mais ce n'est pas la première fois qu'un rapport n'est pas rendu dans les délais prescrits. Toutefois, aucune décision n'a été prise – je vous invite à relire le rapport – suivant laquelle il faudrait attendre les arrêtés. On a dit que la loi devrait d'abord être votée. Et le ministre a dit qu'il préparait l'arrêté sur la base des avis des trois groupes de travail. Nous espérons arriver à un consensus sur l'ensemble.

Pour ma part, je préfère perdre deux mois et avoir un consensus entre les pharmaciens, les médecins et les autres participants au groupe de travail plutôt que d'avoir un arrêté royal "mal fichu".

Nous allons donc voter la loi. Elle va entrer en vigueur. Les arrêtés royaux seront pris ultérieurement. Il s'agit là d'une logique parlementaire. Mais je répète que j'ai rarement vu que l'on conditionne le vote d'une loi à la prise d'un arrêté royal sur la base d'une loi qui n'est pas encore votée. Cela me semblerait vraiment bizarre!

Par ailleurs, la sénatrice dont a parlé M. Goutry appartient au groupe VLD. Eux, c'est eux! Nous, c'est nous!

Vous n'avez pu lire nulle part que je voulais étendre l'euthanasie aux mineurs! Je me suis toujours opposé à une telle éventualité. Je pense que cette opinion est partagée par un grand nombre sinon la totalité des membres de mon groupe.

19.12 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, collega Monfils, voor alle duidelijkheid wil ik iets zeggen over die rapporten en die werkgroepen. Het is duidelijk zo, dat staat ook in het rapport van de Senaat, dat de minister indertijd in de Senaat gezegd heeft dat hij het ontwerp niet ter stemming ging voorleggen vooraleer hij de rapporten van die werkgroepen had.

Hij heeft dat een beetje ingetrokken in de kamercommissie. Hij heeft toen echter gezegd dat die rapporten eind juni klaar zouden zijn. Het kwam aan op een paar weken. Hij zei dat er geen probleem was en dat ze zeker tijdens de zomer klaar zouden zijn. Het is nu 20 oktober. Wij gaan vandaag over het ontwerp stemmen. Natuurlijk zullen wij achteraf de koninklijke besluiten krijgen. De werkgroepen hebben

19.11 Philippe Monfils (MR): Volgens de heer Goutry was het de bedoeling dat pas over de wet zou worden gestemd nadat koninklijke besluiten waren genomen. Dat is volledig onjuist. Stel u voor dat de koninklijke besluiten worden genomen en dat de wet vervolgens niet wordt aangenomen: we zouden nogal een figuur slaan! We hebben gezegd dat de wet voorrang moest krijgen. De minister heeft daaraan toegevoegd dat hij tegelijkertijd de koninklijke besluiten in de werkgroepen zou voorbereiden. Het was de bedoeling om geen halfslachtige koninklijke besluiten te nemen. Nooit werd echter beslist om de stemming over de wet van de goedkeuring van koninklijke besluiten te laten afhangen!

U hebt gezinspeeld op de standpunten van een vrouwelijke senator en ons daarbij betrokken. Die senator is lid van de VLD. Welnu, de VLD en de MR zijn geen Siamese tweeling! Ik heb de euthanasie nooit tot de minderjarigen willen uitbreiden en ik denk dat bijna alle – zoniet alle – leden van mijn fractie zich daarbij aansluiten.

19.12 Luc Goutry (CD&V): Je constate simplement que le ministre ne respecte pas son engagement. Où sont ces rapports?

echter niet alleen met de koninklijke besluiten, maar ook met de wetgeving zelf te maken. Wij stellen vast dat hetgeen daarover beloofd werd niet wordt aangehouden. Dat is het enige dat wij hier verklaard hebben.

19.13 Maya Detiège (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, aangezien ik rapporteur was in de commissie zou ik hierover heel kort het woord willen nemen. Ik heb het rapport hier bij mij. Daarin staat inderdaad dat de heer Goutry heeft voorgesteld om de stemming over het ontwerp uit te stellen. Mevrouw Avontroodt heeft toen gezegd dat ze het niet eens was met het voorstel en heeft gevraagd om een stemming te houden. Wij hebben daarover gestemd, het voorstel van de heer Goutry werd verworpen en er werd overgegaan tot de stemming van het ontwerp. Ik heb het resultaat hier bij. Het gehele wetsontwerp werd aangenomen met 8 stemmen tegen 2.

19.13 Maya Detiège (sp.a-spirit): J'étais rapporteur pour la commission et je dispose du rapport ici même. Mme Avontroodt n'était pas d'accord avec la proposition de M. Goutry de reporter le vote final et a dès lors demandé le vote à ce sujet. La proposition de report a été rejetée et nous avons voté sur le projet qui a été adopté par huit voix contre deux.

Le **président**: Je vais faire remarquer une petite chose à Mme Detiège qui est jeune et nouvelle. Dans le temps, le rapporteur était assis près du ministre.

De verslaggever kon van tijd tot tijd het woord nemen wanneer er een discussie was. Wij zijn die gewoonte nu kwijtgeraakt. Misschien moeten wij erover nadenken om dat terug in te voeren.

19.14 Philippe Monfils (MR): Monsieur le président, on peut accumuler les arguments contre la position de M. Goutry!

En effet, on peut lire dans le rapport: "Les groupes de travail doivent achever leurs travaux pour la fin du mois de juillet. L'objectif est d'élaborer un protocole qui sera transmis à toutes les catégories de personnes concernées. Si le projet est adopté, les décisions figurant dans le protocole pourront être coulées dans un arrêté royal".

On ne peut être plus clair! Cela signifie: "Votez le projet, votez la loi!". Le jour où il y aura une loi, il y aura un arrêté royal d'application. Pas de loi, pas d'arrêté royal!

Dans quelle langue dois-je le dire? Cela me paraît d'une logique évidente! D'ailleurs, comme l'a dit mon honorable collègue, ce projet a été voté à une écrasante majorité. Et ceux qui ne l'ont pas voté, ce n'est pas à cause du projet lui-même, sont ceux qui n'ont pas voté la loi sur l'euthanasie. Je les comprends et les respecte. Ils ne voulaient pas voter un complément à la loi, ce qui peut paraître logique également.

Sinon, il n'y a jamais eu de problème à cet égard. Donc, ne venez pas inventer, ce que, peut-être, vous lisez en filigrane à travers ces quatre pages de rapport!

19.15 Luc Goutry (CD&V): Ik weet ongeveer hoe het gesteld is met de rapporten en met de werkgroepen. Daarom stel ik die vraag hier niet toevallig, maar ik hoef ze niet te beantwoorden. Ik vraag het gewoon aan de minister. Dat was mijn vraag en de hele discussie die erop volgt is een bescherming die onze achtbare collega Monfils onderneemt ten overstaan van zijn partijgenote. Mijn vraag aan de regering en aan de minister is gewoon de volgende. Hoe zit het met de werkgroepen? Hoe ver staat het? Wanneer zullen de rapporten klaar zijn? Ik denk dat dat toch een gewettigde vraag is, als men over

19.14 Philippe Monfils (MR): We beschikken over voldoende argumenten om het standpunt van de heer Goutry te ontkrachten. Het verslag laat er geen twijfel over bestaan: eerst moet de wet worden goedgekeurd; vervolgens zullen de koninklijke besluiten worden aangepast. Ik weet niet hoe men u diets kan maken dat u de verzinsels die u uit een gezochte interpretatie van de tekst put, beter kan opgeven!

19.15 Luc Goutry (CD&V): M. Monfils protège la ministre, c'est tout.

Je lui repose la question: où en sont les groupes de travail et quand les rapports seront-ils prêts?

een wet stemt.

19.16 Philippe Monfils (MR): Je n'invente pas, moi, contrairement à vous.

Le **président:** C'est bien l'enthousiasme! Mijnheer Bultinck, puis Mme Detiège et puis le ministre pour quelques réponses si possible.

19.17 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Mijnheer de voorzitter, de symboliek die wij vandaag via de media meemaken leidt ertoe dat dit ontwerp vandaag iets uitgebreider wordt besproken dan normaal het geval zou zijn.

Ik wil u even herinneren aan de totstandkoming van deze wet. In hoorzittingen in de commissie voor de Volksgezondheid hadden wij het zowel over de euthanasiewet als over de tegenpool inzake palliatieve zorg. Ook toen reeds is de hele problematiek van de specifieke rol van de apotheker aan bod gekomen. Wij hebben toen moeten vaststellen dat er in de commissie geen consensus kon worden bereikt.

Onze fractie – daarin volgen wij de heer Goutry – kan perfect inkomen in de problemen terzake voor de apothekers. Wij kunnen er begrip voor opbrengen dat apothekers in weinig aangename omstandigheden zullen terechtkomen als dit niet geregeld is. In een zwak constructief moment zouden wij kunnen zeggen dat dit wetsvoorstel een technische verbetering zou kunnen zijn.

Mevrouw de minister, ik doe nogmaals een poging. Ik hoop dat uw antwoorden tijdens de bespreking van wetsvoorstellen iets beter zijn dan tijdens het vragenuurtje. Ik hoop dat u wel degelijk kunt zeggen wat de stand van zaken is in de drie werkgroepen. Ik heb in een zwak moment respect voor de hardnekkigheid van de heer Monfils waarmee hij een zwakke minister en partijgenoot in bescherming tracht te nemen. Dat zal deze keer niet lukken, mijnheer Monfils. De minister zal ons haarscherp moeten kunnen zeggen wat de stand van zaken is in deze werkgroepen. U fladdert af en toe eens binnen in de commissie voor de Volksgezondheid als het u goed uitkomt. De vaste leden van de commissie staan er echter op dat zij correcte antwoorden krijgen. Het zal deze keer niet lukken met nietszeggende antwoorden, laat dat duidelijk zijn.

19.18 Philippe Monfils (MR): S'il y a bien un parlementaire qui est présent depuis 25 ans ici, c'est moi! Tout le monde ne peut pas en dire autant, notamment des gens de votre groupe.

19.19 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Ik laat mij door collega Monfils niet op stang jagen. Ik voel mij daarvoor iets te goed in mijn vel, collega Monfils.

Het is zeer duidelijk dat wij nooit voorstander zijn geweest van de bestaande euthanasiewet. Wij hebben altijd zeer uitdrukkelijk gekozen voor de piste van de palliatieve zorgen. Ik kom terug op een van de vragen die nog hangende zijn in de commissie voor de Volksgezondheid. Ik moet vaststellen dat er nog altijd grote onduidelijkheid bestaat over de vraag of de dagcentra voor palliatieve zorg door minister Demotte in een blinde besparingsdrift zullen

19.17 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Le rôle du pharmacien a déjà été abordé en commission lors des débats sur la loi sur l'euthanasie et aucun consensus ne s'est alors dégagé. Nous sommes évidemment conscients que si aucun règlement n'était élaboré, les pharmaciens se retrouveraient dans une situation peu confortable.

Quelle est actuellement la situation au sein des trois groupes de travail? Je constate que notre collègue Monfils tente obstinément de protéger un ministre et collègue de parti vulnérable mais les commissaires réclament une réponse digne de ce nom.

19.18 Philippe Monfils (MR): Ik ben al 25 jaar kamerlid. Niet iedereen kan dat zeggen en zeker de leden van uw fractie niet.

19.19 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Le Vlaams Belang n'a jamais été favorable à une loi sur l'euthanasie; nous avons toujours joué ouvertement la carte des soins palliatifs. Quel sort sera réservé aux centres de jour? Soit on commence à développer les soins palliatifs – auquel cas nous serons alliés – soit on arrête le jeu de l'hypocrisie. J'espère que des

worden afgevoerd. Als dit het geval is, zal blijken dat heel het dossier van de palliatieve zorg dan ook maar een excuus was om iets anders erdoor te jagen. Ofwel moet men de palliatieve zorg beginnen uitbouwen en dan zijn wij bondgenoten, ofwel moet men stoppen met de hypocrisie als men blindelings gaat besparen op palliatieve centra.

Professor Distelmans heeft naar aanleiding van een aantal debatten zeer duidelijk bijkomende budgetten gevraagd. Het zou goed zijn, mevrouw de minister, dat u ons vandaag als blijk van goedgunstigheid zou kunnen geruiststellen en ons zou kunnen meedelen dat er bijkomende middelen zullen worden uitgetrokken. Als men de begroting voor 2006 aandachtig nakijkt, dan vindt men in dit dossier geen stijging van middelen.

Collega Avontroodt, ik wil mij even tot u richten. De actualiteit dwingt mij daartoe. U was in de vorige legislatuur een van de aandachtige, zeer constructief meewerkende collega's in de hoorzittingen naar aanleiding van de totstandkoming van de euthanasiewetgeving en de wet op de palliatieve zorg. Als ik nu uw collega in de Senaat, mevrouw Leduc, in alle media hoor zeggen dat men zeer snel en drastisch een uitbreiding wil naar kinderen en naar dementerenden, dan moet ik eerlijk gezegd toegeven dat ik dan mijn wenkbrauwen frons en dat mijn ergernis stijgt. Wat hier vandaag voorligt, is dan volgens mij enkel een opstapje om nog veel erger te doen. U moet mij tegenspreken collega Avontroodt als dit niet zo is, maar u was een van de weinige liberale collega's die in de vorige legislatuur in de commissie voor de Volksgezondheid de moed had om de consensus te verdedigen die bestond om de euthanasiewet niet uit te breiden tot dementerenden en kinderen. Ik heb een zeer concrete vraag, collega Avontroodt. Bevestigt u nog altijd de consensus die bij de totstandkoming van de wet bestond of gaat u andermaal als glijmiddel dienen voor uw collega Leduc in de Senaat die veel verder wil gaan?

19.20 Yolande Avontroodt (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer Bultinck, ik wil het rapport met de aanbevelingen onder uw aandacht brengen. Beide items zijn erin opgenomen, weliswaar in twee verschillende orde. Wat staat in de aanbevelingen, die u ook hebt goedgekeurd? Er is een hiaat in de wet in verband met de minderjarigen. Dat is destijds unaniem als aanbeveling in het rapport van de commissie voor de Volksgezondheid opgenomen. Daarentegen is het correct dat de dementerenden expliciet niet opgenomen waren. Dat waren de unanieme aanbevelingen van de commissie voor de Volksgezondheid. Het hiaat inzake de minderjarigen stond er heel uitdrukkelijk in precies wegens het verschil tussen de ontvoogde en de niet-ontvoogde minderjarige. Die discriminatie stond in de wet. Dat was het punt.

19.21 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Mevrouw Avontroodt, ik vrees – dit overkomt ons niet te veel – dat we ditmaal grondig van mening verschillen.

Ik stel vast dat u opnieuw de consensus onderstreept met betrekking tot de dementerenden. In de media werd vandaag aangekondigd dat men de euthanasiewet wilt uitbreiden tot minderjarigen en kinderen. Het volgende opstapje is dat de kwestie met de dementerenden opnieuw ter discussie wordt gesteld. Ik vrees dat hetgeen oorspronkelijk een onschuldige technische verbetering zou kunnen zijn, die ik in een zwak constructief moment van oppositievoeren zelfs

moyens supplémentaires seront dégagés en faveur des soins palliatifs.

A entendre le sénateur Leduc évoquer l'extension de la loi aux enfants et aux déments, j'en ai les cheveux qui se dressent sur la tête. Mme Avontroodt soutient-elle le consensus intervenu jadis pour exclure ces catégories de la population ou emboîte-t-elle le pas au sénateur Leduc?

19.20 Yolande Avontroodt (VLD): Il ressort du rapport contenant les recommandations de la commission de la Santé publique qu'il existe une lacune en ce qui concerne les mineurs et que seules les personnes démentes sont explicitement exclues.

19.21 Koen Bultinck (Vlaams Belang): Nous sommes profondément en désaccord sur ce point. Les médias ont déjà annoncé une extension de la loi aux mineurs. Après, viendra le tour des personnes démentes. Le Vlaams Belang ne partage pas du tout cette approche. Nous voterons donc clairement non.

zou kunnen steunen - we moeten iets doen aan de rol van de apotheker -, maar een opstapje is voor meer. Uw betoog bevestigt dat. Laat het duidelijk zijn: in dat geval doet het Vlaams Belang niet meer mee en zal de fractie met overtuiging tegen het voorliggende ontwerp stemmen.

Ik behoor tot degenen die zeer sterke twijfels hebben. Ik zal de aanbevelingen met betrekking tot minderjarigen nachecken. De uitdaging ligt in ons beider handen. Ik merk dat de heer Goutry, die de hoorzittingen zeer aandachtig gevolgd heeft, neen schudt. Ik kan me niet herinneren dat de commissie dat unaniem heeft goedgekeurd. Ik vermoed dat u snel een vluchtweg zoekt om aan het moeilijke parket waarin u zich bevindt, te kunnen ontsnappen op een enigszins mooie manier.

Mijnheer de voorzitter, ik rond af. Het Vlaams Belang zal met overtuiging – zeker na hetgeen ik vandaag gehoord heb – tegenstemmen. Wij willen niet dat het voorliggend ontwerp een opstapje is voor nog meer.

19.22 Maya Detiège (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb het gevoel dat we het debat in deze vergadering op een andere manier voeren dan in de commissie. Dat betekent dat wij toen duidelijk hadden gezegd dat wij niet het euthanasiedebat zouden openen rond kinderen, dementie of comapatiënten.

Het is heel belangrijk om vandaag te beseffen dat het gaat over een lacune in de wet, met betrekking tot de rol van de apotheker. Zoals mevrouw Avontroodt daarstraks al zei, aangezien 41% van de euthanasiegevallen thuis bij de patiënt of in de thuiszorg gebeuren, is de rol van de apotheker, in de zin van wie de euthanatica levert en hoe de levering gebeurt, heel belangrijk.

Er was in de euthanasiewet geen wettelijk kader voor de apotheker. Een aantal punten die daarstraks al werden genoemd wil ik kort herhalen.

Ten eerste, het recht op weigering van levering kon tot op vandaag niet. Het was wel mogelijk voor de huisarts. Het moet dus ook kunnen voor de apotheker. Hij moet in eer en geweten de levering van een euthanaticum kunnen leveren of kunnen weigeren te leveren. Voor sp.a is er daarbij wel de noodzaak van een doorverwijsplicht. Ik heb dat ook in de commissie gezegd. Immers, als een apotheker de euthanatica niet zou willen leveren, mag de patiënt niet het gevoel krijgen dat hij ten einde raad is en hij moet alsdan een andere mogelijkheid vinden.

Het tweede punt is de procedure bij het voorschrift. De apotheker weet op dit ogenblik niet of het een euthanaticum betreft. Dat is heel belangrijk, omdat de levering van een overdosis op zich voor een apotheker verboden is. De wet toonde dus duidelijk aan dat daar ook een fout school.

Een derde punt is de levering en de bewaking van het euthanaticum. Op dit moment is het heel onduidelijk wie het euthanaticum mag leveren, de apotheker of de assistent. Ook is er onduidelijkheid rond de vraag wie het product afhaalt. Zal het de behandelende arts zijn of zal de patiënt zelf langskomen?

Nous ne voulons pas que ce qui nous est soumis aujourd'hui ne soit qu'une étape, pour aller plus loin encore.

19.22 Maya Detiège (sp.a-spirit): Le débat en commission a porté sur une lacune dans la loi sur l'euthanasie, à savoir le rôle des pharmaciens. Ce rôle est très important puisque, dans bien des cas, il est procédé à l'euthanasie à domicile.

En premier lieu, les pharmaciens devraient avoir le droit de refuser de délivrer un euthanasiant. En même temps, l'obligation devrait leur être faite de renvoyer le demandeur à un confrère.

Par ailleurs, il a fallu modifier les règles relatives à la prescription car le pharmacien qui ignore qu'il s'agit d'un euthanasiant se heurte à la loi qui interdit de délivrer une surdose.

Enfin, il a fallu préciser qui peut délivrer l'euthanasiant et qui doit en prendre livraison.

Cette proposition comble une lacune. Le sp.a souhaite dès lors qu'elle soit adoptée aujourd'hui.

Deze onduidelijkheden moesten duidelijk worden rechtgezet, dit om een zekere clandestiniteit te vermijden.

Om al deze redenen wil de sp.a absoluut dat het wetsontwerp vandaag wordt goedgekeurd. Het is immers echt belangrijk dat de wet er komt, zodat de apotheker zijn werk goed kan doen.

Le **président**: Madame la ministre, quelques questions techniques vous ont été posées.

Wegens de technische vragen die werden gesteld begrijp ik dat het voor u niet gemakkelijk is dat minister Demotte thans geldig verontschuldigd is.

19.23 Sabine Laruelle, ministre: Monsieur le président, deux questions très concrètes ont été posées. En ce qui concerne la question de M. Drèze, je renvoie évidemment au rapport du Sénat et je confirme que le pharmacien aura toujours le choix, comme M. le ministre Demotte l'a dit lui-même au Sénat.

19.23 Minister **Sabine Laruelle**: De heer Drèze verwijst ik naar het Senaatsverslag. Ik bevestig dat de apotheker zal kunnen kiezen. Minister Demotte heeft dit trouwens reeds gezegd.

Wat de vraag betreft over de drie werkgroepen betreft, de verslagen daarvan zullen normaal gezien klaar zijn voor eind november.

19.24 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil er alleen op wijzen dat de gedane belofte van eind juni eind november wordt. Wij wachten af, in vrijheid en in blijheid.

19.24 **Luc Goutry** (CD&V): Fin juin devient donc fin novembre?

Le **président**: Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)
Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

La discussion générale est close.
De algemene bespreking is gesloten.

Discussion des articles **Bespreking van de artikelen**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(1832/1)**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(1832/1)**

Le projet de loi compte 3 articles.
Het wetsontwerp telt 3 artikelen.

Aucun amendement n'a été déposé.
Er werden geen amendementen ingediend.

Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.
De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.
De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

De vergadering wordt gesloten om 18.05 uur. Volgende vergadering donderdag 20 oktober 2005 om 18.15 uur.

La séance est levée à 18.05 heures. Prochaine séance le jeudi 20 octobre 2005 à 18.15 heures.

*Ce compte rendu n'a pas d'annexe.
Dit verslag heeft geen bijlage.*